

Magistoria Ita!

Mga Pinanimet ang mga Istoría

Illustrations by Joseph Z. Llavan

Agutaynen • Filipino • English

Magistoria Ita!

Mga Pinanimet ang mga Istorya

(A Collection of Stories)

Illustrations by Joseph Z. Llavan

Agutaynen • Filipino • English

Agutaynen Translation Advisory Committee
Publisher
1997

**Published
in cooperation with the
Commission on Philippine Languages
and the
Department of Education, Culture and Sports
Manila, Philippines**

This book or any part thereof may be copied or adapted and reproduced (with appropriate acknowledgements of authors and illustrator) for use by any entity of the Department of Education, Culture and Sports without permission from the Summer Institute of Linguistics. If there are other organizations or agencies who would like to copy or adapt this book we request that permission be obtained by writing to:

**Summer Institute of Linguistics
P.O. Box 2270 CPO
1099 Manila**

We welcome any comments or suggestions which might help to improve the readability of this material as the Agutaynen alphabet used here is still in the testing stage. Additional copies of this publication are available from BODEP at the above address.

We wish to express appreciation to the Swedish International Development Authority (SIDA) and the HF/FB Mission in Sweden for their assistance in the production of this publication.

**Agutaynen Storybook
2nd Printing**

81.13-397-1M 54-120P-976017N

Printed in the Philippines

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES
DEPARTMENT OF EDUCATION, CULTURE
AND SPORTS

Meralco Avenue, Pasig, Metro Manila

OFFICE OF THE SECRETARY

Paunang Salita

Ang mga isla, kagubatan at mga kabundukan ng ating bansa ay tahanan ng iba't-ibang pamayanang kultural na ang bawat isa ay may sariling wika at kaugalian. Ang ating kultura ay mahalagang piraso ng magandang mosaik at iyan ang bansang Pilipinas.

Ang ating bansa ay mayroong utang na loob sa pamayanang kultural. Maraming panahon na ang nagdaan na ang kaugalian, wika at magandang layunin ay nakatulong sa ikauunlad ng ating makabansang pagkamamamayan. Maipagmamalaki natin ang ating pamanang Filipino habang nagkakaroon tayo ng malawak na pang-unawa sa mga kulturang ito.

Sa mga kadahilanang ito, kinakailangang mapangalagaan ang mga wika at kinaugaliang pamayanang kultural ng Pilipino. Ang aklat na ito, na nasa wika ng pamayanang kultural ay may layuning tumulong sa pangangalaga nito. Ito ay ginawa para mapaghusay ang kakayahan sa pagbasa at pag-unawa, at para palawakin pa ang kaalaman sa pamamagitan ng pagbasa sa sariling wika. Ang paraang ito ng pag-aaral sa pamamagitan ng paggamit ng unang wika ay makapagpapaangat sa sariling wika at ang pagbabasa nito ay isang kapaki-pakinabang na karanasan.

Dahil dito, labis ang pasasalamat ng sambayanang Pilipino sa Summer Institute of Linguistics (SIL) dahil sa kanilang pagsusumigasig na mapanatili at mapalaganap ang kulturang Pilipino sa pamamagitan ng babasahing ito.

Ikinararantal, kung gayon, ng Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Sports na ipakilala ang aklat na ito, ang pinakabagong edisyon, para mapaunlad ang karunungan bumasa't sumulat sa pamayanang kultural. Sa pagtulong sa mga kumunidad na ito, ang kabutihan ng buong bansa ay natutulungan.

RICARDO T. GLORIA
Kalihim

Acknowledgements

This book has been prepared in an attempt to preserve a few of the many narratives told in the Agutaynen community. These stories are presented with Agutaynen, Filipino and English translations so that the book can be used to practice reading in these languages (an attempt has been made to preserve naturalness in the languages rather than presenting a word for word correlation).

This book has also been produced with the desire that it will help promote the rich cultural heritage and pride of the Agutaynen people through the use of the Agutaynen language.

Such a book could not have been prepared without the help of many people. "The Three Brothers," "The King and Rude Maria," and "The Seven Hunchbacks" were narrated by Gualberto A. Abejo. "The Very, Very Shy Man" was told by Cedronio C. Pacho. The other stories came from a collection at Agutaya Central School, compiled by Rolando Z. Edep and Victoria M. Nangit.

Translation, recording and editing were done in cooperation with Ruth C. Baluyot, Nenette G. Bayani, Nellie B. Caab, Marilyn A. Caabay, Rosie B. de Castro, Josenita L. Edep, Gail Hendrickson, Pedrito Z. Labrador, Melissa Melvin, Steve and Janice Quakenbush and Evelyn S. Tiongson. Illustrations were done by Joseph Z. Llavan. Thanks also goes to the members of the Agutaynen Translation Advisory Committee, and Mr. Santiago Daganta, Principal of Agutaya Elementary Schools.

Magistoria Ita!

Mga Pinanimet ang mga Istorya

Ang Kalabasang Kolut Ang Kalabasang Puti The White Squash	3
Ang Tolong Mamaglogod Ang Tatlong Magkakapatid The Three Brothers	19
Ang Taw ang Katian Ang Napakamahiyaing Tao The Very, Very Shy Man	45
Si Datu Omar may ang Bolalakaw Si Datu Omar at ang Engkantada Datu Omar and the Fairy	73
Ang Baboy ang Nangana ta Tolong Taw ang Babay Ang Baboy na Nanganak ng Tatlong Tao na Babae The Pig that Gave Birth to Three Girls	93
Ang Adi may si Mariang Soplada Ang Hari at si Maria na Soplada The King and Rude Maria	113
Ang Lamlam ang Tagalolok may ang Karabaw Ang Ibong Tagak at ang Kalabaw The Egret Bird and the Carabao	133
Ang Pitong Bogtot Ang Pitong Kuba The Seven Hunchbacks	149

Ang Kalabasang Puti

Noong araw, may mag-asawang matanda na naninirahan sa isang baryo. Malungkot ang mag-asawang ito dahil wala silang anak. Tuwing sila'y nananalangin lagi nilang hinihiling sa Diyos na sana bigyan sila ng anak, pero hindi sila biniyayaan ng Diyos na bigyan ng anak.

Doon sa kanilang tumana ay may isang puno ng kalabasa. Ang kalabasang ito ay laging namumunga. Tuwing may makikita silang bunga pinipitas nila ito at inulam. Hindi na nila kailangan ang ibang ulam dahil marami silang kalabasa. Isang araw, nagpunta sa tumana ang mag-asawa para pumitas ng kalabasa. Pero naku! Wala nang bungang makita. Nagtataka silang dalawa kung bakit biglang hindi na ito namunga. Patuloy itong lumalaki at namumulaklak pero hindi

The White Squash.

A long time ago there was an old married couple that lived in a certain barrio. This husband and wife were very sad because they did not have a child. Whenever they prayed they were always asking God to give them a child, but God had not blessed them by giving them a child.

In their garden there was a squash plant. This squash plant continuously bore fruit. Each time they saw a fruit they picked it and had it for viand. There was no need for any other viand because their squash was so abundant. One day the couple went to their garden to pick squash. But, Oh! There wasn't any fruit seen! The two were really surprised because why all of a sudden was there no fruit produced.

Ang Kalabasang Kolit

Nontokaw, may tatang magkatawa ang mga mepet da ang gistar ong tatang bario. Ang magkatawang na dorong kapongaw tenged anday ana nira. Mga pangadi tanira pirming agpa-dolon nira ong Dios ang oldan kay tanira ta ana nira, piro inding pisan tanira inaloyan ta Dios ang sindolan ta ana.

Don ong gardin nira may tatang papa ta kalabasa. Ang kalabasang narin sigi-sigi tang borak na. Kada may itaen nirang borak na galapen nirang agteraen. Indi pamangaministiran ta domang tera tenged kadoro-doroan tang kalabasa nira. May tatang kaldaw napaning tang magkatawa ong gardin nira para mangalap ta kalabasa. Piro aba! Anda rang pisan ay borak nang inita! Nangabereng tanirang dorong tenged angay golpi ra lamang

namumunga. Kaya umaasa pa rin sila na mamunga pa ang kalabasa. Kaya patuloy silang naghahanap sa mga baging kung may bunga na ito.

Isang araw nagpunta uli ang babae sa tumana para tingnan kung may bunga na ang kalabasa. Naghanap siya ng naghahanap. Sa kahahanap niya, may nakita siyang puti at bilog na bilog sa baging! Nang makita niya, nagulat siya dahil ngayon pa lamang siya nakakita ng bilog at puting kalabasa!

Kaya, nagpunta uli ang mag-asawa sa tumana para tingnan ang puting kalabasa. Matagal nilang hinintay na gumulang ang kalabasa at sila'y naiinip na. Halos hindi na nila mahintay ang paggulang nito. Araw-araw ay binibisita nila. Sa katagalan gumulang din ito, at sabi ng lalaki, "Pitasin na natin ang puting kalabasa dahil magulang na. Kumuha ka muna ng gulok para maputol." Agad nilang pinutol ang kalabasa. Tapos dinala nila ito sa bahay at ipinatong sa mesa. Tinitigan ito ng asawang babae. Sabi ng lalaki, "Bakit tinititigan mo? Hindi mo pa biyakin? Matagal nang panahon na hindi na ako nakatikim ng kalabasa. Sige na, biyakin mo at lutuin na!"

There wasn't anymore fruit but the vine continued to creep and there were still many blossoms. Therefore they hoped that the squash would still produce fruit. And so they continued to look among its vines to see if it had any new fruit again.

One day the woman went again to the garden to see if the squash had any fruit yet. She looked and looked. After much searching, she saw something white and round on the vine! When she saw it she was really amazed because it was the first time she had ever seen a white squash that was round too!

And so, the couple went again to the garden to see the white squash. They waited a long time for the squash to get ripe and they were in a big hurry. They almost didn't wait for it to ripen. Everyday they visited it. Finally it became ripe and the man said, "Let's pick the white squash because it's already hard. First go get the bolo so that we can cut it off." And so they cut off the squash. Then they took it to their house and set it on the table. The wife kept staring at it. The man said, "Why are you staring? Aren't you going to split it open yet? It's been a long time since I've tasted squash. Ok, go ahead, split it open and cook it!"

indi namorak. Anda ray borak na piro kakanlay pa asta yadi pang tomping na. Animan paglaom pa ka enged tanirang mamorak pa tang kalabasa. Animan sigi tang dilem nira ong lagoay na mga may ba-lo sing borak na.

Mandian, may tatang kaldaw ang babay napaning si ong gardin para temekek mga may borak da tang kalabasa. Sigi-sigi tang dilem na. Ong sobrang dilem na, naita tanandia ta kolit ang mabilog-bilog ong lagoay na! Pagaita na pisan ang nabereng tenged ba-lo lamang ang naita ta kalabasang kolit ig kabilog-bilog pa ka!

Animan, ang magkatawa napaning si ong gardin para telekan nira tang kolit ang kalabasa. Naboy tang elat nira ang tenggat tang kalabasa ig doro rang dali nira. Alos indi ra tanira maelat ang tenggat. Kaldaw-kaldaw tang bisita nira. Ong kaboayan siminggat da ka ig ganing tang lali, "Alapen ta ra tenged tegat da tang kolit ang kalabasa. Mangomita kay lagi ta ged agod ipotol ta." Ig dayon ang pinotol nira tang kalabasa. Oman ingkelan da nira ong balay ig binondo ong lamisan. Ang katawang babay dorong pa-dek na. Ganing tang lali, "Angay dorong pa-dek mo? Indi pa agbelakan mo? Naboy dang timpo ang indio ra gasamit ta kalabasa. Ala, sigi, belakan mo ra ig lotokon!"

Sinimulan ng babaing biyakin ang kalabasa. Nang binibiyak na niya, biglang may nagsalita sa loob ng kalabasa. Sabi ng boses, "Naku! Pakidahan-dahan lang, baka matamaan ako!" Nagulat ang babae, at tinawag ang kanyang asawa, sabi niya, "Asawa ko, halika muna! Nagsasalita ang kalabasa!" Sumagot ang lalaki, "Bakit, nababaliw ka na ba! Walang kalabasang nagsasalita!"

Nagsalita uli ang boses sa loob ng kalabasa at sinabi, "Pakibiyak ang kalabasa, pero huwag mo akong susugatan!" Narinig din ito ng lalaki kaya kinuha niya ang itak sa babae para siya na ang magbibiyak. Pero, dahan-dahan lang ang kanyang pagbiyak. Nang mabiyak na, ang nakita nila ay isang batang lalaki! Tumayo ang bata, ngumiti at sinabing, "Maraming salamat sa inyo dahil nakalabas na ako."

And the woman started to split open the squash. When she was splitting it, suddenly a voice spoke from inside the squash. The voice said, "Hey! Slowly please, I might get hit!" The woman was really startled and called for her husband, saying, "My husband, come here immediately! The squash is talking!" The man replied, "Why, are you crazy! No squash can talk!"

Now the voice inside the squash again said, "Please split open the squash, but do not wound me!" The man heard it, and so he took the bolo from the woman in order that he would be the one to split it open. But his splitting it open was very, very slow. When it was split open, what they saw was a little boy! The child stood up, smiled and said, "Thank you both because I was able to get out."

Ig inimpisan da tang babay ang belaken tang kalabasa. Asing agbelakan na ra, golping minosis don ong teled tang kalabasa. Ganing tang bosis, "Aroy! Loay-loay patigayon, itaben ma-peto!" Nakibot ta mo-ya tang babay ig dayon ang giminoy ong katawa nang ganing, "Katawao, tania kang lagi! Ang kalabasa bibitala!" Siminabat tang lali, "Angay, gabeyega ra! Anday kalabasang gabitala!"

Mandian ganing si tang bosis don ong idalem tang kalabasa, "Belaken nuo kay tang kalabasa, piro indio igadan mo." Na nabayan ka tang lali, animan kinomit na tang ged ong babay agod tanandia ra tang magbelak. Piro loay-loay lamang tang pagberelaken na. Pagabelak na, ang inita nira pala tatang molang lali! Kimindeng tang molang asi, yeyemyem ang ganing, "Salamat ong nindio tenged naloao ra."

Nanginig ng husto ang mag-asawang matanda dahil sa pagkabigla sa nakita nila. Pero sandali lang dahil masayang-masaya sila sa pagkakaroon ng anak. Pagkatapos, nag-igib ng tubig ang babae para paliguan ang bata. Pagdating niya sa bahay, naglatag siya ng banig at pinahiga ang bata. Binuhusan niya ng tubig. Ang tubig na ibinuhos niya sa bata ay naging ginto! Pagkakita ng babae dito, binuhusan niya ng binuhusan ang bata hanggang sa maubos ang inigib niyang tubig. Maraming siyang gintong nakuha. Pagkatapos binilang nila kung ilan lahat ang ginto. Hindi nila malaman kung ano ang kanilang gagawin dahil mula ng sila'y maging tao hindi pa sila nakakita ng ganoong karaming ginto.

Matagal nilang pinag-isipan kung ano ang dapat nilang gawin sa pera. Nang mapag-isipan nilang mabuti, nagpagpasiyahan nilang magpatayo ng palasyo. Ang ipatatayo nilang palasyo ay iyong may maraming kuwarto at maraming katulong.

Nagkuwentuhan sila ng nagkuwentuhan at noong tanghali na, sabi ng babae, "Asawa ko, kailangan bumili pa tayo ng malawak na lupain,

The old couple were really shaking because they were so surprised at what they saw. But it wasn't long before they recovered because they were so happy that they now had a child. Next the woman fetched some water so that she could bathe the child. When she got back to their house, she spread a mat on the floor and then she laid the boy there. She poured water over him. The water she used for bathing the child turned into gold! When the woman saw this, she kept on pouring until all the water she had fetched was gone. There was much, much gold that she gathered up. Afterwards they counted how much all the gold was. They didn't know what they would do because in all their lives they had not yet seen so much gold as this.

They thought a long, long time about what they would do with the money. After much thinking, they thought they would build a palace. The palace they would build would have many rooms and also many servants.

They talked and talked and when the sun was at high noon the wife said, "My husband, we still need to buy a big piece of land because

Pinangelban ta mo-ya tang magkatawang mepet tenged pisan ang nangabereng ong inita nira. Piro indi naboay nangaolikan ka tenged dorong kalipay nira ang magkatinir da tanira ta ana. Oman nanoro ta wi tang babay agod digon na tang mola. Pagaolik na ong balay nira, nagamek tanandia oman pinalbog na tang mola. Sinoyongan na ta wi. Ang wing didigo na ong mola pagimong bolawan! Asing pagaita tang babay, sigi-sigi ra tang bo-bok na asta nalobot tang tinoro nang wi. Kadoro-doroan ang bolawan ang nasimet na. Pagatapos binilang nira mga pirapang tanan tang bolawan. Indi ra tanira matako mga onopay boaten nira tenged asta nangataw indi pa tanira gaita ta dorong bolawan ang maning ta na.

Doro kaboay tang isip nira mga ondion pa nira tang koarta. Ong sobrang isip nira, naisipan nira ang magpa-deng ta palasio. Ang ipa-deng nirang palasio ang yading koarto na asta yadi kang mga torobolon.

Sigi pa tang ampang nira ig asing gako-to ra tang kaldaw ganing tang babay, "Katawao, kaministiran mamakal ita pa ta tanek ang mabael tenged onopay data na mga magpa-deng ita ta

dahil anong halaga ng ating ipatatayong palasyo kung wala tayong sariling lupaing malawak?" Sumagot ang lalaki, "Asawa ko, iyan din ang iniisip ko. Kaya, kailangan pa natin ng maraming ginto para may ipang-bili tayo ng lupa." Kaya ang ginawa ng babae nag-igib uli ng tubig para ipaligo sa bata nang sa ganoon ay magkaroon uli sila ng maraming ginto. Nang pinaliliguan na niya ang bata, ganoon na uli ang nangyari sa tubig na ipinapaligo ay naging ginto. Pagkatapos niyang paliguan ang bata, agad nilang binilang kung gaano karami ang ginto.

Aba! Ang dami-dami na at sobra-sobra pang ipambili ng buong lupain sa lugar na iyon. Ang ibig sabihin ay sobra-sobra ang kanilang ginto.

what is the use if we build a palace when we don't have our own large piece of property?" The man answered, saying, "My wife, that is also what I am thinking. Therefore we still need a lot of gold so that we have something with which to buy land." And so what the wife did was to fetch water again so that she could bathe the child in order for them to get a lot of gold again. When she was bathing the child, the same thing happened in that the water she was using to bathe the child turned into gold. After the boy was bathed, they began to count how much gold there was.

Goodness! There was so much and more than enough for them to buy all the land in that place. Meaning their gold was so much more than enough.

palasio mga anday sadiling tanek tang mabael?" Siminabat tang lali ang ganing, "Katawao, ya kay gaisipo. Animan kaministiran ta pa ta yading bolawan agod may mabakal ta pa ta tanek."

Animan ang bindoat tang babay nanoro sing oman ta wi agod idigo na ong mola para magkatinir si tanira ta yading bolawan. Asing agdigon na tang mola, pario si ka tang tanopa sia nga ang wi ang didigo na ong mola pagimong bolawan. Pagatapos ang nandigo tang mola, dayon ang binilang nira mga monopa kayadi tang bolawan.

Abaw! Kadoro-doroan ig sobra pa ong ibakal nira tang tanan ang tanek ong logar ang asia. Bali sosobra-sobra ra tang bolawan nira.

Noong takipsilim na sinabi ng babae sa asawa, "Dapat ay magpatayo pa tayo ng isa pang palasyo at siyempre kailangan pa natin ng maraming ginto." Sumagot ang lalaki, "Iyan din ang iniisip ko ngayon. Gusto ko pa ng maraming ginto."

Kaya, pumunta uli ang babae sa balon para umigib ng tubig na ipaliligo sa bata. Pag-uwi niya, tumayo ang bata at sinabi, "Ayaw ko na! Napakasakim ninyo! Hindi pa kayo nasiyahan sa napakaraming gintong ibinigay ko sa inyo." Sinabi pa ng bata, "Una binigyan ko kayo ng maraming ginto. Ngayon nagbabalak kayong magtayo ng palasyo. Binigyan ko uli kayo ng sapat na ginto na pambili ng lupain. Pero hindi pa rin kayo nasiyahan. Gusto pa ninyo ng maraming ginto. Kaya, kapag binigyan ko pa kayo ay hihingi pa uli kayo. Dahil sa kasakiman ninyo sa kayamanan ay aalis na ako at dadalhin ko ang lahat ng gintong ibinigay ko sa inyo." Pagkatapos ng batang magsalita, agad siyang umalis at nawalan ang mag-asawa ng anak at ginto.

Kaya ang kinalabasan, ang mag-asawang matanda na sakim sa pera ay nagbalik sa kahirapan. Nalungkot na naman sila dahil wala na silang anak.

When the sun was setting the woman said to her husband, "We should build yet another palace and of course we would again need a lot of gold." The man answered, "Now that is just what I am thinking. I still want a lot more gold."

So the woman went to the well again to fetch water to bathe the child with. When she returned to the house, the child stood up and said, "No more! You are so greedy! You still are not satisfied with all the gold I've given to you." The child continued, "First I gave you much gold. Then your plan was to build a palace. Then I again gave you more than enough gold for you to buy land with. But you still weren't content at all. You still want more and more gold. And so, if I give you more you'll just keep asking for more. Now because you are so greedy for wealth, I will leave and I am taking with me all the gold that I have given to you." After the child spoke, he really did leave and the married couple lost the child and the gold.

And so the result of all this was, the two old people who were extremely greedy for money, their poverty returned to them again. They were once again so very sad because they had no child.

Asing gakorop da tang kaldaw ganing tang babay ong katawana, "Dapat magpa-deng ita pa ta domang palasio ig simpri kaministiran ta si ta dorong bolawan." Siminabat tang lali, "Mandian ya kay ang yen ang gisipen. Galiliago pa ta dorong bolawan."

Animan napaning si ong wi tang babay para manoro ta idigo na don ong mola. Pagaolik na, kimindeng da tang mola ig ganing, "Indio ra! Sablek amo! Indi amo pa magkontinto ong kadoro-doroan ang bolawan ang na-dolo ong nindio." Ganing pa tang mola, "Primiro sindolan amo yen ta dorong bolawan. Mandian ang plano mi magpa-deng amo ta palasio. Oman, sindolan amo si yen ta bastanting bolawan para ibakal mi ta tanek. Piro indi amo pa enged nakontinto. Galiliag amo si ta sigi-siging bolawan. Animan, mga oldan amo pa yen otro mama-dol amo si. Mandian tenged sablek amo ta manggad, magalino ra ig ekelano tang tanan ang bolawan and sindolo ong nindio." Pagatapos ang minitala tang mola, dayon ka kaman ang nagalin ig nalipat ong magkatawa tang mola asta ang mga bolawan.

Animan ang risolta ta asi, ang doroo nga mepetan ang ingganioso ta koarta, nagbalik si tang pagkamalised nira. Doroo sing kapongaw tenged anda ray ana nira.

Mga Te-ma

1. Angay dorog kapongaw tang magkatawa?
2. Onopa tang pirming agteraen tang magkatawa?
 - a. daing
 - b. kamatis
 - c. kalabasa
3. Angay pisan ang nabereng tang babay asing pagaita na ang ba-long kalabasa?
4. Angay nakibot tang babay asing belaken na tang kalabasa?
 - a. tenged bibitala tang kalabasa
 - b. tenged ponok ta bolawan ong teled tang kalabasa
 - c. tenged kolit ka ong teled tang kalabasa
5. Tama obin Mali. Indi maliag ang lomboa tang molang lali ong teled ang kalabasa.
6. Onopa tang nainabo asing mola dinigo tang babay?
 - a. ang mola nagimong bolawan
 - b. malimpio ra tang mola
 - c. ang wing didigo pagimong bolawan
7. Ondion pa nira tang bolawan ang nasimet tang magkatawa?
 - a. ibakal ta tanek may palasio
 - b. ibakal ta tanek ig padoron pa tang iloak ang kalabasa
 - c. ibakal ta ba-long amek
8. Pirapang bisis dinigo tang mola?
9. Tenged ong kasablek nira ta manggad, onopay nainabo ong magkatawa?
10. Onopa tang adal ang nakomit ta ong istoria?

Mga Tanong

1. Bakit nalulungkot ang mag-asawa?
2. Ano ang laging inuulam ng mag-asawa?
 - a. daing
 - b. kamatis
 - c. kalabasa
3. Bakit nagulat ang babae noong pagkakita niya sa bagong kalabasa?
4. Bakit nagulat ang babae noong biyakin niya ang kalabasa?
 - a. dahil nagsasalita ang kalabasa
 - b. dahil puno ng ginto sa loob ng kalabasa
 - c. dahil maputi ang loob ng kalabasa
5. Tama o Mali. Ayaw lumabas ang batang lalaki sa loob ng kalabasa.
6. Noong paliguan ng babae ang bata, ano ang nangyari?
 - a. ang bata ay naging ginto
 - b. malinis na ang bata
 - c. ang tubig na ibinubuhos sa bata ay naging ginto.
7. Aanhin ng mag-asawa ang naipon na ginto?
 - a. ibili ng lupa at palasyo
 - b. ibili ng lupa at dagdagan pa ang tanim na kalabasa
 - c. ibili ng bagong banig
8. Ilang beses pinaliguan ang bata?
9. Dahil sa kasakiman nila sa kayamanan, ano ang nangyari sa mag-asawa?
10. Ano ang aral ang ating nakuha sa kuwento ito?

Questions

1. Why were the husband and wife very sad?
2. What did the married couple always have for their viand?
 - a. dried fish
 - b. tomatoes
 - c. squash
3. Why was the woman amazed when she found the new squash?
4. Why was the woman startled when she started to split open the squash?
 - a. because the squash started talking
 - b. because the squash was full of gold
 - c. because the squash was white inside
5. True or False. The little boy did not want to come out of the squash.
6. When the woman bathed the boy, what happened?
 - a. he turned into gold
 - b. he became clean
 - c. the water turned into gold
7. The married couple wanted to use the gold for what?
 - a. to buy land and palaces
 - b. to buy land and more squash to plant
 - c. to buy a new sleeping mat
8. How many times was the boy bathed?
9. Because of their greed, what happened to the married couple?
10. What is the lesson we can learn from this story?

Ang Tatlong Magkakapatid

Ang kuwentong ito ay tungkol sa tatlong magkakapatid na panay lalaki. Ang edad ng panganay ay pito, ang pangalawa ay lima at ang pinakabunso ay tatlong taon. Ang tatay nila ay taong pabaya sa pamilya. Dahil sa katamaran niya, ang mga batang iyon ay hindi na kayang buhayin ng kanilang ama. Pinalayas niya sila. Ang sabi kung hindi sila lalayas ay papatayin daw sila. Narinig ito ng kanilang ina at ng umalis ang kanilang ama sa bahay, umiiyak ang ina at sinabi sa mga bata, "Mga anak, gusto ko kayong pigilin. Mangungulila ako sa inyo. Kaya lang, kung uuwi pa kayo dito, papatayin kayo ng inyong ama. Kaya mas mabuti na ganito kahit nasasaktan ang kalooban ko, umalis na lang kayo." Kaya ang tatlong bata ay naghanap ng tig-lilimang tingting at nagtusok ng mumo. At iyon ang kanilang baon sa kanilang pag-alis.

The Three Brothers

This story is about three siblings, all boys. The eldest brother was seven years old, the second was five and the youngest was three years old. Their father was somewhat irresponsible. Due to his laziness, the father could not take care of his children anymore. He sent them away. He said if they would not go away he would kill them. Their mother heard this and when their father had left the house she cried and said to the children, "My children, I really would like to hold you, I'll miss you. But if you come back home, your father might kill you. Therefore it's better that you just leave, even if it hurts me deeply." And so, the three children each looked for five palm leaf spines and they skewered crumbs onto them. That was what they had for their provisions when they walked away.

Ang Tulong Mamaglogod

Ang istoriang na ay natetenged ong tolong mamaglogod ang poros lali. Pitong takon da tang aka, limang takon tang yadoa ig tolong takon tang karian. Ang tatay nira midio irisponsabli. Tened ong katamadan na, ang mamolang asi indi ra masagod tang tatay nira. Pinalayas na tanira. Ganing mga indi mamansilayas pamatayen na ono. Nabasi tang nanay nira ig asing pagalin tang tatay nira ong balay, ang nanay pagini-yak ig ganing ong mamola, "Mga anao, galiago ka rin ang awidan amo yen. Mapongawo ka ong nindio. Piro itaben mga molik amo pa tarin, patayen amo ni tatay mi. Animan mas mo-ya pa, maski malain ong nemo, magalin amo ra lamang." Animan, ang mamolang asing tolo namagdilem ta taglilima nirang ogat ig namagtebek ta namek. Yay ang balon nirang nagpanaw.

Naglakad sila patungong kabundukan. Malayo ng lugar ang kanilang narating. Sa kalalakad nila, nakatagpo sila ng bahay at kanilang pinuntahan ito. Ang nakatira doon ay isang matandang lalaki. Ang mga bata ay nagpaalam kung puwedeng tumuloy. At tinanong nila kung ano ang maaring trabaho doon upang mabuhay. Pinakain sila ng matanda at sinabi niya sa kanila, "Wala akong maitutulong sa inyo, bibigyan ko na lang kayo ng puhunan sa negosyo parang tulong sa inyo. Ang puhunan na ito kung inyong ipaghahanapbuhay ay inyo na. Pero, ang tubo ay ibibigay ninyo sa akin." Tapos binigyan sila ng pera. Bawat bata ay binigyan niya ng tig-iisang daan barya.

Pagkabigay sa kanila, sinabi ng matanda, "Sige, lumakad na kayo. Palaguin ninyo ang negosyo basta't ang tubo ay sa akin. Iyan puhunan ninyo ay para kumita kayo ng inyong ikabubuhay." Dahil may isip na ang panganay, nagtanong siya, sinabi niya, "Sa pagpapalakad namin wala rin kaming baon! Gusto sana naming manghingi kahit ilang sentimo na lang upang may mabaon kami sa aming paglalakad."

They kept walking towards the hills. The place they reached was far away. After walking such a long way they saw a house, and they went to that house. Its single inhabitant was an old man. The children asked permission from him to enter. And they also asked if there might be any work there so that they could just stay alive. The old man fed them and then said to them, "I have no work with which to help you. I'll just give you some business capital to help you. But this capital, if you are able to make a living from it, it will be yours. As for the profit, you'll give to me." Then he gave the money to them. To each one of them he gave one hundred coins.

After giving to them, the old man said, "Now start walking. Your business investment, that is what will keep you going. As long as the profit goes to me. That capital is for you so that you can make a living from it." The oldest, maybe because he was already seven, had a thought, he asked, "On our walk, we don't have any food supplies at all! We would ask for just a few cents in order to have food for walking."

Sigi tang panaw nira paning ong kabobokidan. Alawid dang logar tang nakabot nira. Ong sobrang panaw nira nangaita ta balay ig pinanangan nira tang balay ang asi. Ang taw na ay tambilog ang laling mepet. Ang mamolang asi namaglisinsia ra mga poiding mangadayon ong nandia. Ig namane-ma ka mga onopay mga obra don agod maboi lamang tanira. Pinapan tanira tang mepet oman minaning ong nira, "Anday matabango ong nindio. Anday doma, oldan amo yen ta ponan ong nigosio para tabang da ong nindio. Piro ang ponan ang asia, mga may itaen ming kao-yan, sadili mi ra. Ang ganansia, i-dol mi ong yen." Oman sindolan na ra tanira. Kada tata ong nira sindolan ta talele-tang gatos ang koarta.

Paga-dol ong nira, ganing tang mepet, "Panaw amo ra. Ang nigosio mi, ya ray ipapanaw mi. Basta ang ganansia yen. Sia ponan da ong nindio para maita amo ta kinao-yaen mi." Asing kakan, sigoro may isip na ra tenged pito ra kang takon, nane-ma, ganing, "Ong pagparanawen amen ang narin, anda kang pisan ay balon amen! Galiliag ami rin ang mama-dol maski pirapa lamang sintabos para mabalon amen ang magpanaw."

Sumagot ang matanda, "Wala na akong maibibigay pa sa inyo kundi iyan na lang. Basta't tandaan ninyo, ang inyong puhunan ay sa inyo na, at ang tubo ay ibibigay ninyo sa akin." Dahil bata pa hindi sila namilit, kaya lumakad na sila.

Sa kalalakad nila, may nadaanan silang kalsada. Ang kalsadang ito ay may tatlong sanga. Sa kanto ng daan ang sabi ng panganay sa bunso, "Ikaw dito ka dadaan. Kung mapalakad mo na ang negosyo mo, dito tayo sa kantong ito magkikita."

Ganoon din ang bilin niya sa pangalawa. Sabi niya, "Kung makahanap ka na ng hanapbuhay mo, dito tayo sa kanto magkita-kita." Sinabi pa niya, "Ako, dito sa pangatlong daan." Ngayon lumakad na sila, pare-pareho silang maghahanap ng kanilang negosyo.

The old man answered, "I have no more to give you. Only that there. But that capital of yours, just remember to give the profit to me." Now because they were still quite young they could not be insistent, and so they left walking.

After walking continuously, the road they followed branched into three parts. At the corner of that road, the eldest gave instructions and said to the youngest, "You, you walk on this road here. If you find business, we'll just meet back here on this corner."

That was also what he instructed to the second one, "If you find a way to make a living, we'll just meet back here." He continued, "As for me, I'll go here on this third road." Now they all left walking, they were equally looking for some way to make a living.

Siminabat tang mepet, "Anda ray domang ma-dolo ong nindio. Ya ra lamang sia. Basta ang ponan mi, tandan mi lamang ang ganansia i-dol mi ong yen." Mandian tenged mamola pa ka kaman indi ka poiding magreges, animan namampanaw da tanira.

Ong siging panaw nira, nangosoyan tanira ta karsadang midio nagtanga ta tolo. Ong kanto tang karsadang asi, nagordin tang kakan ig ganing ong karian, "Yawa, tarina ong karsadang narin magpanaw. Mga maita ra ta nigosio mo, tarin ita lamang mamaga-mo ong kantong na."

Tapos ya kay ordin na don ong yadoa, "Mga maita ra ta kinao-yaen mo, tarin ita ka mamaga-mo." Ganing, "Yo, tanio ka ong pangya-long karsada." Mandian panaw tanira, pario-pario tanirang dilem ta ikakao-ya nira.

Dahil ang bunsong kapatid ay naunang naglakad, siya rin ang unang nakasalubong ng matanda. Nagtanong ang matanda, "Anong ginagawa mo?" Sumagot siya, "Ako po ay isang negosyante." Sumagot ang matanda, "Negosyante ka? Ako'y may ibinebenta." Sumagot ang bata, "Ano po iyon?" Sagot ng matanda, "Ako'y nagbebenta ng aklat. Pero, ang laman ng aklat na ito ay mahiwaga! Kung ano ang nangyayari dito sa mundo, kahit saang sulok ay tingnan mo lang sa aklat na ito at malalaman mo."

Nagtanong ang batang na ang edad ay tatlong taon, "Magkano po iyan?" Sumagot ang matanda, "Ang halaga ng aklat na ito ay isang daan. Wala ng tawad." Dahil isang daan din lang ang dala niya, sabi niya, "Hindi na talaga puwedeng tumawad?" Sumagot ang matanda, "Hindi na! Hanggang diyan lang." Dahil ang bata ay masigasig, kinuha niya ang aklat at binili niya. Binayaran niya ang matanda at dahil naibili na niya ang kanyang puhunan, bumalik na siya doon sa tagpuan nilang magkakapatid.

Ang pangalawang kapatid niya ay patuloy pa rin sa paglalakad at may nakasalubong din siyang matanda. Ang matandang iyon ay

Because the youngest was the first to go out walking, he met an old person. The old one questioned him saying, "What are you doing?" He answered, "Me, I'm a businessman." The old one said, "You're a businessman? Me, I have something to sell." The boy asked, "What is it?" The old person said, "I'm selling a book. But this book is magic! Whatever is happening on top of the earth, no matter where the place is, just look in this book and you will see it."

Now that boy who was three years old asked, "What is its value?" Now the old one said, "The value of this book is one hundred. There is no further discount." Because that was all the money he had brought with him, he said, "Can't it be discounted more?" The old one repeated, "No more! That is its price." Because the boy was interested, he took the book and bought it. He paid the old person and because he was already able to buy something with his capital, he returned to the brother's meeting place.

Now, their second brother also kept on walking and he too met an old person. And that old person also had something he was selling.

Tenged asing karian na-kaw kang napanaw, nabagat ta tatang mepet. Sine-ma tanandia tang mepet, ganing, "Pandoapa?" Siminabat tanandia, "Yo, nigosiantio." Ganing ka tang mepet, "Nigosiantia? Yo, may agpabakalo." Ganing ka tang mola, "Onopa?" Ganing tang mepet, "Yo pagpabakalo ta libro. Piro ang librong na ingkantado! Mga onopay gatabo ong ta-paw tang kalibotan, maski ong aripang logar ay, telekan mo lamang ong librong na ig itaen mo."

Mandian sine-ma ta sing molang pagidad ta tolong takon ang ganing, "Pirapay kantidad na?" Mandian ganing tang mepet, "Ang kantidad tang librong na tang gatos. Anda ray bawas." Tenged ya ka lamang ay ekel nang koarta, ganing tanandia, "Indi ra poiding matawadan?" Ganing ka tang mepet, "Indi ra! Sia ya ra lamang ay prisio na." Tenged intirisado ka tang mola kinomit na sing libro ig binakal na. Binayadan na don ong mepet ig tenged nabakal da tang pinonan na, nagbalik da tanandia ong pagbagat-bagatan nirang mamaglogod.

Mandian, asing pangyadoang logod nira sigi ka tang panaw na ig nabagat ka ta mepet. Ang mepet ang asi may agpabakal na ka.

mayroon ding ibinebenta. Tapos, tinanong siya ng matanda, "Saan ka ba galing?" Sumagot ang bata, "Ako po ay isang negosyante." Sumagot din ang matanda, "Mayroon akong ibinebenta." Tinanong uli ng bata. "Ano po ang ibinebenta ninyo?" "Ang ibinebenta ko ay kumot. Pero, ang kumot na ito ay mahiwaga! Kahit saan ka pumunta, basta't sumakay ka lang sa kumot, at makakarating ka kahit saan lugar." Tinanong niya ang matanda kung magkano ang benta niya. Katulad din ng bunso, isang daan at walang tawad. Binili niya ito, at nagpasalamat sa kanya ang matanda. Tapos, bumalik siya sa tagpuan nila. Dalawa na sila doon.

Ang panganay hindi pa nakabalik. Siya ay naglalakad pa. Tapos, nakasalubong din siya ng matanda. Ang matandang iyon ay mayroon

Now the old one questioned him, "Where are you coming from?" The child said, "Me, I'm a businessman." Now the old person answered again saying, "Me, I also have something to sell." "What are you selling?" asked the boy. "I am selling a blanket. But this blanket is magic! No matter where you are going, just ride on this blanket and you can get to any place." Now the old person was asked what the price was. It was the same as for the youngest brother, one hundred, no discount. So he bought it and the old person thanked him. Then he too returned to their meeting place. There were two there now.

Now the eldest had not yet returned. He kept on walking. The eldest also met an old person. That old one also had something he was selling.

Mandian sine-ma tanandia tang mepet, "Ariapa nagalin?" Ganing tang mola, "Yo, tatao kang nigosianti." Mandian siminabat si ka tang mepet, ganing, "Yen, may agpabakalo ka." Sine-ma ka tang mola, "Onopay agpabakal mo?" "Pagpabakalo ta kolton. Piro ang kolton ang na ingkantado! Maski ariapa paning, tomaya lamang ong kolton ang na, poiding makabot mo maski ong aripang logar ay." Mandian sine-ma tang mepet mga pirapa tang prisio na. Ya si ka pario ka tang ong karian, tang gatos, anday bawas. Mandian binakal na ig nagpasalamat ka sing mepet. Oman balik si ka tanandia don ong pagara-moan nira. Doroa ra tanira don.

Mandian asing kakan ya pay indi gabalik. Sigi pa tang panaw na. Ang kakan nabagat si ka ta mepet. Ang mepet ang asi may

ding ibinebenta. Tinanong niya ang bata kung anong ginagawa niya. Siyempre dahil nabigyan nang puhunan ipapagulong na nila iyon. Nalaman niya doon sa matanda na mayroong siyang ibinebentang gamot. Sabi ng matanda, "Ako ay may ibinebentang gamot. Ang gamot na ito ay parang langis sa bote. Kahit patay na ang tao, basta't mapahiran lang nito ay mabubuhay uli." Ngayon tinanong ng bata ang halaga at sumagot ang matanda, "Ang gamot na ito ay isang daan. Wala ng tawad." Ngayon silang tatlo ay mayroon nang nabili. Pero, hindi nila alam na iisang halaga lang ang kanilang pagkabili. Ang panganay ay nagmamadali bumalik sa kanto na tagpuan nilang tatlo.

Nang siya'y dumating na doon, naghihintay na ang dalawa niyang kapatid. Ngayon nagtanong siya, "Kayo, anong nakita ninyo?" Sumagot ang bunso, "Kuya, ang nabili ko ay aklat. Ang aklat na ito ay mahiwaga. Kung ano ang nangyayari dito sa mundo ay tingnan mo lang sa aklat na ito at malalaman mo na."

Tinanong niya ang pangalawa, "Ikaw, ano?" "Ang aking nabili ay isang kumot. Kung may pupuntahan tayo, kahit gaano kalayo, mararating natin bastat sumakay lang tayo sa kumot."

He too asked the boy what he was doing. Of course because they had been given capital, they would use it to keep them going. He learned from the old person that he had medicine he was selling. The old one said, "Me, I have medicine I am selling. This medicine is just like oil in a bottle. Even if a person is already dead, just rub this on and they will return to life." Now the boy asked him the price and the old one answered, "This medicine here is one hundred. There is no discount." Now it was the same for all three, but they had no idea that what they had bought was all the same price. The eldest, he was in a hurry to get back there at the corner where the three of them would meet.

When he got there, his two brothers were already there waiting. Now he asked, "And you? What did you come upon?" The youngest answered, "Me, older brother, I was able to buy a book. This book is magic. Whatever is happening here on the earth, if you look in this book, you will know it."

He asked the second brother, "And you?" "As for what I bought, it was a blanket. Where ever we are going, no matter how far away the place is, we can get there. Just as long as we ride on the blanket."

agpabakal na ka. Sine-ma na si ka tang mola mga pandopa. Simpri tenged sindolan da ta ponan, ipapanaw nira si. Nata-wanan na don ong mepet may agpabakal nang bolong. Ganing tang mepet, "Yen may agpabakalong bolong. Ang bolong ang na midio lamang langis ong botilia. Maski patay da tang taw, pidan mo lamang ta na, maboi pa tanandia." Mandian sine-ma na tang mola tang prisio ig siminabat tang mepet, "Ang bolong ang na, tang gatos. Anday bawas." Mandian, pario-pario ra tanirang tolo, piro anday kalibotan nirang asi pario-pariong prisio tang bakal nira. Ang kakan, aporado ka tanandiang nagbalik don ong kantong pagbagat-bagatan nirang tolo.

Kabotan na, ang mga logod nang doroo don dang pamagelat. Mandian nane-ma tanandia, ganing, "Ay nindio? Onopay nawan mi?" Siminabat tang karian, "Yen, Manong, nabakalo ta libro. Ang librong na ingkantado. Mga onopay gainabo tarin ong ta-paw tang kalibotan, mga telekan mo tang librong na, mata-wanan mo."

Te-ma si tanandia don ong panyadoa, ganing, "Ang nio?" "Yen ang nabakalo, kolton. Mga ong aritapa paning, maski monopa kalawid ang logar, poiding kaboton ta. Basta tomay ita lamang ong kolton."

Ang dalawa ay tinanong ang kanilang kuya, "At ikaw? Anong nabili mo?" Sumagot siya, "Ang sa akin ay gamot. Ang gamot na ito kahit patay na ang tao, basta't pahiran lang nito, ay mabubuhay uli."

Lahat sila ay mayroon hinihintay. Palakad-lakad sila. Sa isang barangay ay nakakita sila ng isang karatula at binasa ito. Ganito ang nasa karatula: Sa isang kaharian ay may isang Prinsesa na malubha. Siya ay agaw-buhay na. Hindi na siya nakapagsasalita, hindi na rin nakagagalaw. Para na siyang patay. Ang sabi, kung sino ang makapagpapagaling sa kanya ay may malaking gantimpala na ibibigay sa kaniya.

Interesado silang magkakapatid. Sabi ng panganay, "Kaya ko siyang gamutin. Mahiwaga ang gamot na ito. Pero paano tayo pupunta doon? Hindi rin natin alam kung saang lugar." Sumagot ang bunso, "Kuya, tingnan natin sa aklat na ito."

The two also asked their older brother, "And you? What were you able to buy?" He said, "Mine is medicine. Medicine that even if a person is already dead, if you just rub it on they can still come back to life."

They were all equally waiting for something. They walked and walked. In a barangay they saw a sign and they read it. The sign was like this: In a certain kingdom there was a Princess who was gravely ill. This Princess was almost dead already. She wasn't talking anymore, wasn't moving anymore. It was like she was already dead. It said that whoever could heal her would have a large reward given to them.

The brothers were interested. The eldest said, "I can treat her. This medicine is magic. But how will we go there? We don't know where that place is." The youngest answered saying, "Older brother, let's look here in this book."

Tanirang doroa nane-ma ka ong kakan nira, "Ay ang nio? Onopay niong nabakal?" Ganing tanandia, "Ang yen bolong. Bolong ang maski patay da tang taw, pidan mo lamang, poidi pang maboi."

Pario ra tanirang may gelaten. Panaw-panaw tanira. Ong tatang barangay naita tanira ta paskin ig binasa nira. Maning ta na tang paskin: Ong tatang inadian may tatang Prinsisa ang grabi ra. Ang Prinsisang asi, tagomatayen da. Indi ra gibek-ibek, indi ra kakamay-kamay. Midio ra patay. Ganing ang sinopay mapagpao-ya may mabael ang rigalong i-dol ong nandia.

Intirisado tanirang mamaglogod. Ganing sing kakan, "Kayao nang bolongon. Inkantadong bolong si. Piro monopay paning ta don? Indi ita ka matako tang logar ang asi." Asing karian siminabat, ganing, "Manong, telekan ta tani ong libro."

Tiningnan nila sa aklat. Sa aklat na ito, kahit saang lugar dito sa mundo na may nangyayari ay makikita doon. At nakita nga nila ang kaharian na iyon. Ngayon ang problema nila, kung ano ang kanilang sasakyan pupunta doon. Sabi ng pangalawa, "Hindi yan problema! Heto ilatag lang natin ang kumot na ito. Tapos, sasakay tayo at agad din tayong makararating sa kaharian na iyon."

Sumakay na sila. Pinalipad ng pangalawa ang mahiwagang kumot. Doon talaga sila sa hagdanan ng kaharian bumaba. Pagbaba nila, nagtanong ang guardia, "Kayong mga bata, anong ginagawa ninyo rito? Bakit nandito kayo sa hagdan ng kaharian?" Sumagot ang panganay, "Nabasa namin sa karatula na ang anak ng mahal na hari ay malubha. Para na siyang patay. Kaya pumunta kami rito para gamutin."

Humalakhak ang guardia, at sabi, "Ha-ha-ha-ha-ha!!! Kayo, makagagamot sa mahal na Prinsesa?" Sumagot sila, "Gusto lang naming makipagkita sa Hari. Pakihatid mo nga kami doon. Kaya naming siyang gamutin."

Now they looked in that book. In the book, no matter in what place something is happening on the earth, it will be seen there. And indeed they saw that kingdom. Now their problem was, what would they ride on to get there. The second brother said, "That is not a problem! We'll just lay this blanket out. Then we'll ride on it and we'll be able to get to that kingdom right away."

They got on. The second brother caused the magic blanket to fly. They landed indeed at the steps of the kingdom. Now when they got down there, the guard asked, "You children, what will you do here? Why are you here at the steps of the kingdom?" Now the eldest answered saying, "We read on the sign that the child of the beloved King is gravely ill. As if she is already dead. And so we've come here to treat her."

The guard laughed, saying, "Ha-ha-ha-ha-ha!!! You, you are able to treat the beloved Princess?" They answered saying, "We just want to meet the King. Please take us there to him. We can treat her."

Mandian sinelekan da nira asing libro. Ong libro, maski ong aypang logar ang may gainabo ong kalibotan, itaen don. Ig inita kaman nira tang inadian ang asi. Mandian ang problima nira, ang ono si tang tayan nirang paning don. Ganing tang asing pangyadoa, "Anday problima ta sia! Nani iladlad ta lamang tang kolton ang na. Oman tomay ita ig poiding makabot tang lagi tang inadian ang asi."

Siminay tanira. Pinalayog da tang pangyadoa tang ingkantadong kolton. Siminogpo don ang enged ong aldan tang inadian. Mandian pagataboan nira don, ang goardia nane-ma, ganing, "Yamong mamola amo, mandoamo pa ta? Angay narin amo ra ong aldan tang inadian?" Mandian siminabat sing kakan, ganing, "Nabasa amen ong paskin na ang ana tang mal ang Adi grabi. Midio patay da. Animan napaning ami tarin para bolongon."

Naginimod tang goardia, ganing, "Ha-ha-ha-ha-ha!!! Yamo mabolong amo tang mal ang Prinsisa?" Siminabat tanira, ganing, "Basta galiliag aming magigbagat ong Adi. Yated ami kay nio don ong nandia. Kaya amen ang bolongon."

Pinaakyat na sila at ipinatawag ng Hari. Nagtanong ang Hari, "Anong kailangan ninyo?" Sumagot ang panganay, "Nabasa namin na ang anak mo malubha. Kaya, pumunta kami rito para gamutin siya." Nagpasalamat ang Hari at sinabi, "Tuloy! Tuloy! Gamutin ninyo! Basta't mapagaling lang ninyo ang anak kong Prinsesa ay ibibigay ko sa inyo ang lahat na hilingin ninyo. Iyon ang kanilang naging kasunduan."

Nandoon na ang panganay at pumasok na sa kuwarto. Pagpasok niya, nakita niya ang Prinsesa na parang patay. Ngayon kinuha niya ang gamot niya. Mahiwaga ang gamot na ito. Pinahiran niya ang ilong. Aba! Tumayo kaagad ang Prinsesa! Nabuhay na! Ang Prinsesa ay nabuhay na muli!

Now they were allowed to climb up the stairs and were summoned by the King. The King asked, "Why are you here?" The eldest answered saying, "We read that your child is gravely ill. Therefore we've come here to treat her." The King was thankful and said, "Come! Come! Treat her! No matter what you ask for, if you will just be able to heal my daughter the Princess, I will give it to you." That was their agreement.

The eldest was already there and he entered the room. He saw indeed that the Princess was as if she was already dead. Now he got out his medicine. That medicine was magic. He rubbed it on her nose. Oh! The Princess immediately stood up! Alive again! The Princess was alive again!

Mandian pinaka-yat tanira ig ginoyan sing Sinior Adi. Te-ma tang Sinior Adi, ganing, "Onopay kaministiran mi?" Ganing ka tang kakan ang siminabat, "Nabasa amen ang grabi tang ana mo. Animan napaning ami tarin para bolongon." Pasalamat tang Adi, ganing, "Ala! Sigi! Bolongon mi! Maski onopay pa-dolon mi, basta mapao-ya mi lamang tang anao ang Prinsisa, i-dolo ong nindio." Asi ya ray ang pinaginigoan nira.

Don da tang kakan ig siminled da don ong koarto. Itaen na ka kaman ang Prinsisa midio ra patay. Mandian kinomit na tang bolong na. Inkantado sing bolong. Pinidan na tang orong na. Aba! Kereng ang lagi tang Prinsisa! Naboi ra! Naboi ra tang Prinsisa!

Ngayon nagpasalamat ang Hari. Nagpiyesta sa buong kaharian. Pagkatapos ng piyesta, dahil may kasunduan ang mga bata, sinabi ng Hari sa kanila, "Kahit anong hingiin ninyo." Tapos sinabi nila sa Hari, "Mahal na Hari, may pinagkasunduan na tayo na kahit anong hingiin namin ay ibibigay mo." Sumagot ang Hari, "Hindi kayo mabibigo."

Kaya ngayon ang kanilang hiningi ay ang Prinsesa. Sinabi nila na dadalhin na nila ang Prinsesa. Ang problema, kung sino sa kanila ang magmamay-ari sa Prinsesa dahil pakakasalan nila ang Prinsesa. Sumagot ang panganay, "Akong nagbuhay sa kanya. Ako ang nagbuhay, kaya ako ang magiging asawa niya." Sumagot ang pangalawa, "Kung hindi ako ang nagpalipad ng mahiwagang kumot, hindi rin tayo nakarating dito dahil malayo ang ating pinanggalingan." Sumagot din ang bunso, "Kung hindi ko tiningnan sa aklat, paano natin malalaman na nandito ang Prinsesang malubhang?" Pinagtalunan nila ito.

Kaya ito ay parang pahula. Sino sa kanilang tatlo ang napangasawa ng Prinsesa? Hulaan mo kung ikaw ang bumabasa. Sino ang naging

Now the King was thankful. There would be a feast in the kingdom. When the feast was ended, because those children had an agreement, the King said to them, "Whatever you ask for." Now they replied, "We have agreed, Beloved King, that whatever we ask for, you will give it." The King said, "You will not be disappointed."

Therefore, what they asked for was the Princess. They said they would take the Princess with them. Now their problem was, who would be the one to make the Princess their own, because he would marry the Princess. The eldest said, "I brought her back to life. I was the one who brought her back to life, therefore I am the one who will marry her." The second brother said, "If I had not been the one who caused the blanket to fly, we would not have been able to come here to this place so far away from where we came." The youngest one also answered, "If I did not look in the book, how would we have known that the gravely ill Princess was here?" Now they argued about this amongst themselves.

And so here is something to guess at. Who of the three married the Princess? If you are the one reading, guess. Which one became her

Mandian pasalamat tang Adi. Kombida ong inadian. Matapos tang kombida, asing mamola tenged may inampangan nira, ganing tang Adi ong nira, "Maski onopay pa-dolon mi." Mandian minitala ra tanira, "May ampangan ta, Mal ang Adi, maski onopay pa-dolon amen, i-dol mo." Ganing ka tang Adi, "Indi amo mabigo."

Animan mandian, ang pina-dol nira asing Prinsisa. Ganing e-lan nira tang Prinsisa. Mandian ang problima nira, ang sinopay magsadili ong Prinsisa, tenged katawaen na ra sing Prinsisa. Siminabat tang kakan, ganing, "Yoy nagboi ong nandia. Yo tang nagboi, animan yo tang magimong katawa na." Ganing ka sing pangyadoa, "Mga belag ta yo tang nagpalayog tang ingkantadong kolton, indi ita naning tarin ong kalalawiden tang pinagalinan ta." Asing karian siminabat ka, ganing, "Mga indi sinelekano tang libro, monopay pagatako ta ang narin tang Prinsisang grabi?" Mandian namagdiskotiran tanira don.

Animan narin midio papinto ka. Sinopa ong nirang tolo tang nangatawa ong Prinsisa? Pinton mo mga yaway pagbasa. Sinopa

asawa niya? Ang naggamot, ang nagdala doon, o kaya'y ang tumingin sa aklat?

Ang bunso? Hindi!

Ang pangalawa? Hindi pa rin!

Ang pangatlo? Hindi pa rin!

Hulaan mo na? Naala-ala ninyo pa ba ang sinabi ng matanda, ang puhunan ay sa mga bata at ang tubo ay ibabalik sa kanya? Ngayon, ang napangasawa ng Prinsesa ay walang iba kundi ang matanda!

Tapos na ang kuwento.

husband? The one who treated her, the one who brought them there, or the one who looked in the book?

The youngest? No!

The second brother? No indeed!

The third brother? No indeed!

Well, will you guess then? Do you still remember what the old man said, that the capital was the children's, and the profit would be returned to him? So then, the one who married the Princess was none other than the old man!

The story is ended.

nagimong katawa na? Ang tambilog nagbolong, ang tambilog yay
ang nagekel don, obin ang tambilog yay ang nagtelek ong libro?

Ang ari? Belag!

Pangyadoa? Belag ka!

Pangya-lo? Belag ka!

Ta, pinton mo ra? Gademdeman mo pa tang inaning tang
mepet ang ponan ong mamola ra, ig ang ganansia ibalik ong
nandia? Ta mandian, ang nakatawa ong Prinsisa anday doma
kondi ang mepet!

Tapos da tang istoria.

Mga Te-ma

1. Angay namaglayas tang tolong mamaglogod?
 - a. mamagdilem ta obra nira
 - b. pinalayas tanira tang tatay nira
 - c. mamarabol ta lamlam ong kabokidan
2. Onopa tang tabang ang sindol tang laling mepet ong tolong mamaglogod?
3. Asing namagberegla da tanirang tolong mamaglogod, onopa tang agdilemen nira?
 - a. pamangan nira
 - b. Prinsisa
 - c. kinao-yaen nira
4. Tama obin Mali. Ang binakal tang karian ang lali ay librong ingkantado.
5. Tama obin Mali. Ang yadoang lali ang binakal na ay kolton ang ingkantado.
6. Tama obin Mali. Ang kakan ang lali ang binakal na ay ged ang ingkantado.
7. Monopa nata-wanan tang mamaglogod mga ong aripa itaen nira tang inadian tang Prinsisa?
8. Angay ang mamaglogod napaning ong Adi?
 - a. para bolongon tang Prinsisa
 - b. para komiten tang rigalo
 - c. a asta b
9. Onopay sindol tang Ading rigalo ong mamaglogod?
 - a. ang ana nang Prinsisa
 - b. ang inadian na
 - c. ang kolton ang ingkantado
10. Sinopay nakatawa ong Prinsisa ig angay?

Mga Tanong

1. Bakit naglayas ang tatlong magkakapatid?
 - a. upang maghanap ng trabaho
 - b. pinalayas sila ng kanilang ama
 - c. nanirador ng ibon sa kabundukan
2. Ano ang tulong na ibinigay ng matandang lalaki sa tatlong magkakapatid?
3. Noong maghiwa-hiwalay na ang tatlong magkakapatid, ano kaya ang kanilang hinahanap?
 - a. pagkain nila
 - b. ang Prinsesa
 - c. kabutihan nila
4. Tama o Mali. Ang binili ng bunsong kapatid ay aklat na mahiwaga.
5. Tama o Mali. Ang pangalawang lalaki ang binili niya ay kumot na mahiwaga.
6. Tama o Mali. Ang binili ng panganay na lalaki ay gulok na mahiwaga.
7. Paano nalaman ng magkakapatid kung saan nila matagpuan ang kaharian ng Prinsesa?
8. Bakit ang magkakapatid ay pumunta sa Hari?
 - a. upang gamutin ang prinsesa
 - b. upang kunin ang gantimpala
 - c. a at b
9. Ano ang ibinigay na gantimpala ng Hari sa magkakapatid?
 - a. ang anak niyang Prinsesa
 - b. ang kaharian niya
 - c. ang kumot na mahiwaga
10. Sino ang naging asawa ng Prinsesa at bakit?

Questions

1. Why did the three brothers run away?
 - a. they were going to look for work
 - b. their father caused them to leave
 - c. they were going bird hunting
2. What was the help the old man gave the three brothers?
3. When the brothers split up, what were they looking for?
 - a. their food
 - b. a princess
 - c. a way to make a living
4. True or False. The youngest brother bought a magic book.
5. True or False. What the second brother bought was a magic blanket.
6. True or False. The oldest brother bought a magic bolo.
7. How did the brothers know where to find the Princess' kingdom?
8. Why did the brothers go to the King?
 - a. to heal the Princess
 - b. to get a reward
 - c. a and b
9. What did the King give to the brothers as their reward?
 - a. his daughter the Princess
 - b. his kingdom
 - c. his magic blanket
10. Who married the Princess and why?

Ang Napakamahiyaing Tao

Ang kuwentong ito ay tungkol sa isang napakamahiyaing tao. Ang taong ito na tinatawag na mahiyain ay hindi pa nakakarating sa bayan. Doon siya nakatira sa bundok at ang kanyang pagkain ay labuyo. Ipinanganak siya sa bundok. Walang nakakaalam kung mayroon pa siyang mga magulang o wala na, kaya ang mahiyaing taong iyon ay nakatira sa bundok.

Ngayon, sa isang siyudad ay may isang Haring nakatira. Ang Haring iyon ay matanda na at biyudo. Dahil sa siya'y tumatanda na, gusto niyang makapag-asawa na ang kanyang tatlong anak na dalaga. Ang mga anak niyang iyon ay sina Donya Juana, Donya Isabel at Donya Maria. Si Donya Maria ang bunso at pinakamahal ng Hari.

The Very, Very Shy Man

This story is about a person who was very, very shy. Now this person who was called very, very shy never went down into town. He lived there in the hills and his food consisted of wild chickens. He was born in the hills. It is not known whether he still had any parents or not and so that very, very shy person lived there in the hills.

Now, there was a King who lived in a city. This King was old and was a widower, and since he was already getting old he wanted to get his three daughters married off. These three daughters of his were Doña Juana, Doña Isabel and Doña Maria. Doña Maria was the youngest and the King loved her dearly.

Ang Taw ang Katian

Ang istoriang na ay natetenged ong tatang taw ang katian. Ang taw ang asia ang ganingen katian indi gategbeng-tegbeng ta lansangan. Don tanandia gistar ong bokid ig ang pamangan na mga mano ang katian. Tanandia nataw ong bokid. Indi matawanan mga tanandia may ginikanan na pa o sia anda, animan ang taw ang asing katian ong bokid pagistar.

Mandian, ong tatang siodad may tata kang Adi ang pagistar. Ang Ading asia mepet da ig balo ra, ig komo gamepet da galiliag da nga ang mga ana nang tolong mga babay ipakatawa na ra. Ang mga ana nang asi da Donia Juana, Donia Isabel, ig si Donia Maria. Si Donia Maria tang karian ig agmalen ta mo-ya tang Adi.

Dahil matanda na ang Hari, naisipan niyang papag-asawahin na ang kanyang mga anak, upang maabutan pa rin niya ang pag-aasawa at makipagsaya pa.

Ngayon, nagpakalat ng utos ang Hari sa buong siyudad at mga kaharian na malapit sa kanila, ang sinabi ng utos ay sinuman na gustong magpasakop sa kanyang kaharian at gustong maging asawa ng kanyang mga anak ay pumunta doon. Nagtakda siya ng araw. Sa araw ng Linggo, lahat ng gustong pasakop sa kanyang kaharian sa pag-aasawa ng kanyang tatlong mga anak ay kailangang ng pumunta. Inaanyayahan niya ang lahat.

Dumating ang araw na itinalaga, araw ng Linggo. Subalit Sabado pa lamang ay naroon na ang lahat ng mga tao—may mga hari, mga prinsipe, mga konde, mga heneral, mga bata, mga matatanda—lahat sila ay naroroon. Naghihintay sila ng kalalabasan kung sino sa kanila ang magugustuhan ng tatlong anak ng Hari.

Dumating ang araw ng Linggo at nagsimulang tumugtog alas siyete. Nang tumunog ang trumpeta, lahat ng mga tao ay nandoon na sa

Now because the King was already old, he thought he would marry off his daughters so that he would yet be able to see and take delight in their marriages.

Therefore the King issued an order throughout the whole city and to the surrounding kingdoms which said that whoever wanted to come under the jurisdiction of his kingdom in order to marry his daughters should come there. He set a date. On that day, Sunday, everyone who wanted to come to his kingdom to the marriages of each of his three daughters should come. Everyone was invited.

Now the day he had set arrived, Sunday. When it was still Saturday everyone was there already—kings, princes, counts, generals, the children, the adults—all of them were there. They were waiting for the result to see who would be wanted by the King's three daughters.

Sunday morning arrived and the trumpet playing began at 7:00. When the trumpets sounded, all the people were in the plaza of the kingdom

Mandian komo mepet da tang Adi, naisipan nang ipakatawa na ra tang mga ana na agod kabotan pa ka tang pagpakatawa nira ig mapangalipay pa ka.

Animan ang Adi nagpapanaw ta ordin ong bilog ang siodad ig ong mga inadian ang nandiag katepad nga ganing ang sinopay galiliag ang pasakep ong nandiag inadian para mangatawa ong mga ana na ay pomaning don. Nagtirmino ta kaldaw. Ong kaldaw ang asing Domingo, ang tanan ang sinopay pasakep don ong nandiag inadian ong pagpakatawa ra tang mga ana nang tolong bilog ay paning. Imbitado tang tanan.

Kiminabot da tang kaldaw ang asing tinirmino na, kaldaw ang Domingo. Sabado pa lamang don da tang tanan ang taw—may mga adi, mga prinsipi, mga kondi, mga hiniral, mga mola, mamepet—don dang tanan. Namagelat tang risolta tang sinopay aliliagan tang ana tang Ading asing tolo.

Kiminabot da tang pagaramal, kaldaw ang Domingo ig inimpisan alas siete tang to-tog. Pagimpisa tang to-tog, tanan ang taw don da ong plasa tang inadian ang pagpaita tang nirang mga

liwasan ng kaharian at nagpakita ng kanilang mga kaalaman. Lahat ng estilo sa pagsayaw ay ipinapakita nila, nagbabakasakaling sila na magugustuhan sila ng tatlong dalagang anak ng Hari. Bawat isa sa mga babae ay may kanya-kanyang bola. Kapag nakita nila ang kanilang kursunadang lalaki ay ihahagis nila ang bola, at kapag nasalo ng lalaki, siya ang magiging asawa niya.

Ngayon ang dalawang babae sina Donya Juana at Donya Isabel, dahil nakakita na sila ng kanilang magugustuhan, ang kanilang bola ay hinagis na nila. Ang nagustuhan ni Donya Juana ay isang hari. At si Donya Isabel ay isang heneral. Pero si Donya Maria ay ayaw pumansin. Hindi pa niya naihahagis ang kanyang bola, dahil wala pa siyang nagugustuhan. Kaya si Donya Maria ay malungkot. Hindi niya hinagis ang kanyang bola dahil ang kanyang nagugustuhan ay hindi pa dumarating sa liwasan ng kaharian. Dahil nakapaghagis na ang dalawa, sila ay mayroon ng mga asawa. Ang pinili ng panganay ay isang hari at ang pangalawa ay isang heneral.

showing off what they knew. They were showing all their dance styles, hopefully they would be the one wanted by the three single daughters of the King. Each one of the women had their own ball. When they saw the man of their liking they would throw the ball, and if the man caught it, he would become her husband.

Now the two women, Doña Juana and Doña Isabel, since they had already seen who they wanted, they threw their balls. The choice of Doña Juana was a king. And Doña Isabel's choice was a general. But Doña Maria paid no attention. She hadn't thrown her ball yet because there wasn't anyone she wanted yet. And so Doña Maria was depressed. She didn't throw her ball because the one she wanted had not yet arrived at the plaza of the kingdom. Now since the first two had already thrown, they had husbands already. The older one's choice was a king and the second a general.

kinata-wanan. Ang tanan ang istilo ong pagtayaw agpaita nira, balampang tanira ra tang aliliagan tang tolong soltiras ang ana tang Adi. Kada tata ong nirang mga babay may nandiang bola. Mga itaen da nira tang korsonada nirang lali i-lek nira tang bola, ig mga matagep tang lali, yay ang magimong katawa na.

Mandian asing doroa nga babayan, da Donia Juana may Donia Isabel, komo naita ra tang nirang galiliagan, ang nirang bola pinlek da nira. Si Donia Juana ang pinlekan na tatang adi. Ig si Donia Isabel ang pinlekan na tatang hiniral. Piro si Donia Maria indi pagintindi. Ang nandiang bola indi pa ga-lek na komo anda pay galiliagan na. Ig mandian si Donia Maria, dorog kalolobay tang sinangoni na. Indi pinlek na tang nandiang bola tenged ang nandiang galiliagan indi pa gakabot don ong plasa tang inadian. Komo napagpelek da sing doroa, tanira may katawa ra nira. Ang pinilik tang aka ay adi ig ang yadoa hiniral.

Natapos na ang paligsahan. Inutusan ng Hari ang mga kawal at sinabi na, "Libutin ang lahat-lahat na nasasakupan nang buong kaharian. Dalhin ninyo dito ang lahat ng hindi pa nakakapunta, kahit matanda na at hindi makalakad, buhatin ninyo, kahit lumpo, kahit sino."

Sa madaling salita, lumakad na ang mga sundalo. Nagpunta sila sa kabundukan at natagpuan nila ang lalaking napakamahiyain. Siya ay nakahubad at nakabahag lamang. Ngayon naabutan siya at dahil hindi nakabantay ang lalaking napakamahiyain hindi siya nakatakbo kaya nahuli siya. Dinala siya sa siyudad. Sabi ng lalaking napakamahiyain sa mga kawal, "Wala akong kasalanan. Bakit pinakukuha ako ng Hari?" Sumagot ang mga sundalo, "Pinakukuha ka kaya sumama ka na lang." Palibhasa'y takot ang lalaking napakamahiyain, agad siyang sumama sa mga sundalo.

Pagdating niya sa siyudad, kumukubli pa siya dahil siya ay taong hindi pa nakakakita ng ibang tao. Mag-isa lang siya sa gubat at hindi pa nakakababa ng bayan. Pagpasok niya sa liwasan ng kaharian, biglang sumigla si Donya Maria. Ang anak ng Hari ay nagpunta sa dako roon.

Now the tournament was over. The King ordered the soldiers and said, "Go around to everyone in the entire kingdom. Bring whomever has not yet come down to town, even if they are so old they can't walk anymore, carry them, even if they are lame, no matter what."

To make the story short, the soldiers left walking. They went throughout the hills and they came across that very, very shy man. He was naked and wearing just a g-string. Now they had reached him and since the very, very shy man wasn't watching, he wasn't able to run away and instead they caught him. He was brought to the city. The very, very shy man said to the soldiers, "I haven't done anything wrong. Why is the King having you get me?" The soldiers said, "We are to get you, so you just come along with us." Now since the very, very shy man was afraid, he immediately went along with the soldiers.

When they reached the city, he hid because he was a person who never saw other people. He was by himself in the hills, never came out to the town. When he had come inside the plaza of the kingdom, Doña Maria perked up. The King's daughter strolled in that direction. After

Mandian natapos da tang tornio. Ang Adi nagordin ong mga sondalo, ang ganing, "Liboton tang kompormi nasakepan tang inadian. Ang sinopay indi nategbeng ekelan, maski mepet dang indi ra mapanaw, takanen, maski pilay, maski onopa."

Lagi-lagi ong madaling istoria, ang mga sondalo napanaw. Inalig nira tang kabobokidan, natarakan nira asing laling katian. Pagloat ig pambal lamang. Mandian kabotan nira ig komo indi nabantay sing laling katian, indi nasikad kondi nadep nira. Ingkelan ong siodad. Ganing ono tang laling katian ong mga sondalo, "Anda kay talako. Angay agpakomito tang Sinior Adi?" Ganing ono tang mga sondalo, "Basta yawa agpakomit ta ay tomabida ong yamen." Mandian ay sanglit geldan, lagi-lagi siminabid ong mga sondalo.

Pagkabot don ong siodad, agpampil-ampil komo tanandia tatang taw ang indi gaita ta domang taw. Tambilog lamang ong bokid, indi galoa ta lansangan. Paga-led na don ong plasa tang inadian, si Donia Maria nanga-sik. Asing ana tang Adi asia rang

Pagpasok pa lamang niya sa liwasan sinimulan ang paligsahan ng tugtog.

Pagsimula ng tugtog marami na namang tao ang nagpakita ng kanilang kakayahan. Ang napakamahiyaing tao ay nasa tabi lamang. Hindi siya nakikinig dahil siya ay natatakot. Ngayon sa dami ng estilo ng mga taong na may matataas ang katungkulan gaya ng mga hari, mga konde, mga prinsipe, mga heneral at mga sundalo, hinagis na ni Donya Maria ang bola. Ang hinagisan niya ay ang lalaking napakamahiyain na taga bundok at nasalo ng lalaking napakamahiyain.

Pagkasalo ng bola at pagkakita ng Hari na ang tinapunan ni Donya Maria ng kanyang bola ay isang taong maitim at walang damit, siya'y hinimatay. Namatay ang Hari! Nang mamatay ang Hari ang dalawa

she entered the plaza the trumpets sounded the tournament.

When the trumpets began, once again there were many people there showing off what they knew. That very, very shy man was just at the side. He didn't pay any attention since he was afraid. Now with all those dancing styles of those men with their big titles like kings, counts, princes, generals, soldiers, Doña Maria threw her ball. The one she threw at was the very, very shy man who came from the hills, and that very, very shy man caught the ball.

When the ball was caught and when the King saw that the one Doña Maria had thrown her ball to was a dark skinned man and without any clothes on, he fainted. The King died! When the King died, his two

papanaw-panaw. Paga-led lamang ong plasa impisa tang tornio ang to-tog.

Pagimpisa tang to-tog dorong si atan ang taw ang pagpaita tang nirang kinata-wanan. Ang asing taw ang katian ong binit lamang. Indi tanandia pagintindi komo tanandia ay geldan. Mandian ang asing dorong istilo tang dorong taw ang alalawig tang katengdanan nira katolad tang mga adi, mga kondis, prinsipi, mga hiniralis, mga sondalo, ang bola ni Donia Maria binanggil na ra. Ang binanggilan na ay ang laling katian ang taga bokid, ig sinagep tang lali ang asing katian.

Pagatagep ig pagaita tang Adi tang pinlekan ni Donia Maria tang nandiang bola ay tatang taw ang lagem-lageman ig anday lambong na, nadismaya. Napatay tang Adi! Pagapatay tang Adi

niyang anak na sina Donya Juana at Donya Isabel ay galit na galit kay Donya Maria na bunsong kapatid nila. Dahil sabi nila ipinahiya sila, siya na isang prinsesa ay nagkagusto sa isang taong bundok na hubad at ubod pa ng mahiyain.

Dahil iyon ang kanyang kapalaran hindi siya kumibo. Ang dalawa niyang nakakatandang kapatid ay nakatira sa magagandang kuwarto. At sina Donya Maria at ang kanyang asawa ay sa balkon lamang. Tuwing lalabas ang dalawang magkapatid na mga babae ay sinisipa sila. Tuwing papasok sinisipa pa rin sila. Kapag kumakain sila ang ibinibigay sa kanila ay mga tira-tirang pagkain. Pero tiniis ito ni Donya Maria.

Pagkalipas ng maraming araw, ang lalaking napakamahiyain ay nagpaalam kay Maria. Sabi niya, "Uuwi na ako sa amin. Lungkot na lungkot na ako. Matagal na ako rito." Sumagot si Maria, "Kung ikaw ay uuwi na, sasama na ako sa iyo. Kahit saan ka pa pumunta ay sasama rin ako." Sumagot ang mahiyain, "Sasama ka sa akin sa malayo kong tirahan? Baka hindi mo kayang maglakad." Sumagot si Maria, "Kahit malayo ay kaya kong marating." Kaya lumakad na silang dalawa. Si

daughters, Doña Juana and Doña Isabel, were extremely angry with their younger sister, Doña Maria. Because they said she had shamed them in that she was a princess whose choice was a man from the hills who was naked and very, very shy.

Now since it was her fate, she didn't say a word. Her two older sisters had two very nice rooms they lived in. And the one for Doña Maria and her very, very shy husband was just outside on the porch. They got kicked every time her two sisters went out. And every time they went inside they got kicked too. When they ate, scraps were what was given to them. Maria endured this.

Then after so many days, the very, very shy man asked permission from Doña Maria, saying, "As for me, I'm going home now to my place. I miss it already. I've already been here a long time." Doña Maria said in reply, "If you are going home, I'll also go with you. No matter where you go, I'll go with you." The very, very shy man said, "You will go with me to my faraway home? You might not be able to walk." Maria said, "Even if it is far, I'll get there." So the two of them left. Doña

ang asing doroang ana na da Donia Juana ni Donia Isabel ay dorong kasisilagen nira ong ari nirang asing si Donia Maria. Tened ganing nagpaeyak da ong nira ang tanandia tatang prinsisa ang naliliagan na tatang taw ong bokid ang pagloat ig katian.

Mandian komo soirti na, indi gibek-ibek tanandia. Ang doroang mga aka nang mga babay may doroang koartong masisinlong aggistarang nira. Ig ang ni Donia Maria may asing katawa nang katian, don lamang ong balkon. Kada lomboa tang doroang mga logod nang mga babay, tagbengan nira. Kada tenled tagbengan ka. Mga pamangan tanira ang agto-dol ong nira mga inogat. Si Maria nagagoanta.

Ang asing may pira rang kaldaw, naglisinsia ra tang katian ong ni Maria ang ganing, "Yo, moliko ra don ong logaro. Gapongawo ra. Naboyay ra." Ganing ka onong siminabat si Donia Maria, "Mga yawa molika ra, yo tomabido ka. Maski ong ariapa, yo tomabido." Ganing ono tang katian, "Tomabida ong kalawid tang gistarano? Itaben india ka makong magpanaw." Ganing ono si Maria, "Maski alawid kabotono." Animan panaw tanirang doroa. Si Donia Maria anda kay tsinilas na komo ang

Donya Maria walang tsinelas dahil ang tsinelas niya'y kinuha ng kanyang mga kapatid. Naglakad siya sa mga kugon, siya'y nadadapa tuwing natitinik ang kanyang paa. Tumayo, tapos lalakad na naman, tumayo uli at lumakad na naman.

Sa awa ng Dios nakarating din sila sa kanilang paroroonan sa lugar ng lalaking napakamahiyain. Nang sila'y dumating ay tanghali na. Sinabi ni Maria, "Mahiyain, maghanap ka na ng makakain natin. Gutom na gutom na ako." Sinabi ng mahiyain, "Dito ka lang. Maghahanap ako ng ating pagkain." At patuloy na naglakad sa ibaba ng bukid, ang layo niya sa kanilang bahay ay mga limampung o dalawampung metro. Doon siya namato ng dalawang labuyo, tig-isa sila. Pagdating niya sa bahay, hinimulmulan ng babae ang labuyo at saka inihaw ito. Pagkaihaw, kinain na nila ang labuyo.

Maria didn't have any rubber slippers since her older sisters had taken hers. She walked through the cogon grass, stumbling when its sharp edges ripped her feet. Get up, then walk again, get up, walk again.

By God's mercy they were able to reach their destination there at the home of the very, very shy man. Now when they arrived it was already noon. Doña Maria said, "Very, very shy man, look for our food, I'm hungry." He said, "You just stay here. I'll look for our food." He proceeded to go straight down the mountain, the distance he was from their house was about fifty or twenty meters. There he stoned two wild chickens, one for each of them. When he arrived home the woman plucked and roasted the chickens. After they were roasted, they ate a whole chicken each.

tsinilas na kinomit ka tang mga aka na. Papanaw ong kakiriban, galabalaba mga ga-bek tang kakay na ta tola. Mabangon, oman panaw si, mabangon, panaw si.

Ong kaloy tang Dios nakabot ka tanira don ong nirang paningan, don ong gistaran tang taw ang asing katian. Mandian asing pagkabot nira ko-to ra. Ganing ono si Donia Maria, "Katian, magdilema ra ta anen ta, agle-meno ra." Ganing ono tang katian, "Tarina lamang. Magdilemo ra ta anen ta." Dayon ang toldak don ong babakan tang bokid, ang kalawid na ong balay nira mga singkointa obin bainti mitros. Don namanggil ta doroang bilog ang katian ang mano, tale-ta nira. Pagkabot na ong balay, inimol-molan tang babay ig kindiaw. Pagalotok ang na-yaw da, namangan da tanira tale-ta nirang bilog ang mano.

Ngayon, pagkakain nila, gumawa sila ng isang bahay na maliit upang may matirahan at matulugan sa gabi. Pagkahapon at kinabukasan, nakahuli uli ng labuyo ang lalaki para sa kanilang pagkain. Sa paghuli ng lalaking napakamahiya binabato niya ang labuyo. Nang lumipad ito, may bumaon na bato sa pakpak na nakita ni Donya Maria noong hinimulmulan niya sa bahay nila.

Pagkakita ni Donya Maria sa bato, nagulat siya dahil ang bato ay ginto! Tinanong niya, "Saan mo ba kinuha ang manok na ito?" Sumagot ang lalaki, "Diyang lang sa baba." Nagtanong uli si Maria, "Ang batong ito, marami bang ganitong bato doon?" Sumagot ang kanyang asawa, "Lahat ng bato doon ay ganyan." Nagpasalamat si Maria dahil maraming kayamanan doon, maraming ginto. Sabi ni Maria, "Ang gintong ito ay katulad sa singsing ko. Pagkakain natin magdala ka ng sako doon. Pasanin mo sa balikat mo at dalhin mo dito. Buhatin mo lamang ang kaya ng lakas mo."

Kaya pagkakain nila, nagdala ng sako ang kanyang asawa. Namulot ng mga bato doon na pinangbabato niya ng labuyo. Nang siya'y

Now after they had eaten, they made themselves a little house to live in and lie in at night. That afternoon and the next morning the man caught another wild chicken for their food. Now there where the very, very shy man was doing the catching, he hit a chicken with a stone. As the chicken flapped around a stone became stuck in its wing which Doña Maria found when she was plucking the chicken back at their house.

Now when Doña Maria saw the stone, to her surprise that stone was gold! She asked, "Where did you get this chicken?" The man answered, "Just there down below." Then Maria asked again, "This stone here, are there many stones like it there?" Her husband said, "All the stones there are like that one." Now Doña Maria gave thanks because surprisingly there were great riches there, much gold. She said, "This gold is the same as my ring here. After we eat take a sack down there. Carry it on your shoulder and bring it back here. Just carry as much as your strength will allow."

After they had eaten, her husband took the sack. He picked up stones there where he was stoning wild chickens. When he returned

Mandian, pagapamangan nira, namagboat da ta balay nirang ge-ley ang istaran nira ig lo-gan nira mga labi. Asing pagapon ig pagaramal ya si, nandep si tang lali ta katian ang mano agod may anen nira. Mandian don ong pagpandep tang laling katian binanggil na tang mano. Pagpeleg-peleg na may batong nagapil ong kalipapa na ang inita ni Donia Maria asing pagimol-mol da don ong balay nira.

Pagaita ni Donia Maria tang bato, asi pala ang batong asi bolawan! Sine-ma na, "Ong aypa kinomit mo tang manong na?" Siminabat tang lali, "Atan lamang ong babakan." Oman nane-ma si si Maria, "Ang batong nani, yading bato don ang maning ta na?" Ganing ono sing katawa na, "Ang tanan ang bato don maning atan." Mandian pasalamat si Donia Maria tenged asi pala dorong manggad don, dorong bolawan. Ganing ono si Maria, "Na yay ang bolawan pario ta naning sisingo. Mapamangan ita magekela don ta sako. Tomakana ta, e-lan mo ta. Kompormi ong poirsa mo ya lamang ay taketen mo."

Pagapamangan, ekel tang katawa na tang sako. Namisik tang mga bato don ang babanggil na tang katian. Pagabalik na ang ekel

bumalik, may dala na siyang kalahating sako. Ito lang ang kaya niyang pasanin. Nang makarating na siya, tiningnan ni Donya Maria at panay ginto nga. At sinabi niya, "Dalhin mo ito doon sa pandayan ng ginto at ipagbili mo sa kanila." Pasan-pasan niya ang kalahating sakong bato at dinala sa bayan. Nang dumating siya doon binayaran ng panday-ginto ang kalahating sako at ang bayad niya'y naging isang sakong pera.

Paguwi niya, ibinigay niya ang pera kay Donya Maria. Tapos, kumuha uli siya ng kalahating sakong bato. Dinala uli sa panday-ginto at ipinagbili. Ang bayad uli ay isang sakong pera. Ngayon pagkabigay niya, may dalawang sako na silang pera. Hindi natin alam kung ang laman ay panay perang papel at kung magkano ang halaga ng isang papel kung tig-iisang daan o tig-lilimang daan. Basta naging dalawang sakong malalaki, ang laman ay ang kabayaran ng ginto niya.

what he brought was half a sack. His strength alone was what measured what he carried on his shoulders. When he got there Doña Maria looked, it was indeed all gold. She said, "Take it with you, carry this to the goldsmith, sell it to him." He carried that half sack of stones and went down to town. When he got there the gold craftsman paid him for the half sack, and his payment had become a full sack of money.

After he got back home, he handed over the money to Doña Maria. Now he again got half a sack of stones. He took it again to the gold craftsman and sold it. Once again his payment was a full sack of money. Now when he handed that over, there were now two full sacks of money. We don't know if what was inside was all paper money and what the value of each paper bill was, whether 100 or 500 each. Just that it was now two big sacks, the contents of which was the payment for his gold.

na tenga ang sako. Ang poirsa na lamang tang sinaket na tang agtakanen na. Pagkabot na don telekan ni Donia Maria, poros kaman bolawan. Ganing ono, "E-lan mo, takanen mo don ong manigpanday ta bolawan, ipabakal mo." Sinakan na sing tenga ang sakong bato ig siminegbeng ong lansangan. Pagkabot don, binayadan ta asing platiro tang tenga ang sako, ig nagimong tang sakong koarta tang bayad na.

Pagaolik na don ong ni Donia Maria inintriga na tang koarta. Oman nangomit si ta tengang sakong bato. Ingkelan na si don ong platirong pinabakal. Ya si ka ang bayad na tang sako si kang koarta. Mandian pagaintriga na ta asi, bali nagimong doroa rang sakong koarta. Indi mata-wanan ta mga ang teled na ay poros koartang papel ig mga pirapa tang kantidad tang tanga papilan, mga tang gatos obin limang gatos. Basta nagimong doroa rang sakong mababael, ang teled na yay ang koartang bayad tang bolawan na.

Ngayon sinabi ni Maria, "Puntahan mo ang lahat ng mga panday-ginto doon sa bayan pati mga platero pa. Himukin mong magtrabaho sa atin at susuwelduhan natin sila. Magpapatayo kayo ng bahay na ginto dito sa bundok." At kaagad-agad naman bumaba sa bayan ang kaniyang asawa.

Pinuntahan niyang lahat ang mga platero at inimbitahan. Lahat ay gustong magtrabaho sa kaniya dahil mahal ang ginto at mataas pa ang arawan pasahod. Maraming platerong nagpunta doon. Marami ring panday-ginto ang pumunta. Nagpatayo na sila ng kanilang gintong bahay. Ngayon, lahat ng gamit sa bahay ay ginto, mula sa lupa hanggang sa bubong, talagang panay ginto.

Sa loob ng ilang araw, ang bahay na ito ay madaling natapos dahil sa maraming karpintero. Ang lupang kinatatayuan ng bahay ay halos mag isang ektarya. Naging liwasan ang pinatayuan ng bahay nila. Pagkalipas ng ilang araw natapos ang bahay, tuwing sisikat ang araw, namamangha sina Donya Juana at Donya Isabel. At nasabi nila, "Kapag sumisikat ang araw doon sa bundok na iyon, mayroong nakasisilaw na

Now Doña Maria said, "All of the goldsmiths in town, the gold craftsmen too, go to them all. Invite them to work for us. We'll pay them. We'll have a gold house built for us here in the hills." And her husband immediately went to town.

He went around to all the gold craftsmen and invited them. They all wanted to work for him since gold was very expensive and their daily wages would be high too. So the gold craftsmen went there. There were also many goldsmiths who went. They built their house of gold. Now all the things used for the house were gold, starting from the ground straight up to the roof, it was truly all gold.

Since there were many carpenters, in a few days their house was finished. The size of the land their house was built on was almost a hectare. They made the land around the house into a plaza. Now not many days after the house was finished, every sunrise Doña Juana and Doña Isabel were amazed and they said, "When the sun is rising there on that mountain, there is something shining so that it can't be looked at. Our eyes aren't able to look there at all because it's shining so bright.

Ta mandian ganing ono si Donia Maria, "Ang tanan ang mga manigpanday ta bolawan atan ong lansangan, mga platiro pa, pampaningan mong tanan. Pangimbitaren mong magobra ong yaten. Soildoan ta. Magpa-deng ita ra ta balay ta tarin ong bokid ang bolawan." Ig lagi-lagi ang asing katawa na napategbeng.

Ang tanan ang mga platiro limbot nang inimbitar. Ang tanan gangaliliag ang magobra ong nandia tenged ang bolawan dorog kamal ig mal ka tang kinaldaw nira. Mandian namansipaning don tang mga platiro. Doro kang mga mamanigpanday ta bolawan tang namansipaning. Namagpa-deng da tang balay nirang bolawan. Mandian ang tanan ang gamit ong balay poros bolawan, magompisa ong tanek diritso ong katep, poros ang enged ang bolawan.

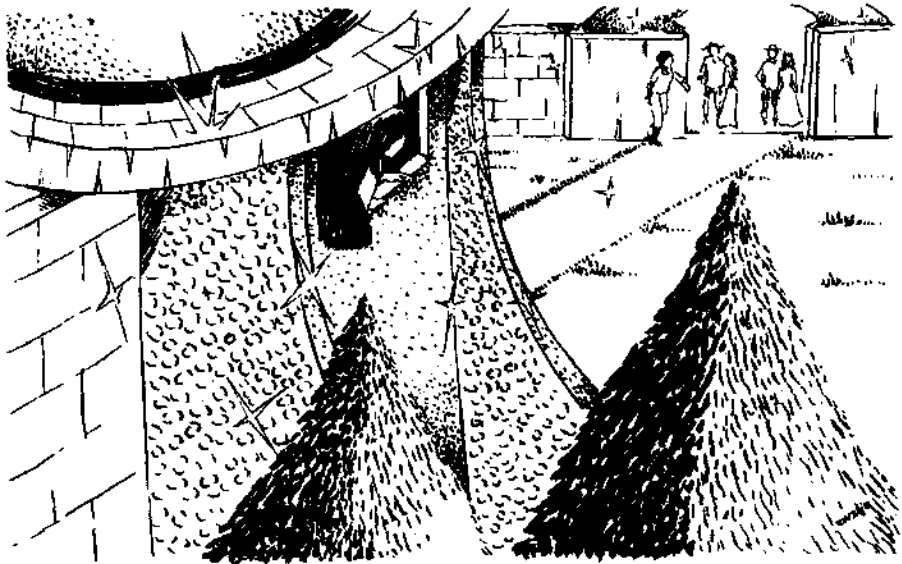
Ong teled ta pirapang kaldaw komo yading manigpanday, madaling natapos tang balay nira. Ang sinagdekan tang balay nira ang kabaal na ay alos magtang iktaria. Naging plasa tang sinagdekan tang balay nira. Asing may pirapang kaldaw ang tapos da tang balay, kada tenla tang kaldaw, da Donia Juana ni Donia Isabel gangabereng ang ganing ono, "Mga te-la tang kaldaw don ong bokid ang asi, may sisinag ang indi mapa-dekan. Pisan ang indi mapa-dekan tang mata amen don tenged doro rang kasi-kat

liwanag na hindi kayang matignan. Hindi kayang tingnan ng ating mga mata dahil sobrang nakasisilaw ang liwanag doon. Ano kaya iyon?" Sa huli naisipan nila, "Mabuti pa alamin natin! Tingnan natin. Siguro isa ring kaharian na mas malakas pa dito sa ating kaharian."

Sa madaling sabi, pumunta sina Donya Juana, Donya Isabel at ang kanilang mga asawa. Nakarating na sila sa may pintuan ng bakod. Ginto rin ang bakod. Pagtawag nila sa pintuan, dumungaw si Donya Maria sa bintana. Nakilala niya kaagad na sila ay ang kanyang mga kapatid. Ang pangalan ng asawa ni Donya Maria ay hindi na ang "lalaking napakamahiyan" sa halip ay Don Juan! Si Don Juan dahil ang bahay niya ay ginto, ay mayaman na at magandang lalaki. Ang damit niya ay panay amerikana. Ganyan si Don Juan nang lumapit sa tarangkahan. Sabi niya, "Saan kayo pupunta?" Sumagot ang dalawang magkapatid, "Gusto lang naming bisitahin kayo dito dahil ang inyong bahay ay kumikinang lalo na kung sumisikat ang araw, hindi kami makatingin. Sobra na at masyadong maliwanag. Ang kabuuan ay ginto." Sabi ni Don Juan, "Pumasok kayo."

What do you think it is?" In the end they thought, "Let's get the news about this! Let's go look. Maybe it's another kingdom that is stronger than our kingdom."

To make a long story short, Doña Juana and Doña Isabel and their husbands went there. They arrived there at the gate of the fence. The fence was gold too. Now they called at the gate and Doña Maria looked out the window. She recognized right away that they were her sisters. The name of Doña Maria's husband was no longer "very, very shy man," surprisingly his name was now Don Juan! Don Juan, because his house was gold, he was now rich and handsome. His clothing was all suits. It was like that that Don Juan went up close to the gate. He asked, "Where are you all going?" Those two sisters said, "We would just like to visit you here, because your house, especially when the sun is out, we can't even look at it. It's just too much and so bright. The whole thing is gold." Don Juan said, "Come in."

tang sisinag don! Onopa bato si?" Ang ori ra naisip nira ang ganing ono, "Pabalitan ta ngani don! Telekan ta. Sigoro tata kang inadian ang mas mapoirsa pa tarin ong yaten ang inadian."

Ong madaling istoria, namampaning da Donia Juana, Donia Isabel may ang mga kakatawan nira. Nangakabot da tanira don ong porta tang kodal. Ang kodal na bolawan ka. Paggoy nira don ong porta, si Donia Maria siminamba ong talamban. Nailala nang lagi ang asi yay ang mga logod na. Ang katawa ni Donia Maria belag da ta "katian" tang aran na kondi na pala ang aran na ay si Don Juan! Si Don Juan komo asing balay na bolawan da, manggaden da ig mistiso ra. Ang lambong na poros da amerikana. Yay napalenget si Don Juan ong porta tang kodal. Ganing ono, "Ariamopa paning?" Ganing ono asing dorolang mga logod, "Galiliag ami rin lamang mamisita tarin ong nindio, tenged ang balay mi, labi pa mga makinit, indi ami mapa-dek. Masiado ra ig kasinggat. Poros da lamang bolawan." Ganing ono si Don Juan, "Padayon amo."

Nang makapasok sa sala naupo sila sa silya. Lumabas si Donya Maria. Paglabas niya, nakilala nila na siya ang bunso nilang kapatid na nakapag-asawa ng isang taga bundok. Nang makilala na nila, sinabi ni Donya Maria, "Aba, natuntun ninyo ang aming lugar?" Sumagot sila, "Gusto lang naming bisitahin kayo rito. Kung maari dito na lang kami titira, kahit maging katulong na lang kami sa inyo."

Sumagot si Donya Maria, "Mabuti! Kung gusto ninyong magpakatulong sa amin, ikaw Donya Juana ang tagapagsaing at ang asawa mo ang siyang tagaigib ng tubig. Ikaw naman Donya Isabel ang tagaluto ng ulam at ang asawa mo ay tagasibak ng kahoy." Pumayag sina Maria at ang asawa niya na doon na sila titira at sumang-ayon din ang dalawang magkapatid at kanilang mga asawa ay magiging katulong nila.

Siguro hanggang ngayon nakatira pa rin sila sa bahay na iyon. At si Donya Maria at Don Juan ay siyang naging Hari at naging mayaman. Marahil hanggang ngayon ang kanilang bahay na ginto ay buhay pa. Wala ng iba pa.

When they entered the porch they sat on chairs. Doña Maria came out. When she came out, they recognized that she was their younger sister who had married a man from the hills. When they had recognized her Doña Maria said to them, "What a surprise, you were able to find our place?" They said, "We would just like to visit you here. If possible we would just like to stay here, even if by living here we become your servants."

Doña Maria replied, "Good! If you want to be our servants, you, Doña Juana, can be the cooker of the rice and your husband the fetcher of water. You, Doña Isabel, will be the cooker of viand and your husband the chopper of firewood." Maria and her husband agreed that the two sisters and their husbands would become live-in helpers.

And perhaps until now they are still living there in that house. And Doña Maria and Don Juan were the ones who became king, and in the end they became very rich. Until now maybe that gold house of theirs is still alive. There's nothing more.

Paga-led ong balkon namansikarong ong silia. Si Donia Maria limindoa. Pagloa na, nailala nira nga asi yay ang ari nirang kinatawa ta taga bokid. Pagailala nira ganing ono si Donia Maria ong nira, "Pala, gatoman mi ka tang logar amen?" Ganing ono tanira, "Galiliag ami lamang mamisita tarin ong nindio. Mga poidi tarin ami ra lamang magtinir, maski mangistaran ami ra lamang tarin ong nindio, magpatorobolon ami ra ong nindio."

Ganing ono si Donia Maria, "Boino! Mga galiliag amo kang patobol ong yamen, yawa, Donia Juana, manigdongkol ig ang katawa mo manigtoro ta wi. Yawa, Donia Isabel, maniglotok ta tera ig ang katawa mo manigdayday ta langaw." Nagpaoyon da ka da Maria may ang katawa na ang don da mamangistaran tang mga logod nang doroo may ang kakatawan nira.

Ig asta mandian sigoro don pa gistar ong balay ang asi. Ig si Donia Maria may si Don Juan yay ang naging adi, ig limindoa tanirang manggaranen. Asta mandian sigoro ang balay nirang asing bolawan, boi pa. Anda ray doma.

Mga Te-ma

1. Ang taw ang katian ay
 - a. papaning ong lansangan para mamakal ta pamangan
 - b. gistar ong lansangan ig pamisita ong mga ginikanan na don ong bokid
 - c. inding pisan gategbeng-tegbeng ong lansangan ig ang pamangan na manong katian
2. Angay ang mga taw agimbitaren tang Adi ong nandiang inadian?
3. Monopa ipaita tang mga Prinsisa mga sinopay nirang napilik bilang magimong katawa nira?
4. Tama obin Mali. Si Donia Maria tang primirong nagpelek tang nandiang bola.
5. Angay napatay ang Adi?
 - a. tenged pinatay tang kasoay na
 - b. tenged nadismaya tanandia ong laling pinilik ni Maria ang magimong katawa na
 - c. tenged nagmasit ta naboay
6. Ong aripa tanira ministar asing namansiolik da Maria may ang katawa nang katian?
7. Ong aripa primirong inita ni Donia Maria tang batong bolawan?
 - a. ong kalipapa tang mano
 - b. ong palasio
 - c. ong tanek ong balay nira
8. Pirapa tang bayad tang tengang sakong bolawan?
9. Onopa tang sisinag ang indi mapa-dekan da Donia Juana may ni Donia Isabel don ong bokid?
 - a. ang kaldaw
 - b. ang bolawan
 - c. ang balay ang poros bolawan
10. Angay ang doroang logod ni Dnnia Maria indi ra rin nailala ong katawa nang katian?

Mga Tanong

1. Ang napakamahiyaing tao ay
 - a. pumupunta sa bayan upang bumili ng pagkain
 - b. nakatira sa bayan at saka bumibisita sa mga magulang niya doon sa bukid
 - c. Hinding-hindi nakakarating sa bayan at ang kanyang pagkain ay labuyo
2. Bakit inanyayahan ng Hari ang mga tao sa kanyang kaharian?
3. Paano ipinakita ng mga Prinsesa kung sino ang kanilang napili bilang magiging asawa?
4. Tama o Mali. Si Donya Maria ang unang naghagis ng kanyang bola.
5. Bakit namatay ang Hari?
 - a. dahil pinatay ng kanyang kaaway
 - b. dahil hinimatay siya sa lalaking napili ni Maria na magiging asawa niya
 - c. dahil nagkasakit ng matagal
6. Noong umuwi na sina Maria at ang kanyang mahiyaing asawa saan sila tumira?
7. Saan unang nakita ni Donya Maria ang batong ginto?
 - a. sa pakpak ng manok
 - b. sa palasyo
 - c. sa bakuran nila
8. Magkano ang kabayaran sa kalahating sakong ginto?
9. Ano yong nakasisilaw na liwanag sa bundok na hindi matingnan nila Donya Juana at Donya Isabel, ano kaya iyon?
 - a. ang araw
 - b. ang ginto
 - c. ang bahay na ginto
10. Bakit ang dalawang kapatid ni Donya Maria ay hindi nakikilala ang asawa niyang napakamahiyaing?

Questions

1. The very, very shy man
 - a. went to town often to buy food
 - b. lived in town and visited his parents in the countryside
 - c. never went to town and his food was wild chickens
2. Why did the King invite everyone to his kingdom?
3. How did the princesses show their choice of a husband?
4. True or False. Doña Maria was the first to throw her ball.
5. Why did the King die?
 - a. because his enemies killed him
 - b. because he was upset at Maria's choice of a husband
 - c. because he was sick a long time
6. When Doña Maria went home with the very shy man, where did he live?
7. Where did Doña Maria first find a gold stone?
 - a. in the wing of a chicken
 - b. in the palace
 - c. on the ground by their house
8. How much was the payment for half a sack of gold?
9. What was so bright that Doña Juana and Doña Isabel could not look at the mountain?
 - a. the sun
 - b. the goldsmiths
 - c. a house made of gold
10. Why didn't Doña Maria's two sisters recognize her very, very shy husband?

Si Datu Omar at ang Engkantada

Noong araw, may isang Datu na ang pangalan ay Omar. Si Datu Omar ay laging pumupunta sa bukid upang manirador ng mga ibon. Isang araw sa kalalakad niya naligaw siya ng daan. Wala na siyang makitang kaingin kundi masukalna at maliliit na halaman na lang. Sa sobrang pagod, nagpahinga siya sa ilalim ng punong kahoy sa gubat.

Pagkaraan ng ilang sandali, nakarinig siya ng boses ng mga babae. Nagulat siya dahil walang taong nakatira sa gubat at wala ring babaing pupunta doon. Dahil sa patuloy niyang naririnig ang mga boses, ang ginawa niya'y dahan-dahan siyang gumapang patungo sa boses na kanyang naririnig.

Datu Omar and the Fairy

Once upon a time, there was a Datu named Omar. Datu Omar was always going to the countryside to hunt birds with a slingshot. One day, because he happened to walk so far, he lost his way. He wasn't able to find any clearing at all, it was all just dense trees and undergrowth. Because he was so tired, he finally rested under a tree there in the forest.

Not very long after, he heard women's voices. He was surprised because there weren't any people living in the forest and no woman had ever been known to come there before. Now because he continued to hear the voices, what he did was crawl quietly towards where he heard the voices.

Si Datu Omar may ang Bolalakaw

Nontokaw, may tatang Datu ang aran na si Omar. Si Datu Omar pirming agpaning ong bokid para mamarabol ta mga lamlam. May tatang kaldaw ong sobrang panaw na, naleag tanandia. Anda ray inita nang mayag, poros da lamang kageban. Tenged dorong rang kapilayan na, don ong talon napenay tanandia ong idalem tang papa ta ayo.

Malagat-lagat ta ge-ley, nabasi tanandia ta mga bosis ta babay. Nabereng tanandia tenged anday taw ong talon ang gistar ig anday mga babay ang agpaning don. Mandian tenged sigi-sigi pa tang gaba-yan nang bosis, ang bindoat na loay-loay tanandiang kiminandoang ang napalenget don ong bosis ang agba-yen na.

Hindi nagtagal nakalapit siya. Ang kanyang natagpuan ay isang lugar na maganda, maliwanag at may ilog. Ang tubig sa ilog ay malinaw at magandang paglanguyan. Doon niya nakita ang tatlong magagandang babae na lumalangoy. Habang naglalangoy masayang-masaya sila.

Noon din naalaala ni Datu Omar na araw ng Biyernes, araw ng pahinga ng mga Moslem. Naliligo muna sila bago papasok ng simbahan.

Hindi nagtagal at nakatapos na silang maligo. Pinilipit ng panganay ang kanyang buhok para madaling matuyo. Pagkatapos sinabi niya sa kanyang mga kapatid, "Halina kayo! Magsimba na tayo!" Sumagot ang nakababatang kapatid, "Sige, tayo na. Tumutunog na ang kampana sa simbahan." Subalit ang pinakabunso nilang kapatid ay patuloy pa rin sa paliligo. Siya ang pinakamaganda sa kanilang tatlong magkakapatid. Ngayon ang dalawang magkapatid ay kinuha na ang kanilang damit at pakpak para isuot. Pagkasuot nila, hindi na sila nakita pang muli ni Datu Omar. Kaya, naisip ni Datu Omar na sila ay mga engkantada. Patuloy pa siyang nag-iisip at nasabi sa sarili niya, "Siguro ang damit at pakpak ang siyang biglang nagpapalaho sa kanila."

It was not long before he was close by. The place that he came to was beautiful, there was a clearing and a spring. The water was very clear and nice for swimming. It was there that he saw three beautiful women swimming. The three of them were very happy as they swam.

It was then that Datu Omar remembered it was Friday, the Moslem's day of rest. They always bathe before they enter their church.

It wasn't long before they were finished bathing. The eldest sister wrung her hair so that it would easily dry. Then she said to her sisters, "Come on! Let's go to church now." Her younger sister answered, "Ok, let's go. The bell has already rung at church." But their youngest sister continued her bathing. She was the most beautiful of the three sisters. Now her two sisters got their clothes and their wings to put on. It was when they put these on that Datu Omar never saw them again. Therefore Datu Omar thought that they were fairies. He continued to think and said to himself, "Maybe it's the clothes and the wings that cause them to suddenly disappear."

Indi naboay nalenget da tanandia. Ang kinabotan na tatang logar ang masinlo, mayag ig may soba. Ang wi na doru kaliraw ig masinlong pandelep. Don inita na tang tolo nga babayan ang polos postora ang pamandelep. Mintras pamandelep tanira doru kambeng tanira.

Ang oras ang asi nademdeman ni Datu Omar na ang kaldaw ang Biyernes, kaldaw ang igperenay tang mga Muslim. Pamandigo tanira ba-lo tenled ong simban nira.

Indi naboay nangatapos da tanirang namandigo. Ang kakan ang logod nira pinirit-pirit na tang boa na agod madaling mamara. Oman ganing tanandia ong mga logod na, "Mayta ra! Magsimba ita ra!" Siminabat tang ari na ang ganing, "Tay, ta ra. Binanting da tang kampana ong simban." Piro ang karian ang logod nira sigi pa tang digo na. Tanandia tang kapostoran ong nirang tolong mamaglogod. Mandian ang doru ang aka na nangomit da tang mga lambong nira ig ang mga kalipapa nira para ito-tok. Ya ray asi pagato-tok nira indi ra initang oman ni Datu Omar. Animan naisip ni Datu Omar ang tanira mga bolalakaw. Sigi pa tang isip na ig ganing ong sadili na, "Sigoro ang lambong may ang kalipapa yay ang golping pagpalipat ong nira."

Ngayon naisipan ni Datu Omar na kunin ang damit at pakpak na nakasampay sa puno ng kahoy. Ang damit na iyon ay pag-aari ng bunsong engkantada. Kaya ang ginawa ni Datu Omar, gumapang siya sa may puno ng kahoy, kinuha ang damit at pakpak at itinago ito.

Pagkatapos ng engkantadang maligo, kukunin na sana niya ang kanyang damit at pakpak. Noon niya natuklasan na wala na ang kanyang damit at pakpak sa kanyang pinaglagyan! "Bakit kaya nawala ang damit ko?" sabi niya. At nakita niya si Datu Omar na nakatingin. Kaya nagulat siya at nasabi, "Naku! May tao!" Tapos kumuha siya ng

Datu Omar was now thinking he would take the clothes and the wings that were still hanging there on the tree branch. These were the clothes of the youngest fairy. And so what Datu Omar did was he crawled to the tree there and he took the clothes and the wings and he hid them.

When the fairy finished bathing, she said she would get her clothes and her wings. That's when she discovered her clothes and wings were gone from where she had put them! "Why are my clothes gone?" she said. And that is when she saw Datu Omar staring at her. Therefore she was startled and said, "Oh! Someone's there!" Then she got leaves to

Mandian aggisipen ni Datu Omar ang komiten na tang nabowan ang lambong ig ang kalipapa ang agtata-bay don ong tanga tang papa ta ayo. Na ay lambong ta sing karian ang bolalakaw. Animan ang bindoat ni Datu Omar kiminandoang tanandia don ong papa tang ayo, kinomit na tang lambong may ang kalipapa ig sinalok na.

Pagatapos tang bolalakaw ang nandigo, ganing mangomit da rin tang lambong na asta ang kalipapa na. Ya ray asi matatap na anda ra tang lambong na may ang kalipapa na don ong bintangan na! Ganing tanandia, "Angay bato nalipat tang lambongo?" Ya ray si inita na si Datu Omar ang pa-dek ong nandia. Animan nakibot ig minaning, "Aroy! May taw!" Oman dayon ang nangomit ta daon

dahon para itakip sa kanyang sarili. Nag-iiyak siya. Sinabi niya kay Datu Omar, "Ikaw, huwag mo akong biruin! Kung ikaw ang kumuha ng aking damit at pakpak, pakisauli mo na sa akin."

Pero alam ni Datu Omar na kapag isinauli niya ang damit at pakpak ng engkantada, ito'y biglang mawawala, at hindi na niya makikita pang muli. Kaya, nagsinungaling siya. Sinabi niya, "Maganda! Wala sa akin ang iyong damit at pakpak."

Nag-iiyak ang engkantada. Pagkakita ni Datu Omar na malungkot siya, sinabi niya, "Huwag ka ng umiyak. Sumama ka na lang sa akin at magiging asawa kita. Paliligayahin kita. Bibigyan kita ng damit na maganda." Ngunit, nagmakaawa ang engkantada kay Datu Omar na pakisauli ang kanyang damit at pakpak. Hindi nakinig si Datu Omar, bastat ipinagkaila niya. Tapos, sinabi niya uli sa engkantada na siya ang dapat niyang mapangasawa. At sa wakas pinahid ng engkantada ang kanyang luha at sumama kay Datu Omar. Habang naglalakad sila itinuro ng engkantada kay Datu Omar ang daan hanggang nakalabas na sila sa kagubatan.

cover her body with. She cried and cried. She said to Datu Omar, "You, don't play jokes on me! If you are the one who took my clothes and my wings, please return them to me."

But Datu Omar knew that if he returned the clothes and wings, the fairy would suddenly disappear and he would never see her again. So he lied to her and said, "Beautiful One! I do not have your clothes and your wings."

The fairy continued to cry. When Datu Omar saw how sad she was he said to her, "Don't cry anymore. Come with me and I will make you my wife. I will make you happy. I will give you beautiful clothes." But the fairy really pleaded with Datu Omar to please return her clothes and her wings. Datu Omar wouldn't listen to her. He just kept denying it. Then he again said to the fairy that she should become his wife. And so in the end the fairy wiped away her tears and went along with Datu Omar. As they walked the fairy showed Datu Omar their way to go until they got out of the dense woods.

para itampel na ong sinangoni na. Dorong i-yak na. Ganing tanandia ong ni Datu Omar, "Yawa, indio intrimisen mo! Mga yawa tang nangomit tang lambongo asta ang kalipapao, ibalik mo kay ong yen."

Piro gata-wanan ni Datu Omar ang mga ibalik na tang lambong asta kalipapa, ang bolalakaw ay golping malipat ig indi ra itaen na asta ong tanopa. Animan nagbo-li tanandiang ganing, "Postora! Anda ong yen tang lambong mo may ang kalipapa mo."

Sigi-sigi tang i-yak tang bolalakaw. Pagaita ni Datu Omar ang dorong sinti na minaning ong nandia, "India ra magini-yak. Tomabida ong yen ig magimoang katawao. Lipayena yen. Oldana yen ta lambong mong doro kasinlo." Piro dorong pakiloy tang bolalakaw ong ni Datu Omar ang patigayon na kay ang ibalik tang lambong na may ang kalipapa na. Indi namasi si Datu Omar. Basta winaran na lamang. Tapos minaning sing oman ong bolalakaw ang tanandia yay ang katawaen na. Ig ong kaorian pinid tang bolalakaw tang lok na ig siminabid da ong ni Datu Omar. Mintras papanaw tanira sinoldok tang bolalakaw ong ni Datu Omar tang panawan nira asta nangalao ong kageban.

Pagdating nila sa bahay ni Datu Omar, pinagbihis niya ang engkantada ng bagong damit. Pagpunta nila sa isang handaan, nagulat ang mga tao sa engkantada. Nasabi, "Mula ng isilang tayo ay hindi pa tayo nakakita ng babaing ganitong kaganda." Tapos nagpakasal na sila at hindi nagtagal nagkaroon sila ng isang anak na babae. Kasing ganda rin siya ng kanyang ina.

Noong mga panahong iyon, nalilito na si Datu Omar kung ano ang dapat niyang gawin sa damit at pakpak ng kanyang asawa. Kung minsan naisip niya na sunugin na lang ito, minsan naman ay ibaon sa lupa. Pero noong huli, dahil mahalaga ito sa kanya, isinuksok niya ito sa kawayan at saka inilagay ang kawayan sa atip.

When they arrived at Datu Omar's house, he dressed the fairy in new clothes. When they went to a feast, the people were surprised at the fairy and said, "In all of our lives we have never seen a woman as beautiful as this one." Then they were married and it wasn't long before they had a baby girl. She was as beautiful as her mother.

At that time, Datu Omar was quite worried about what he would do with his wife's fairy clothes and wings. Sometimes he thought of burning them, sometimes of burying them in the earth. But finally, because they were important to him, he inserted them into a piece of bamboo and put the bamboo into the thatch of the roof.

Asing pagkabot nira don ong balay ni Datu Omar, pinato-tokan na tang bolalakaw ta ba-long lambong. Paga-led nira ong tatang kombida, nangabereng tang mga taw ong bolalakaw ang ganing, "Impisa ong pagataw ta, indi ita pa gaita ta babay ang maning ta na ang doro kapostora." Oman nagkatawan da tanira ig indi naboay nagkatinir tanira ta tambilog ang ana ang babay. Ang kapostora na pario ka tang nanay na.

Ang oras ang asi, si Datu Omar galibeg da tang kolo na mga onopay mo-yang boaten na don ong lambong may kalipapa tang katawa na. Teta ang isip na sirokon na, teta ilbeng na ong tanek. Piro ong kaboayan, tenged importanti ong nandia, tinalet na lamang ong kawayan oman bintang na tang kawayan don ong katsep.

Nakalipas ang ilang taon, naging masaya sina Datu Omar at ang kanyang asawa. Hindi na nila naalala ang damit at ang pakpak. Ngunit isang araw ng si Datu Omar ay lumakad upang manirador, nag-iiyak ang kanilang anak. Ang inang engkantada ay nagulat kung bakit ayaw tumahan sa pag-iyak ang kanyang anak. Lahat ng paraan ay ginawa na ng kanyang nanay, pero ayaw nitong tumahan sa pag-iyak. Habang umiiyak ang bata, palagi siyang nakatingin doon sa bubungan. Nang makita ito ng kanyang ina, nasabi niya sa kanyang sarili, "Bakit kaya lagi siyang nakatingin sa bubong?" Kaya umakyat siya sa bubong para tingnan kung ano ang nakalagay doon. Nang makaakyat na siya sa bubong, kinapa niya ang kawayan. Pagkakapa niya, may nakapa siyang parang matambok.

Kinuha niya ang kawayan at ibinaba at tumahan agad ang bata sa pag-iyak. Sa loob-loob ng ina, "Kaya pala umiiyak ang aking anak ay dahil may bagay na nakatago doon! Umiiyak ang mga anak ng engkantada kapag may bagay na itinatago kahit ano. Ano kaya ang itinatago ng asawa ko sa akin?" Iniisip niya kung ano ang mabuti niyang gawin, buksan ang kawayan o hintayin ang kanyang asawa?

A few years passed by and Datu Omar and his wife were very happy. They did not think any more about the clothes and wings. Now one day when Datu Omar went out to hunt with a slingshot their daughter started to really cry. The mother fairy was surprised as to why her child would not stop crying. The mother fairy did everything she could do, but the baby just did not stop crying. As the child was crying, she kept staring at the roof. When her mother saw this, she said to herself, "I wonder why she keeps looking at the roof?" So she climbed up to the roof so that she could see what was put there. When she climbed to the roof, she started to feel in the thatch. As she felt, she happened to feel something bulging.

She took the piece of bamboo and brought it down and at once the child stopped crying. The mother thought to herself, "That's why my child was crying because there was something hidden! Children of fairies cry if there is something hidden, no matter what. I wonder what my husband could be hiding from me?" She was thinking what would be the right thing for her to do, open the bamboo or wait for her husband?

Pagata-lib tang pirapang takon si Datu Omar may ang katawa na doru kambeng. Indi ra gisipen nira tang lambong may ang kalipapa. Mandian may tatang kaldaw asing si Datu Omar nagpanaw si para mamarabol, ang ana nira dorong i-yak na. Ang nanay ang bolalakaw nabereng angay ang ana na indi ra magpoas tang i-yak. Ang tanan ang midios bindoat da tang nanay na, piro indi ka engaged nagpara tang i-yak. Mintras gi-yak tang mola, ang pama-dek na don ong katep. Pagaita tang nanay na, ganing tanandia ong sadali na, "Angay bato dorong pa-dek na ong katep?" Animan kimina-yat tanandia ong katep agod telekan na mga onopay be-tang don. Pagaka-yat na ong katep, dayon ang inapap na tang kawayan. Pagapap na, may napap nang bobokol.

Kinomit na tang kawayan ang pinababak ig nagpoas ang lagi tang i-yak tang mola. Ganing tang nanay ong sadili na, "Animan pala ang anao pagini-yak tenged may agtatalok ang bagay! Ang mga ana ta bolalakaw mga may bagay ang agtatalok ang maski onopa, *tanira* pamagini-yak. Onopa bato tang agtatalok ong yen tang katawao?" Ig pagisip tanandia mga onopay mo-yang boaten na ang abrian na tang kawayan, obin magelat ong katawa na?

Kung sa bagay mahihintay pa sana niya ang kanyang asawa pero hindi ito nakauwi kaagad, kaya pinakialaman na niyang binuksan ang kawayan. Nang mabuksan niya ito, naku! Ang nasa loob ay ang kanyang damit at pakpak. Nagtakip siya ng mukha at humagulhol.

Nasabi ng umiiyak na engkantada, "Nagwakas na ang aking kaligayahan! At mamatay ang aking anak. Ano ang dapat kong gawin, walang tiwala sa akin ang aking asawa? Kung sinabi lang niya sa akin, sinunog sana namin ang aking damit at mga pakpak para ako'y maging tao, at nang sa ganon ay naging masaya ako pati ang aking anak at asawa. Kaya sa ayaw ko man at sa gusto, kailangang iwanan ko ang aking anak at asawa." Humahagulhol siya habang isinusuot ang

She would have still waited for her husband but he didn't come home right away, so meddling where she didn't belong, she opened the bamboo. When she opened it, oh! Inside were her fairy clothes and wings. She covered her face and really wept.

The fairy, crying said, "My happiness is ended! And my child is to die. Just what am I to do, my husband has no faith in me? If he had just told me we could have then just burned my fairy clothes and wings so that I would have become a human, and I would have always been happy as would my child and husband. Therefore, whether I like it or not, I must leave my child and my husband." Then she put on her fairy

Ong bagay, pagelat pa ka rin ong katawa na, kaso lamang inding lagi naolik, animan pinasipalan na ra lamang ang inabrian tang kawayan. Pagabri na, aroy! Na pala ang teled na lambong na may ang kalipapa na. Oman nagdapa ra tang emet na ig dorong dayag na.

Ganing tang bolalakaw ang pagini-yak, "Tapos da tang kambengano! Asta ang anao ay mapatay. Magonōpa lamang, ang katawao anday pagtalig na ong yen? Mga maning nagbeg din lamang ong yen dapat ang lambong may ang kalipapao sinirok amen da lamang agod yo magimo rang taw, ig pirmio rang mambeng asta ang anao may ang katawao. Animan maliago man kag indi, kaministiran bo-wanano tang anao may ang katawao." Oman sino-tok na ra tang lambong na may ang kalipapa na ig

kanyang damit at mga pakpak at agad hinagkan ang kanyang anak. Agad siyang naglaho at hindi na makikita pang muli.

Hindi nagtagal dumating si Datu Omar. Noong pumasok siya sa bahay wala na ang kanyang engkantadang asawa. Ang kanyang magandang anak naman ay nakahiga at naghihingalo. Nakita niya ang kawayan sa sahig at napagtanto niya ang nangyari. Nalungkot siya at humagulhol ng matagal. Ngayon pinagsisisihan niya ang kanyang ginawang pagsisinungaling sa kanyang asawa. Naging mag-asawa sila dahil nagsinungaling si Datu Omar. Pero ngayon ang kapalit ay pagdurusa at kalungkutan. Kung nagsabi lang siya ng totoo sa kanyang asawa ng maaga maaring hindi ito nangyari.

clothes and her wings and immediately kissed her baby farewell, weeping bitterly. Then she disappeared and will never be seen again.

A short time later, Datu Omar arrived. When he entered their house, his fairy wife was not there. His beautiful daughter was lying down, breathing her last. He saw the piece of bamboo on the floor and he just then realized what had happened. He grieved and wept for a long time. He now regretted what he had done to his wife by lying. They had married because Datu Omar had lied. Now what he was getting in return was to suffer bitterly and be terribly sad. If he had just told his wife early on, maybe this would not have happened.

langkoy ang minitong ong ana na ang dorong dayag na. Oman nalipat da ig indi ra itaen ang oman asta ong tanopa.

Malagat-lagat ta ge-ley, kiminabot da si Datu Omar. Paga-led na ong balay nira, anda ra don tang katawa nang bolalakaw. Ang ana nang postora lolbog ang pagpakamo-kamo. Inita na tang kawayan ong da-tal ig ba-lo pa naisip na tang onopay nainabo. Doro kaboay tang dayag na ig ang sinti na. Mandian ba-long pagtogatan na tang naboatan na ong katawa na ang nagbo-li. Nagkatawan tanira tang bolalakaw tenged nagbo-li si Datu Omar. Piro mandian ang kapa-let ong nandia ay dorog konsomision ig kapongawan. Mga maning mintras maga nagbeg din lamang ong katawa na, sigoro indi ka rin nainabo.

Mga Te-ma

1. Sinopa si Datu Omar?
 - a. manigparabol ta lamlam
 - b. adi
 - c. torobolon
2. Onopang klasiay ta logar tang pinanangan ni Datu Omar?
 - a. malinget ang logar
 - b. logar ang mababael tang mga balay na
 - c. logar ang makinit
3. Tama obin Mali. Asing napaning si Datu Omar ong kabobokidan, indi tanandia nabereng ang naita ta mga babay don.
4. Pamandopa tang mga babay don ong soba?
 - a. pamanalpo tanira
 - b. pamandigo tanira
 - c. pamagkayam tanira
5. Angay kinomit ni Datu Omar tang lambong may ang kalipapa tang babay ang pandigo ong soba?
6. Tama obin Mali. Asing pagaita tang mga taw don ong bolalakaw nangabereng tanira tenged dorog kapostora.
7. Onopay aggisipen ni Datu Omar ang mo-yang boaten na don ong lambong may ong kalipapa tang katawa na?
8. Angay dorong ini-yak tang molang ge-ley?
 - a. tenged naita ta ma-kal
 - b. tenged may bagay ang agtatalok
 - c. tenged dorong letem na
9. Pagaita tang bolalakaw don ong kawayan onopay bindoat na?
 - a. limbeng na agod indi ra itaen tang katawa na
 - b. inelatan na tang katawa nang minolik ba-lo inabrian na tang kawayan
 - c. inabrian na ig dorong dayag na tenged ong inita na don
10. Onopa bato tang mainabo mga indi nagbo-li si Datu Omar?

Mga Tanong

1. Sino si Datu Omar?
 - a. tagatirador ng ibon
 - b. hari
 - c. utusan
2. Anong klaseng lugar ang pinupuntahan ni Datu Omar?
 - a. masukal na lugar
 - b. lugar na maraming malalaking bahay
 - c. mainit na lugar
3. Tama o Mali. Noong pumunta si Datu Omar sa kabukiran, hindi na siya nagulat ng makakita ng mga babae doon.
4. Ano ang ginagawa ng mga babae doon sa ilog?
 - a. naglalaba sila
 - b. naliligo sila
 - c. naglalaro sila
5. Bakit kinuha ni Datu Omar ang damit at pakpak ng babaing naliligo sa ilog?
6. Tama o Mali. Pagkakita ng mga tao doon sa engkantada, malaking pagkagulat nila dahil napakaganda niya.
7. Ano ang iniisip ni Datu Omar na dapat niyang gawin doon sa damit at pakpak ng kanyang asawa?
8. Bakit iyak ng iyak ang sanggol?
 - a. dahil nakakita ng ahas
 - b. dahil may bagay na tinatago
 - c. dahil sa sobrang kagutuman
9. Pagkakita ng engkantada doon sa kawayan, ano ang kanyang ginawa?
 - a. inilibing niya upang hindi na makita ng asawa niya
 - b. hinintay niya ang pagdating ng kanyang asawa bago binuksan ang kawayan
 - c. binuksan niya at naghagulhol dahil doon sa nakita
10. Ano kaya ang mangyayari kung sakaling hindi magsinungaling si Datu Omar?

Questions

1. Who is Datu Omar?
 - a. a bird hunter
 - b. a king
 - c. a servant
2. What kind of place was it that Datu Omar went to?
 - a. a place overgrown with brush
 - b. a place with big houses
 - c. a hot place
3. True or False. Datu Omar was not surprised to find women in the forest.
4. What were the women doing in the spring?
 - a. they were doing laundry
 - b. they were bathing
 - c. they were playing
5. Why did Datu Omar get the clothes and wings of the woman bathing in the spring?
6. True or False. The people were surprised at how beautiful Datu Omar's new wife was.
7. What was Datu Omar's thinking about what would be good to do with the clothes and wings of his wife?
8. Why did the little baby keep on crying?
 - a. because she saw a snake
 - b. because there was something hidden
 - c. because she was very, very hungry
9. When the fairy found the bamboo what did she do?
 - a. she buried it so that her husband wouldn't find it
 - b. she waited for her husband to come home before she opened it
 - c. she opened it and cried because of what was in it
10. What would have happened if Datu Omar had never lied?

Ang Baboy na Nanganak ng Tatlong Tao na Babae

Noong araw, may isang taong mahirap. Ang kanyang tanging ari-arian ay isang baboy. Ang baboy na ito ay inaalagaan niya ng husto at itinuring na parang sariling anak. Pero, isang araw naglayas ang baboy at pumunta sa malayong lugar at doon na nanirahan.

Pagkaraan ng ilang buwan nanganak na ang baboy na ito, at ang kanyang anak ay tatlong tao panay babae! Lahat ng mga tao doon, ng makakita sila ng baboy na may anak na tatlong tao na babae, ay talagang nagulat at hindi sila makapaniwala sa kanilang nakita! Nang lumalaki na ang anak ng baboy, binigyan ng mga tao doon ng pangalan. Ang

The Pig that Gave Birth to Three Girls

Once upon a time, there was a poor person. His only property was just one pig. He took good care of this pig and treated it as if it was his child. But one day the pig ran away and went to a far away place and lived there.

After a few months went by this pig gave birth, and its children were three humans, all girls! All of the people there, when they saw the pig whose children were all human girls, were really amazed and they could almost not believe what they saw! When the pig's children were bigger, the people there were the ones who named them. The name

Ang Baboy ang Nangana ta Tolong Taw ang Babay

Asi pa kanay, may tatang taw ang malised. Ang propiedad na tambilog lamang ang baboy. Agsagodon na ta mo-ya tang baboy ang na ig agkabigen nang midio ana na. Piro may tatang kaldaw naglayas tang baboy ig napaning ong alawid ang logar ig don da ministar.

Asing pagata-lib tang pirapang bolan nangana ra tang baboy ang na, ig ang ana na tolong taw ang poros babay! Ang tanan ang taw don, pagaita nira tang baboy ang may ana nang tolong taw ang babay, pisan ang nangabereng ig midio indi tanira mamagparet ong inita nira! Asing mababael da tang mga ana tang baboy, ang mga

ipinangalan nila sa pinakamaganda ay Juana, Joaquina ang pangalawa at Maria sa pinakapangit.

Tuwing umaga pumupunta ng bayan ang baboy para magnakaw ng pagkain na ipakakain sa mga anak dahil nagugutom na sila dahil walang makain. Laging ganito ang kanyang ginagawa hanggang sa magdalaga ang kanyang mga anak. Sa katagalan, dahil sa palagiang pagnanakaw ng baboy, nagalit ang mga nagtitinda ng pagkanin. Kaya naghanda sila ng pamalo at sila'y nagkaisa na kapag bumalik uli ang baboy doon hindi na siya makapagnanakaw muli dahil handa na sila at babantayan na nila ng husto.

Isang araw, naghihintay na ang tatlong dalaga sa pag-uwi ng kanilang inang baboy. Noon pananghalian na hindi pa rin nakauwi ang baboy. Napagod na sa paghihintay ang mga dalaga, kaya sinabi ni Maria sa kanyang mga kapatid, "Si Inay hindi pa nakakauwi. Mabuti pa umakyat tayo sa puno ng mangga para matanaw natin kung dumarating na siya." Subalit ng sila'y nasa itaas na hindi pa rin nila nakita ang kanilang ina. Ang kanilang nakita ay tatlong lalaki na nakasakay sa kanilang mga kabayo.

they gave to the prettiest one was Juana, Joaquina to the second and the ugliest one was named Maria.

Every morning the pig would go to town to steal food to feed to her children because they were hungry from having nothing to eat. This is what she continued to do until her children became young women. At last, because the pig was always stealing, the food vendors became very angry. And so they prepared their clubs and together agreed that when the pig came there again, she would not be able to steal any more because they were ready and they kept a good watch out for her.

Now one day the three young girls were waiting for their mother pig to come home. When it was already late the next morning the pig had still not come home. The three girls grew tired of waiting, so Maria said to her sisters, "Mother has not come home yet. Let's climb the mango tree so we can see if she is already arriving." But when they were up there they did not see their mother. What they saw were just three men riding on their horses.

taw don yay ang nagparan ong nira. Ang pinaran nira don ong kapostoran ay Juana, ong yadoa Joaquina ig ong kaparosan ang pinaran ay Maria.

Kada damal-damal ang baboy tetegbeng ong lansangan para manakaw ta pamangan ang ipapan na ong mga ana na tenged agpanle-men tanira ang anday mapangan nira. Maning ang maning ta na tang agboaten na asta namagsoltiras tang mga ana na. Ong kaboayan, tenged ang baboy pirming panakaw, ang pamagtinda ta pamangan dorong kasisilagen nira. Animan namagsimpan da ta pamalo nira ig namaginigoan da ang ganing mga ang baboy paning sing oman don, indi ra mapanakaw tenged listo ra tanira ig agbantayan da nira ta mo-ya.

Mandian may tatang kaldaw ang tolo nga soltirasan pamagelat da ong nanay nirang baboy ang molik. Asing paranamal da ang baboy indi pa gaolik. Getatan da tang elat tang mga soltiras, animan ganing si Maria ong mga logod na, "Si Nanay indi pa gaolik. Mo-ya pa mondiot ita ong papa tang kawmangga agod matorongan ta mga asia rang gingabot." Piro asing don da tanira ong dibabaw indi ka inita nira tang nanay nira. Ang inita lamang nira ang tolo nga lalian ang pamansitay ong mga kabayo nira.

Ang mga lalaking iyon na nakasakay sa kabayo ay mga anak ng isang mayamang mangangalakal. Ang kanilang mga pangalan ay Diego, Pedro at Juan. Dahil sa malakas ang ulan, sumilong ang tatlong lalaki doon sa ilalim ng mangga. Nang sila'y nasa ilalim ng mangga at naghihintay ng pagtigil ng ulan, napatingala sila sa taas para tingnan ang puno ng mangga. Pagtingala nila, nakita nila ang tatlong dalaga at sila'y nagulat ng husto.

Pagtingin ni Diego kay Juana, sabi ni Diego, "Waw! Ang ganda ng isa! Siya ang gusto kong maging kabiyak. Kaya pakakasalan ko siya talaga." Kinausap ni Diego si Juana. Tapos pumayag na rin at agad sumama kay Diego. Ganoon din ang kay Pedro. Isinama narin niya si

Those men who were riding on the horses were sons of a wealthy merchant. Their names were Diego, Pedro and Juan. Now, because it was raining heavily, the three men took shelter there under the mango tree. When they were there under the mango tree waiting for the rain to stop, they glanced up in the top so they could look at the mango tree. When they glanced up, they saw the three young women up there and they were really startled.

When Diego saw Juana he said, "Wow! That one is beautiful! She's the one I would like to be my wife, and so I will indeed marry her." And so Diego talked to Juana. Then she agreed and went right along with him. Then that is what also happened to Pedro. He took Joaquina

Ang mga laling asing pamansitay ong mga kabayo mga ana ta tatang manigtinda ang manggaranen. Ang aran nira si Diego, si Pedro may si Juan. Mandian, tenged doro ka-leg tang koran, namampasirong tang tolo nga lalian don ong idalem tang kawmangga. Asing don da tanira ong idalem tang kawmangga ang pamagelat ang magpoas tang koran, ya ray asi siminingara tanira ong dibabaw para temepek tang papa tang kawmangga. Pagsingara nira, inita nira tang tolo nga soltirasan don ong dibabaw ig nangakibot tanira ta mo-ya.

Pagapa-dek ni Diego ong ni Juana, ganing si Diego, "Aba! Asing tambilog kapostora! Tanandia tang galiliagano ang magimong katawao, animan katawaeno ka enged." Ig si Juana inampangan da ni Diego. Oman napayon da ka ig dayon dang siminabid ong nandia. Ya ka oman si Pedro. Ingkelan na ra ka si

Joaquina at sila'y nag-asawa na. Pero si Juan ay hindi nagsalita, naghintay lang siya kay Maria na bumaba sa puno ng mangga. Hindi nagtagal bumaba si Maria at sinabi ni Juan, "Mahal kita at mamahalin habang buhay." Sumagot si Maria, "Kung pakakasal ako sa iyo, ipaalam muna natin kay Inay kung ano ang kanyang pasya.

Ngayon sina Joaquina at Juana ay umalis na kasama ang kanilang mga asawa. Hindi na sila naghintay sa kanilang inang baboy. Walang iba kundi si Juan at si Maria lamang ang naiwan at naghihintay.

Gustong-gusto ni Juan na makilala ang ina ni Maria, kaya nagtanong siya nasabi, "Sino ang ina mo? Nasaan siya?" Sumagot si Maria, "Wala pa, pero mamaya dadaan siya dito." Hindi nga nagtagal dumating ang inang baboy. Nang magkakilala ang baboy at si Juan, humingi ng pahintulot si Juan at sila'y pinayagan. Nang paalis na sina Juan at Maria doon, labis na nalungkot si Maria at sinabi sa asawa niya, "Hindi ko maiiwan si Inay na mag-isa, dapat siyang sumama sa atin." Sumagot si Juan, "Aba, oo, dapat nating siyang isama."

along with him and then they were married. But Juan didn't say a word, he just waited for Maria to come down from the mango tree. In a little while Maria came down and Juan said to her, "I love you and will love you forever." Maria answered saying, "If I am to marry you, we must first tell Mother and see what her decision is."

Now Joaquina and Juana already left with their husbands. They did not wait for their mother pig. There weren't any others, Juan and Maria were the only ones left behind who waited.

Juan really wanted to know Maria's mother, so he asked, "Who is your mother? Where is she?" Maria answered, "She's not here yet, but in a little while she will pass by here. And not long afterwards the mother pig indeed came. When she and Juan met, Juan asked for the mother pig's consent and she gave them permission. As Juan and Maria were leaving there, Maria was very sad and said to her husband, "I cannot leave Mother alone by herself, she should come with us." Juan answered, "Yes, that's right, we should bring her along."

Joaquina oman nagkatawan da tanira. Piro si Juan indi minibek-ibek, inelatan na lamang si Maria ang napababak ong kawmangga. Maboay-boay ta ge-ley minabak da si Maria ig inaning ni Juan, "Agmalena yen ig gegmana yen asta ong tanopa." Siminabat si Maria ang ganing, "Mga katawaeno nio, patakon kay lagi si Nanay mga onopay nandi ang disposition."

Mandian si Joaquina may si Juana namagalin dang pamagtabid tang mga katawa nira. Indi ra namagelat ong nanay nirang baboy. Anday doma kondi si Juan may si Maria ra lamang tang nabowan ang nagelat.

Dorong kaliliang ni Juan ang mailala na tang nanay ni Maria, animan nane-ma tanandia ang ganing, "Sinopay nanay mo? Aripa tanandia?" Siminabat si Maria, "Anda pa, piro malagat-lagat toma-lib tarin." Ig indi naboay kiminabot kaman tang nanay nang baboy. Pagilalan nira ni Juan, si Juan nagdisir ong nanay nang baboy ig pinagnan tanira. Asing magalin da da Juan ni Maria don, pinongawan ta mo-ya si Maria ig minaning ong katawa na, "Indi mabo-wanano si Nanay ang tambilog lamang, dapat tomabid ong yaten." Siminabat si Juan, "Ee, ka kaman, dapat patabiden ta tanandia."

Kaya ngayon, ang mag-asawa ay nakasakay sa kabayo at ang inang baboy ay sumusunod lamang. Pero sa dahilang mabilis tumakbo ang kabayo naiwan ang baboy sa daan. Kaya sinabi ni Maria kay Juan, "Tingnan mo! Naiwan na si Inay ng malayo. Hindi siya makalakad ng mabilis. Kailangan niyang sumakay." Kaya isinakay ni Juan ang inang baboy sa kabayo at sila'y nagpatuloy ang nagbiyahe. Hindi nagtagal dumating sila sa bahay ni Juan, at doon silang tatlo nanirahan.

Pagkalipas ng ilang araw, nalungkot ang inang baboy at hindi mapakali. Gusto niyang makita ang dalawa niyang anak na sina Juana at Joaquina. Kaya umalis siya para hanapin ang dalawa niyang mga anak. Una niyang pinuntahan ang bahay ni Juana. Nang makita ni

And so now, the married couple were riding on the horse and their mother pig was just following behind. But because the horse was running so fast, the pig was being left behind on the road. And so Maria said to Juan, "Look! Mother is being left far behind! She is not able to walk fast. She needs to ride." And so Juan had the mother pig ride on the horse and they continued on their journey. It wasn't long before they arrived at Juan's house, and there the three of them lived.

After a few days the mother pig was sad and could not stay any longer. She wanted to see her two daughters Juana and Joaquina. And so she walked off to look for her children. First she went to the house

Ta mandian, tanirang magkatawa pamansitay ong kabayo ig ang nanay nirang baboy dadaton lamang. Piro tenged kadasig tang sikad tang kabayo, gabo-wan tang baboy ong dalan. Animan ganing si Maria ong ni Juan, "Telekan mo! Si Nanay gabo-wan da ta kalawid! Indi tanandia mapanaw ta madasig. Kaministiran tomay tanandia." Animan pinatay ni Juan tang nanay ang baboy ong kabayo ig nagpadayon tanirang nagbiahi. Indi maboay kiminabot tanira ong balay ni Juan, ig don namagistar tanirang tolo.

Pagata-lib tang pirapang kaldaw agpongawan tang nanay ang baboy ig indi ra matareng. Galiliagan nang itaen tang dorong ana nang si Juana may si Joaquina. Animan nagpanaw tanandia agod dilemen na tang mga ana na. Primiro napaning tanandia ong balay

Juana ang kanyang ina doon sa labas ng kanilang bahay nagulat siya at nasabi sa kanyang sarili, "Kinakahiya ko ang aking ina dahil isa siyang baboy." Kaya ang ginawa niya, inutusan niya ang kanyang katulong at sinabi, "Pakawalan mo ang aso para habulin ang baboy na iyon." At hinabol nga ng aso ang baboy. Tumakbo ang baboy at pumunta sa bahay ni Joaquina. Doon kina Joaquina ganon din ang ginawa ni Joaquina. Pinabayaan niyang kagatin ng aso ang kanyang inang baboy na siya niyang ikinamatay.

Nang marinig ni Maria ang nakakaawang igik ng baboy, nasabi niya, "Naku! Parang magkahawig ng boses ni Inay!" Agad-agad siyang tumakbo na pumunta sa pinanggalingan ng boses. Nang siya'y dumating sa bahay ng kaniyang kapatid, nakita niya na patay na ang kanilang ina. Kaya dinala ni Maria at ni Juan ang patay na baboy sa kanilang bahay. Tapos nagpagawa sila ng magandang kabaong niya. Nang pinahiga na ang patay na baboy sa kabaong, nagbago ang katawan nito at naging napakagandang babae, hindi na baboy at ang kanyang katawan na iyon ay naging purong ginto.

of Juana. When Juana saw that her mother was there outside the house, she was startled and said to herself, "I'm ashamed of my mother because she is a pig." Therefore, what she did, she ordered her servant saying, "Let the dog loose so that it will chase that pig." And so the pig indeed was chased by the dog. The pig ran and went straight to Joaquina's house. There at Joaquina's, Joaquina did the same thing. She let her mother be bitten by their dog until she just died.

When Maria heard the pitiful crying of the pig she said, "Oh! That's just like Mother's voice!" And Maria quickly ran and followed after the voice. When she arrived at her sister's house, she saw that their mother was already dead. So Maria and Juan brought the dead pig to their house and then they had a beautiful coffin made for her. When the dead pig was laid in the coffin, that was when her body changed and became a beautiful woman, not a pig, and her body was pure gold.

da Juana. Pagaita ni Juana ong nanay na ang don da ong loa tang balay, nakibot tanandia ig ganing ong sadili na, "Agkakaeyako tang nanayo tenged tanandia ay baboy." Animan ang bindoat na sinobol na tang torobolon ang ganing, "Palpatan mo tang kiro agod rotoson na tang baboy ang asi." Ig ang baboy rinotos kaman tang kiro. Nanikad tang baboy ig don nagdiritso ong balay da Joaquina. Don ong da Joaquina ya si kay bindoat ni Joaquina. Pinalatan na ka ong kiro nira tang nanay na asta napatay da lamang.

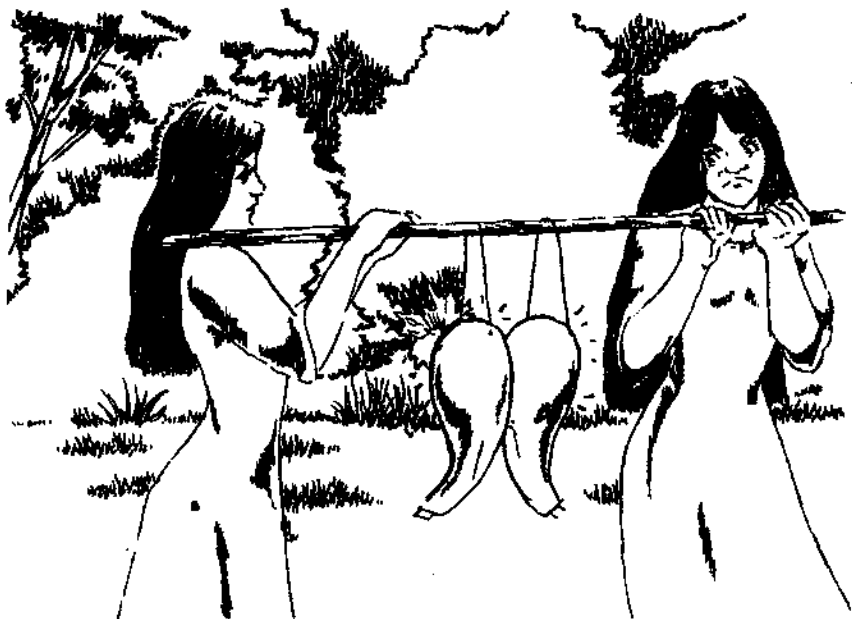
Pagabasi ni Maria ong makatete-bek ang iwik tang baboy ganing tanandia, "Aroy! Magkaning-aning tang bosis ni Nanay!" Ig dali-daling nanikad si Maria ang nagosoy tang bosis ang asi. Pagakabot na don ong balay tang logod na, inita nang patay da tang nanay nira. Animan ingkelan da ni Maria may ni Juan ong balay nira tang patay ang baboy, oman nagpaboat tanira ta masinlong longon na. Asing pinalbog da tang patay ang baboy ong longon, ya ray asi nagoman da tang sinangoni na ig nagimorang dorong kasinlong babay, belag da ta baboy, ig ang sinangoni nang asi polos bolawan.

Agad lumaganap ang balita tungkol sa gintong katawan hanggang sa marinig nina Juana at Joaquina. Nang marinig nila, agad silang pumunta sa bahay nila Maria upang humingi ng kanilang parte sa ginto. Ang ibinigay sa kanila ni Maria ay dalawang paang ginto, tig-isa silang paa. Pagkatapos ay umuwi ang dalawang magkapatid. Nang sila'y makarating na sa bahay nila, ang dalawang gintong paa ay naging ordinariyong paa ng baboy!

Bumalik uli sina Juana at Joaquina sa bahay nila Maria para sabihin ang nangyari sa paang ginto. Kaya sumagot si Maria, "Kailangang manalangin kayo sa loob ng siyam na araw para sa kaluluwa ng ating ina." Pero hindi sinunod nina Juana at Joaquina ang payo ni Maria

The news about the gold body spread immediately until Juana and Joaquina heard it. When they heard it they went right away to Maria's house to ask for their share of the gold. What Maria gave to them was two gold legs, one for each of them. Then the two sisters went home. When they arrived at their house, to their surprise the two gold legs had become ordinary pig's legs!

Then Juana and Joaquina went back again to Maria's house and told what had happened to the gold legs. So Maria answered, "You need to pray for nine days for Mother's soul." But Juana and Joaquina did not obey the words of Maria, because they weren't remembering their

Nabantog ang lagi tang balita natetenged ong sinangoning bolawan asta naba-yan da ni Juana may ni Joaquina. Pagabasi nira dayon ang laging namansipaning ong balay da Maria para mama-dol tang parti nirang bolawan. Ang sindol ni Maria ong nira ay ang doroang paka nang bolawan, tagtaleta tanira nga pakan. Oman namansiolik da tang doroang mamaglogod. Pagakabot nira ong balay nira, asi pala, ang doroa nga pakan ang bolawan nagimong ogaling paka ta baboy!

Oman namagbalik si da Juana may si Joaquina ong balay da Maria ig namamalita tang nainabo ong mga pakang bolawan. Animan siminabat si Maria, "Kaministiran mangadi amo ong teled ta siam ang kaldaw para ong kalag ni Nanay." Piro indi namagtoman si Juana may si Joaquina ong mga bitala ni Maria,

dahil hindi na nila naalala ang baboy nilang ina. Kahit sila'y nananalangin ang nasaisip nila ay ang puro gintong paa, hindi ang kaluluwa ng kanilang ina.

Pagkatapos ng ika-siyam na dasal, binuksan nina Juana at Joaquina ang kahon na pinaglagyan ng dalawang paa ng baboy. Ang akala nila magiging paang ginto uli, pero ng buksan nila ang kahon, naku! Ang dalawang paa ay naging abas! Tinuklaw sila ng abas at agad silang namatay. Ganyan ang nangyari sa dalawang magkapatid na hindi nagmamahal sa kanilang ina. Pero si Maria, dahil taos sa puso ang kanyang pagmamahal sa kanilang ina, ay yumaman at naging maligaya silang mag-asawa.

mother pig. Even when praying, their thinking was only about the gold legs, not about the soul of their mother.

After the ninth rosary, Juana and Joaquina opened the box in which the two pig legs had been placed. They expected them to have become gold legs again, but when they opened the box, oh! The two legs had become snakes! That is when they were bitten by the snakes and died immediately. This is what happened to the two sisters who did not love their mother. But Maria, because she loved her mother with her whole heart, became rich and she and her husband were very happy.

tenged indi ra agandemen nira tang nanay nirang baboy. Maski pamangadi ang aggisipen nira ay poros ang pakang bolawan, belag tang kalag ni nanay nira.

Asing ya siam dang rosario, inabrian da Juana may ni Joaquina tang kahon ang agbetangan tang doroa nga pakan tang baboy. Ang kalaom nira nagimo sing pakang bolawan, piro asing abrian nira tang kahon, aroy! Ang doroa nga pakan nagimong mga ma-kal! Ya ray asi inalat tanira tang mga ma-kal ig nangapatay ang lagi. Maning ta na tang nainabo ong doroang mamaglogod ang indi namaggegma ong nanay nira. Piro si Maria, tenged de-dek ong popotokon na tang pagmal na ong nanay nira, animan nagimong manggaranen ig doro kambeng tanirang magkatawa.

Mga Te-ma

1. Sinopay nagtorol ta aran ong mga ana tang baboy?
2. Asing tolong mamaglogod namansiondiot ong dibabaw tang kawmangga onopay inita nira?
 - a. tolong nga lalian ang pamansitay ong mga kabayo nira
 - b. tolong nga soltirasan ang kakarong ong dibabaw tang kawmangga
 - c. golik da tang nanay nira
3. Sinopay logod nirang indi ra naelat ong nanay nirang baboy?
4. Angay nagalin tang nanay ang baboy ong balay da Maria?
 - a. para manakaw ta pamangan tenged dorong rang letem na
 - b. tenged dorong rang kapongaw na ong da Juana may Joaquina ang indi ra gitaen na
 - c. mangana ra tanandia
5. Onopay dailan angay napatay tang nanay ang baboy?
6. Onopay nainabo ong sinangoni tang patay ang baboy asing pinalbog da ong longon?
 - a. ang sinangoni na nagimong poros bolawan ang dorong kapostorang babay
 - b. anda, baboy lamang
 - c. limbeng ang lagi agod indi magkalpot
7. Asing pagabasi da Juana may ni Joaquina ang nagimong bolawan tang sinangoni tang nanay nira, angay dayon ang laging namansipaning ong balay ni Maria?
8. Onopay nainabo don ong dorong nga pakan ang bolawan ang sindol ni Maria ong da Juana may ni Joaquina?
9. Tama obin Mali. Mintras pamangadi tang tolong mamaglogod de-dek ka ong popotokon nira tang pagpangadi nira ig pagmal ong Nanay nira.
10. Ong ori, onopay nainabo ong da Juana may ni Joaquina? Angay?

Mga Tanong

1. Sino ang nagbigay ng pangalan sa mga anak ng baboy?
2. Nang umakyat sa puno ng mangga ang tatlong magkakapatid ano ang kanilang nakita?
 - a. tatlong lalaki na nakasakay sa kabayo
 - b. tatlong dalaga na nakaupo sa itaas ng mangga
 - c. umuwi na ang inang baboy
3. Sino sa kanilang magkakapatid ang hindi na nakapaghintay sa inang baboy?
4. Bakit umalis ang inang baboy sa bahay nila Maria?
 - a. upang magnakaw ng pagkain dahil gutom na gutom na
 - b. dahil lungkot na lungkot na siya kina Juana at Joaquina na hindi na niya nakikita
 - c. manganganak na siya
5. Ano ang dahilan kung bakit namatay ang inang baboy?
6. Ano ang nangyari doon sa katawan ng patay na baboy noong pinahiga sa kabaong?
 - a. ang kanyang katawan naging purong ginto at naging magandang babac
 - b. wala, baboy lamang
 - c. inilibing kaagad upang hindi magbaho
7. Noong marinig ni Juana at Joaquina na ang katawan ng kanilang nanay ay naging ginto, bakit agad silang pumunta sa bahay nila Maria?
8. Ano ang nangyari doon sa dalawang paang ginto na ibinigay ni Maria kina Juana at kay Joaquina?
9. Tama o Mali. Sa paglalamay ng tatlong magkakapatid ay taimtim sa kanilang pagdarasal at pag-alaala sa kanilang ina.
10. Noong huli, ano ang nangyari kina Juana at Joaquina? Bakit?

Questions

1. Who named the pig's children?
2. When the girls climbed the mango tree what did they see?
 - a. three men riding horses
 - b. three young women sitting in a mango tree
 - c. their mother coming home
3. What sisters did not wait for their mother and were married immediately?
4. Why did the mother pig leave Maria's house?
 - a. to steal food because she was hungry
 - b. because she was sad and wanted to see Juana and Joaquina
 - c. she was about to give birth
5. Why did the mother pig die?
6. What happened to the mother pig's body when it was put into the coffin?
 - a. it turned into the body of a beautiful golden woman
 - b. it was just an ugly pig's body
 - c. they buried it right away so that it wouldn't stink
7. When Juana and Joaquina heard that their mother's body turned to gold, why did they go to Maria's house?
8. What happened to the gold legs given to Juana and Joaquina?
9. True or False. During the wake all three sisters were sincere in their praying and only thought of their mother.
10. In the end, what happened to Juana and Joaquina? Why?

Ang Hari at si Maria na Suplada

Ang kuwentong ito ay tungkol sa isang Hari. Sa kanyang kaharian ay may mag-amang nakatira doon. Ang mag-amang ito, ay si Pedro ang ama at ang anak na si Maria. Isang araw namamasyal ang Hari. Nadaanan niya si Maria na naglilining ng kanyang hardin. Nagtanong ang Hari, "Ano ang ginagawa mo?" Sumagot si Maria, "May mata ka, tingnan mo lang. May tainga ka, pakinggan mo." Ngayon, dahil parang masama sa pakinig ng Hari ang sinabi ni Maria, umuwi ito agad. Pag-uwi niya, inutusan niya ang isang sundalo na kunin ang tatay ni Maria at dalhin sa kaharian.

The King and Rude Maria

This story is about a King. There inside his kingdom lived a family of two. This family consisted of a father, Pedro, and a daughter, Maria. One day the King was out for a stroll. He passed by Maria who was cultivating her garden. The King said, "What are you working at?" Maria answered saying, "You have eyes, look. You have ears, listen." Now since what Maria said sounded hurtful to the King, he went straight home. When he got home he ordered one of his soldiers to get Maria's father and bring him to the kingdom.

Ang Adi May si Mariang Soplada

Ang istoriang na ay natetenged ong tatang Adi. Ong nandi-ang inadian may doroang magana ang pamansistar don. Ang maganang na, ang tatay ay si Pedro, ang ana na si Maria. Tatang kaldaw pamasiar-pasiar tang Adi. Sina-liban na si Mariang pagkoltibar tang gardin na. Ganing tang Adi, "Onopay gobraen mo?" Ganing tang sabat ni Maria, "Pa-deka lamang ay may mata mo. Mamasia ay may talinga mo." Mandian, komo midio lain ong pamasi tang Adi tang binitala ni Maria, dayon ang minolik. Pagaolik na, nagtobol ta tatang sondalo ang komiten tang tatay ni Maria ig ekelan ong inadian.

Pagdating ng tatay niyang si Pedro sa kaharian, pinagalitan siya ng Hari. Sinabi, "Ikaw, ang anak mo maliit pa, bakit hindi mo tinuturuan sumagot ng maayos." Sumagot si Pedro, "Mahal na Hari, hindi ako nagtuturo sa kanya ng masama. Lahat ng itinuturo ko sa kanya ay puro kabutihan." Dahil nagkasala si Maria at bata pa, ang binigyan ng parusa ng hari ay ang kanyang ama. Sabi ng Hari, "Dahil hindi mo tinuturuan ang anak mo ikaw ang parurusahan ko. Bibigyan kita ng isang bakang lalaki. Paanakin mo. Kung mapaanak mo lahat ng anak ay sa iyo." Problema ngayon ng ama kung paano niya paaanakin ang bakang lalaki. Kahit ganoon pa man umuwi siya na dala ang baka.

Pagdating niya doon sa bahay nila sinabi niya, "Maria, ito ay dahil sa iyong kasupladahan. Pinarusahan ako ng Hari. Pinadala niya sa akin ang bakang ito, para paaanakin. At kung mapaanak ko, lahat ng anak ay akin. Paano ko paaanakin ang bakang lalaki?" Sumagot si Maria. "Ikaw, Itay! Iyan lang ang ipinag-aalala ninyo? Akong nakakaalam! Pupuntahan ko ang Hari."

Kinabukasan, si Maria ay agad na tumakbo papunta sa kaharian. Pagdating doon, sinabi niya sa Hari, "Mahal na Hari, pahiram ng unan, mga

When her father Pedro got there to the kingdom he was scolded by the King who said, "You, your daughter is still so small, why aren't you teaching her to talk nicely." Pedro said, "Sir King, I would not tell her to do bad things. All that I instruct her in is good." Now because Maria had sinned, and since she was still young, her father was the one given the punishment. The King said, "Since you do not teach your child, you are the one I will punish. I will give you one bull. Breed it, and if it gives birth the offspring will be yours." So the father's problem now was how to make that bull give hirth. So even though it was like that, he nevertheless took the bull and went home.

When he reached their house he said, "Maria this is the result of your rudeness. I've been punished by the King. He had me take this bull here. I'm to breed it. He says I'm to have it give birth and if it gives birth the offspring is mine. Now how am I to make this bull give birth?" Maria said, "You, Dad! Is that all you're worried about? I know how to handle it! I'll go to the King."

The next morning Maria took off running to the kingdom. When she arrived there she said, "Sir King, lend me a pillow, three pillows." The King

Pagkabot tang tatay na ang si Pedro don ong inadian, binitalan tang Adi, ang ganing, "Yawa, ang ana mo kage-ley pa, angay indi agtoldokan mong mitala ta masinlong bitala." Ganing si Pedro, "Sinior Adi, indio ka rin pagtobol ong nandia ta mga malain. Poros ka rin mo-ya tang agtotoldoko ong nandia." Mandian tenged nagkatalak si Maria, ig komo mola pa, ang sindolan ta silot si tatay na. Ganing tang Adi, "Komo india pagtoldok ong ana mo, yaway silotan. Oldana yen ta tambilog ang bakang sodo. Epetan mo ig mga mapāna mo, poros nio." Problima mandian tang tatay na ang monopay pāna na ta sing bakang sodo. Maski maning don, ginoyodan na pa ka enged tang bakang minolik.

Pagkabot na don ong balay nira, ganing, "Maria, ya ray na tang kasoplada mo. Sinilotano tang Adi. Pinagoyodan na ong yen tang bakang narin. Agpaepetan ong yen. Pānaeno ono ig mga mapānao, poros yen. Tay monopay pānao tang bakang sodo?" Ganing tang Maria, "Yawa, Tatay! Maning lamang atan ya ray pagsintian mo? Yoy gatako! Paningano tang Adi."

Maramal tang kalibotan si Maria dayon ang nagsinikad ang paning ong inadian. Pagkabot don, ganing tanandia, "Sinior Adi, palbetay ka ta moala, mga tolong nga moalan." Siminabat tang

tatlong unan." Sumagot ang Hari, "Bakit? Anhin mo ang unan?" "Si Itay ay nagdaramdam sa panganganak." Sumagot ang Hari, "Maria, siguro ay naloloko ka na! Di ba lalaki ang tatay mo? Paano siya manganganak?" Sumagot si Maria, "Kung naloloko ako, mahal na Hari, mas loko-loko ka! Paanong manganganak ang isang bakang lalaki?" Dahil natalo ang Hari sa pangangatuwiran, sinabi niya, "Sige! Umuwi ka na! Pabalikin mo dito ang iyong ama!"

Ngayon pagdating ni Maria sa bahay nila sinabi niya, "Itay bumalik daw kayo!" Sumagot ang ama, "Anak, sinabi ko na huwag kang magmatigas ng pagsagot sa Hari. Ano na namang kaparusahan ang ibibigay niya sa akin?" "Huwag kang mag-alaala," sagot ni Maria, "Kung parurusahan ka, akong nakakaalam."

Pumunta uli ang ama doon sa kaharian. Sinabi ng Hari, "Ang anak mo, talagang walang galang. Hindi mo siya tinuturuan! Kaya ang parusa ko sa iyo ay magtayo ka ng bahay sa kalagitnaan ng langit at lupa. Nandiyan ang mga kasangkapan." Problema na naman ni Pedro, paano niya itatayo ang bahay sa kalagitnaan ng langit at lupa samantalang wala namang lupang mapagtatayuan.

replied, "Why? What will you do with the pillows?" "Father is in labor and he's about to give birth." The King replied, "Maria, perhaps you are foolish! Isn't your father a man? How can he give birth?" Maria answered, "If I'm foolish, Sir King, you are more foolish! How is a bull supposed to give birth when it is a male?" Now since the King gave in to reasoning, he said, "Ok! Go home! Have your father come back here!"

Now, when Maria arrived at their house she said, "Father, he says to go back!" Her father answered, "Little girl, I told you not to be stubborn with the King. What punishment did he say he will give me next?" "Don't worry," said Maria, "If you are punished, I know what to do."

Her father went again to the kingdom. The King said again, "That daughter of yours is really rude. You are not teaching her! Therefore, my punishment to you is that you build a house in between the sky and the land. There are your tools." Now Pedro again had a problem. How was he to build a house between the sky and the land, when there was no ground for him to set it on?

Adi, "Angay? Ondion mo pa tang moala?" "Si Tatay pagpasit ig mangana ra." Siminabat tang Adi, "Maria, sigoro may kalokoan mo! Si tatay mo lali? Monopa tanandia mangana?" Siminabat si Maria, "Mga yo loko-loko, yawa Siniyor Adi, mas loko-loko! Monopay pagpangana tang bakang sodo ang sia lali?" Mandian komo nasopil asing Adi ta rason, ganing, "Ala! Molika don! Pabaliken mo ta si tatay mo!"

Mandian, pagkabot ni Maria ong balay nira ganing, "Tatay, magbalika si ono!" Siminabat tang tatay na, "A-ing, ganingo rang india kay magpasotil ong Adi. Onopa ono sing silot ay tang i-dol na ong yen?" "India magsinti," ganing si Maria, "Mga silotana, yo tang gatako."

Si tatay na napaning si don ong inadian. Ganing si tang Adi, "Talagang ang ana mong asia soplada. Indi agtoldokan mo! Animan ang siloto ong nio magboata ta balay ong panengatengan tang langit may ang tanek. Asia tang gamiten mo." Problema si mandian ni Pedro, ang monopay boat na tang balay ong panengatengan tang langit may tanek, tenged anda kay tanek ang tagdekan na.

Kaya umuwi siya at sinabi kay Maria, "Maria, ngayon mas malaki ang problema. Paano ako makapagpatayo ng bahay sa kalagitnaan ng langit at lupa?" Sumagot si Maria, "Ikaw, Itay! Hindi problema yan! Akong nakakaalam. Haharapin ko ang Hari." Agad-agad umalis si Maria na may dalang sako.

Pagdating niya sa kaharian, sinabi niya, "Mahal na Hari, gusto ko nang kunin ang suweldo ng itay ko sa paggawa ng bahay sa kalagitnaan ng langit at lupa." Dahil may katulong doon ang Hari, inutusan niya ito, "Sige! Takalin ninyo ang suweldo niya." Ang problema nang doon na sila na magsusukat ng suweldo ng itay niya, nagtalo si Maria at ang katulong tungkol sa paraan ng pagtatakal. Dahil ang gusto ni Maria, ang palay ay hindi aabot sa puwit ng takalan, kundi doon lang sa kalagitnaan ng takalan ipaabot ang palay. Kaya nagsumbong ang

So he went home and said to Maria, "Maria, the problem is really big. How am I to build a house in between the earth and the sky?" Maria answered saying, "You, Dad! That's not a problem! I can handle it! I'll go before the King." And Maria hurried away carrying a woven rice sack with her.

When she got to the kingdom she said, "Sir King, I would like to collect the wages of my father for building the house in between the sky and the earth." A servant of the King was there and the King said to him, "Ok! Measure out his wages there." The problem was, when they got to where her father's wages were to be given, the servant and Maria were arguing over the way to measure it because Maria said the rice could not touch the bottom of the measuring box, the rice could just touch there in the middle of the measuring box. Therefore the servant

Animan minolik tanandia ig minaning ong ni Maria, "Maria, doro ra bael ang problima. Monopay boato ta balay ong panengatengan tang tanek may ang langit?" Ganing tang Maria ang siminabat, "Yawa, Tatay! Belag ta problima si! Yo gatako. Talongaeno tang Adi." Si Maria dali-daling ekel ta tamping.

Pagakabot na ong inadian ganing ono, "Sinior Adi, galiliago rin ang mangomit tang soildo ni Tatay ang magobra tang balay ong panengatengan tang langit may tanek." Don may torobolon tang Adi ig ganing ong nandia tang Adi, "Ala! Gantangan don tang sol na." Ang problima, pagkabot nira don ang ganing solan da si tatay na, pamagsoayan da tang torobolon may si Maria tenged ong paggarantangen. Tenged ang galiliagan ni Maria ang paray indi ono ipasa-sad ong boli tang gantangan kondi don lamang ong panengatengan tang gantangan ipasa-sad tang paray. Animan ang

katulong sa Hari sabi, "Mahal na Hari, paano ko maibibigay ang palay? Ang palay daw doon lang ipaabot sa kalagitnaan ng takalan. Hindi isasayad sa puwit ng takalan. Paano ko ito ilalagay sa gitna ng takalan samantalang wala naman akong pagpapatungan?" "Paakyatin mo siya dito," sagot ng Hari.

Umakyat si Maria. Pagdating nagtanong siya, "Mahal na Hari, anong problema?" Sumagot ang Hari, "Kinukuha mo ang suweldo ng itay mo. Ngayon paano matatakal kung ang palay ay hindi mo ipaabot sa puwit ng takalan?" Sagot ni Maria, "Mahal na Hari, alam mo rin pala! Eh, paano maitatayo ng itay ko ang bahay sa kalagitnaan ng langit at lupa kung wala itong mapapatayuan na lupa?" tanong ni Maria. "Sige! Hala! Umuwi ka na! Papuntahin mo rito ang itay mo!" sabi ng Hari.

Umuwi si Maria at sinabi sa kanyang ama, "Itay bumalik ka daw uli doon." Sumagot ang ama, "Aba! Nagsuplada ka na naman doon sa Hari. Ano na naman kayang parusa ang ibibigay sa akin?"

Bumalik ang ama. Pagdating sa kaharian, sinabi ng Hari, "Ito na ang huli kong utos sa iyo. Kapag hindi mo nagawa parurusahan kita."

told the King, saying, "Now, Sir King, how am I to give the rice? She says the rice can just touch the middle of the measure. It cannot touch the bottom of the measure. How can I have it touch the middle of the measure, since there is nothing for the rice to rest on?" "Have her come up here," said the King.

Maria came up. When she got there she said, "Sir King, what's the problem?" The King replied, "You are getting the wages of your father. How can it be measured if it cannot touch the bottom of the measuring box?" Maria answered, "So, Sir King, you really do know! So how is my father to build a house in the space between the earth and the sky with no ground to set it on?" "Alright! Ok! Go home!" said the King, "Send your father back here!"

Maria went home and said to her father, "Father, he says for you to go back again." Her father said, "Oh no! Maybe you have been rude again to the King. What did he say was the next punishment he will give me?"

The father returned. When he got to the kingdom, the King said, "Now this is the last order I will give you. If you cannot do it I will

torobolon nagbeg ong Adi ang ganing, "Tay, Sinior Adi, monopay torolo tang paray? Ang paray ono don lamang ipasa-sad ong pagtetengan tang gantangan. Indi ka ipasa-sad ong boli tang gantangan. Monopay ipasa-sado ong pagtetengan tang gantangan tenged anda kay bondoan tang paray?" Ganing ono tang Adi, "Paka-yaten mo tanandia."

Kimina-yat si Maria. Pag kabot don ganing ono, "Sinior Adi, onopay problima?" Siminabat tang Adi, "Pangomita ta sol ni tatay mo. Mandian monopay gantang tang paray mga indi ipasa-sad ong boli tang gantangan?" Siminabat si Maria, "Tay, pala, Sinior Adi, gata-wanan mo ka! Ta monopa kay boat ni tatay tang balay ong pagtetengan tang tanek may ang langit mga anda kay tagdekan nang tanek?" "Sigi! Ala! Olik!" ganing tang Adi, "Pabaliken mo ta si tatay mo!"

Minolik si Maria ig minaning ong tatay na, "Tatay, magbalika si ono don." Ganing si tatay na, "Abaw! Sigoro nagpasopladā si don ong Adi. Onopa ono sing silotay tang i-dol na ong yen?"

Ang tatay nagbalik. Pagkabot na don ong inadian, ganing ono tang Adi, "Na mandian oltimong tobolo ong nio. Mga indi maboat

Sumagot ang ama, "Mahal na Hari, ano po ang iutos mo sa akin? Kung kaya ko, gagawin ko." Ganito ang utos ng Hari, "Heto ang isang itlog lutuin mo at gawing pitong putahe. Kakainin ko para sa tanghalian kapag naluto mo na." Problema niya uli, paano niya lulutuin ng pitong putahe ang isang itlog?

Umuwi si Pedro. Pag-uwi niya, nagsumbong uli kay Maria. Sinabi niya, "Maria paano na! Ang utos sa akin ng Hari ay gawing pitong putahe ang isang itlog. Kakainin daw niya ito sa tanghalian." Sumagot si Maria, "Wala yan Itay! Iyan lang? Bakit mo pinoproblema iyan? Akong nakakaalam. Haharapin ko ang Hari."

Ngayon patakbong pumunta si Maria sa Hari na may dalang karayom na bali. Sabi niya, "Mahal na Hari, parang mayroon kayong panday dito?" Sumagot ang Hari, "Diyan, mayroon panday. Bakit? Anong ipagagawa mo?" Sumagot si Maria, "Itong karayom na ito,

punish you again." The father said, "Sir King, whatever you will order me to do, if I am able, I will do it." The King's order was like this, "This one egg, cook it. Make seven dishes from it. I'll eat it for lunch when you have cooked it." He had a problem again, how was he to make one egg into seven dishes?

Pedro went home. When he got home he told Maria again what had happened. He said, "Maria, so now this! The King's command is to take this one egg and make seven dishes from it. The King says he'll have it for lunch." Maria replied, "You, Dad! Is that all? Why are you making that a problem? I know what to do. I'll go before the King."

So now, Maria ran to the King carrying a broken needle. She said, "Sir King, maybe you have blacksmiths here?" He said, "Over there, there are some blacksmiths. Why? What do you have to be worked on?" Maria replied, "This needle here, I would have it made into seven

mo silotana si yen." Ganing tang tatay, "Sinior Adi, maski ang onopa sing itobol mo ong yen, mga masarangano, boateno." Maning ta na tang tobol tang Adi, "Ang ki-yoy ang nang tambilog, lotokon mo. Boaten mong pitong potahi. Ipanamalo mga malotok mo sia." Problima na si, tambilog ang ki-yoy monopay boat na ta pitong potahi?

Minolik si Pedro. Pagolik nang asia, nagbeg si ong ni Maria. Ganing ono, "Maria, tay na! Tobol ang Adi, ang tambilog ang nang ki-yoy boateno onong pitong potahi. Ipanamal ono tang Adi." Siminabat si Maria, "Yawa, Tatay! Maning lamang ta sia? Angay nagproblimā ta si? Yoy gatako. Talongaeno tang Adi."

Mandian, sikad si Maria papaning ong Adi may ekel na ang tambilog ang singgoay ang lapik. Ganing tanandia, "Sinior Adi, midio may mga panday mo tarin?" Ganing ono, "Asia, may mga panday.

ipagagawa ko sanang pitong kawali, para paglutuan ni Itay ng pitong putahe."

"Maria, siguro sira ang ulo mo! Paano magagawang pitong kawali ang isang karayom mo?" Sumagot si Maria, "Mahal na Hari, ikaw mas sira! Paano magagawang pitong putahe ang isang itlog?" Sumagot ang Hari, "Hala! Umuwi ka na! Bumalik ka mamayang hapon. Ikaw ang parurusahan ko at hindi ang iyong ama. Kapag nanalo ka, ibibigay ko sa iyo ang kalahati ng aking kayamanan. Pero kapag natalo ka, ipapupugot ko ang ulo mo."

Alas siyete ng gabi, nandoon na si Maria. Sinabi niya, "Mahal na Hari, narito na ako! Anong ibig mong sabihin? Bakit mo ako pinapunta dito?" Sumagot ang Hari, "Magpaligsahan tayo. Paligsahan tayo ng pagpupuyat. Kapag nauna kang makatulog papupugutan kita ng ulo. At kung ako ang maunang makatulog ang kalahating kayamanan ko ay ibibigay ko sa iyo." Magkakarap sila sa mesa hanggang alas dose ng gabi.

Noong alas dose na ng gabi, nagyuyukayok na ang Hari. Si Maria naman ay magyuyukayok na rin! Hindi nagtagal naghilik na ang Hari. Ang ginawa ni Maria, lumabas sa kusina. Naghanap doon ng kawali.

frying pans, for Father to cook seven dishes in."

"Maria," he said, "Perhaps your head is cracked! How can that one needle be made into seven frying pans?" Maria answered, "You, Sir King, are even more cracked! How can you make one egg into seven dishes?" "Ok! Go home!" said the King, "This afternoon, you come back here. You will be the one punished, not your father. If you win, I will give you half my wealth. But if I win, I will cut off your head."

So now, when it was seven at night, Maria was back. She said to the King, "Sir King, here I am! What is your meaning for this? Why are you having me come here?" The King said, "Let's have a contest. A sleep contest. If you go to sleep first, I will cut off your head. If I go to sleep first, I will give you half of my wealth." Now they faced each other at the table until twelve o'clock at night.

Now, when it was twelve the King was nodding off. Maria was about to nod off too! A little while later the King was snoring. What Maria did, she went right out to the kitchen. She looked for a frying

Angay? Onopay ipapanday mo?" Siminabat si Maria, "Naning singgoay ang nani, ipaboato rin ang pito nga kandoaganan, para paglotokan ni Tatay tang pitong potahi."

"Maria, sigoro langga tang kolo mo! Monopay boat ta siang tambilog ang singgoay ta pitong kandoagan?" Siminabat si Maria, "Sinior Adi, yawa mas langga! Monopay boat mo tang tambilog ang ki-yoy ta pitong potahi?" "Ala! Olik don!" ganing tang Adi, "Mandian ang apon, magbalika ta. Yaway silotan ta, belag ta si tatay mo. Mga yoy degen mo, oldana yen tang katengan tang manggado. Piro mga yaway degen ta, potolana yen tang likel mo."

Mandian, pag alas sieti tang labi, don da si Maria. Ganing tanandia ong Adi, "Sinior Adi, nanio ra! Onopay maliag mong yaning? Angay agpapaningeno nio tarin?" Ganing ono tang Adi, "Magpadegan ita. Kontis ong papoyatan. Mga yawa tang ma-kaw ang mapoyat, potolana yen tang likel mo. Mga yo tang ma-kaw ang mapoyat ang katengan ang manggado i-dolo ong nio." Mandian namagtalongan tanira ong lamisan asta nag alas dosi ra tang labi.

Mandian asing alas dosi ra ang Adi dodo-dot da. Si Maria pado-dot da ka! Asing maboay-boay ta ge-ley ang Adi golagek da. Ang bindoat ni Maria, dayon ang loa ong kosina. Nagdilem da

Pinahid niya ang kaniyang kamay sa puwit ng kawali. Tapos ipinunas niya sa mukha ng Hari. Nang maulingan na niya ang mukha ng Hari, natulog na rin si Maria.

Nagising ang Hari siguro ng alas singko ng madaling araw. Tumawa at sinabing, "Ha! Ha! Ha! Ito na ang katapusan mo! Ikaw ay nakatulog at ako'y gising pa! Hala! Berdugo! Pugutin mo ang ulo niya!" Sumagot si Maria, "Mahal na Hari, sandali lang! Bago mo ipaputol ang aking ulo, magsalamin ka muna." Nagsalamin ang Hari, at nagulat siya dahil ang puti na lang ng mata niya ang nakikita. Ang kaniyang mukha ay madumi. Sabi ni Maria, "Iyan mahal na Hari ang palatandaan na una kang nakatulog kaysa sa akin! Kung hindi ka natulog agad, hindi ko naulingan ang mukha mo!" Kaya natalo ang Hari. Ibinigay niya kay Maria ang kalahati ng kanyang kayamanan. Yumaman si Maria dahil sa kanyang kasupladahan.

Hanggang dito na lang ang kuwento.

pan there. She wiped her hand on the bottom of the frying pan. Then she dirtied the face of the King. When she had dirtied his face, Maria went to sleep.

The King woke up at about five o'clock in the morning. He laughed and said, "Ha! Ha! Ha! That is the end of you now! You were sleeping and I, I am awake! Ok! Executioner! Cut off her head!" Maria answered, "Sir King, slow down! Before you have my head cut off, first look in a mirror." The King looked in the mirror and to his surprise only the whites of his eyes were seen. His face was all dirty. Maria said, "That, Sir King, is evidence that you went to sleep first! If you did not go to sleep first, I would not have been able to dirty you!" So now the King lost. He gave half his wealth to Maria. Maria became rich. She prospered because of her rudeness.

That's the end of the story.

don ta kandoagan. Pinid na ra tang kalima na ong boli tang kandoagan. Oman pinongitan na tang emet tang Adi. Pagapongit na ong Adi, napoyat da ka si Maria.

Mapoaw tang Adi sigoro mga alas singko tang garamal. Gimod ig ganing, "Ha! Ha! Ha! Ya ray kataposan mo mandian! Yawa napoyata ra, yo gapoawo pa! Ala! Birdogo! Potolan tang likel na!" Ganing ono si Maria, "Sinior Adi, loay! Ba-lo papotol tang likelo, manalamina kang lagi." Ay manalaman tang Adi, ang mata na ya ra lamang ay gitaen ang kokolit. Poros pongit. Ganing ono si Maria, "Sia tang tanda Sinior Adi, ang yawa tang na-kaw ang napoyat! Mga india na-kaw ang napoyat, india ka rin napongitan ta." Mandian pirdi tang Adi. Animan ang katengan ang manggad na sindol na ong ni Maria. Nagmanggad mandian si Maria. Nagkinao-yaen tenged ong kasoplada na.

Asia ya ray kataposan tang istoria.

Mga Te-ma

1. Angay ang Adi nasilag ong ni Maria asing nagbagatan tanira ong gardin?
2. Sinopay sinilotan tang Adi tenged ong talak ni Maria?
3. Onopa tang primirong silot?
 - a. magboat ta balay ong panengatengan tang langit may tanek
 - b. magpāna ta bakang sodo
 - c. ang tambilog ang ki-yoy lotokon ta pitong potahi
4. Tama obin Mali. Mga onopa tang silot tang Adi ong ni Pedro ya kay ang babalik ang sabat ni Maria. (Mga onopay pinilik ming sabat magtorol amo ta tatang alimbawa.)
5. Danopa tang namagkontisan?
 - a. si Pedro may si Maria
 - b. ang torobolon tang Adi may si Maria
 - c. si Maria may ang Adi
6. Angay bato labi namagkontisan tanira?
7. Sinopa tang agdodo-dot asing magalas dosi ra?
 - a. ang Adi may si Maria
 - b. ang Adi
 - c. si Maria
8. Sinopay na-kaw ang napoyat?
9. Angay ang emet tang Adi pinongitan ni Maria?
10. Onopay kinao-yaen ang narisibi ni Maria ong pagpandeg na ong kontis?
 - a. nagkatawan tanira tang ana tang Adi
 - b. narisibi na tang katengan ang manggad tang Adi
 - c. ang Tatay na nagimong Adi

Mga Tanong

1. Bakit nagalit ang Hari kay Maria noong magsalubong sila sa hardin?
2. Sino ang pinarusahan ng Hari tungkol sa pagkakasala ni Maria?
3. Ano ang unang parusa sa kanya?
 - a. magpatayo ng bahay sa kalagitnaan ng langit at lupa
 - b. magpaanak ng bakang lalaki
 - c. lutuin ang isang itlog at gawing pitong putahe
4. Tama o Mali. Kung ano ang parusa ng Hari kay Pedro, ganoon din ang sagot ni Maria. (Magbigay ng isang halimbawa kung ano ang napili mong sagot.)
5. Sinu-sino ang nagpaligsahan?
 - a. si Pedro at si Maria
 - b. ang utusan ng Hari at si Maria
 - c. si Maria at ang Hari
6. Bakit kaya sa gabi sila nagpapaligsahan?
7. Sino ang inaantok na noong alas dose na ng gabi?
 - a. ang Hari at si Maria
 - b. ang Hari
 - c. si Maria
8. Sino ang naunang natulog?
9. Bakit inulingan ni Maria ang mukha ng Hari?
10. Anong gantimpala ang natanggap ni Maria sa paligsahan?
 - a. pinakasalan niya ang anak ng Hari
 - b. natanggap niya ng kalahati ng kayamanan ng Hari
 - c. ang tatay niya ay naging hari

Questions

1. Why was the King upset with Maria when he met her in her garden?
2. Who was punished because of Maria's sin?
3. What was the first punishment?
 - a. to build a house between the earth and sky
 - b. to cause a hull to give birth
 - c. to cook seven dishes from just one egg
4. True or False. Whatever the King's punishment was to Pedro, that is how Maria answered back. (Give an example for the answer you choose.)
5. Who had a contest?
 - a. Pedro and Maria
 - b. The King's servant and Maria
 - c. Maria and the King
6. Why was the contest held at night?
7. Who was already tired at twelve o'clock midnight?
 - a. both the King and Maria
 - b. the King
 - c. Maria
8. Who fell asleep first?
9. Why did Maria dirty the King's face?
10. What was Maria's reward for winning the contest?
 - a. she married the King's son
 - b. she received half of the King's wealth
 - c. her father became King

Ang Ibong Tagak at ang Kalabaw

Noong araw, nag-away ang kalabaw at ang ibong tagak. Maghapon silang nagsagutan at walang nanalo sa pangangatwiran. Kaya hindi sila nagkasundo. Sa wakas sinabi ng kalabaw, "Tama na ang ating pagtatalo, mas makabubuti kung magpapaligsahan na lang tayo ng pag-inom ng tubig sa ilog. Halika na! Pumunta na tayo doon at uminom tayo ng pag-inom na tubig. Halimbawang, mas marami akong nainom na tubig kaysa sa iyo, ano pa ikaw ay magiging alipin ko."

Nagtanong din ang ibon. Sabi niya, "Halimbawa lamang, mas marami akong mainom kaysa sa iyo?" Sumagot ang kalabaw, "Siyempre, magiging alipin mo ako."

The Egret and the Carabao

A long time ago the carabao and the egret bird fought. They quarreled all day long and no one won through reasoning. Therefore they didn't agree with each other. Finally the carabao said, "Enough of our discussing, it would be better if we just had a contest drinking water at the river. Let's go! Let's go there to drink and we will cause ourselves to drink lots of water. Me for example, I will drink much more water than you and what's more I'll make you my servant."

The bird asked a question saying, "Just as an example, if I drink more water than you?" The carabao replied, "There would be nothing other than for me to become your servant."

Ang Lamlam ang Tagalolok may ang Karabaw

Nontokaw, ang karabaw may ang lamlam ang tagalolok namagsoayan. Nagapon tang diskotiran nira ig anday padeg ong nira ta rason. Animan indi tanira namaginigoan. Ong kaboayan ganing tang karabaw, "Tama ra tang diskotiran ta, mo-ya pa magkontisan ita ra lamang ang manginem ta wi ong soba. Mayta ra! Paning ita ra don ang manginem ig payadian ita ta wing mainem. Alimbawa yo, yading wing mainemo kaisa ong nio, may doma boatena yen ang torobolono."

Nane-ma ka tang lamlam ang ganing, "Alimbawa lamang, mga yo mas yading wing mainemo kaisa ong nio?" Siminabat tang karabaw, "Anday doma yo magimong torobolon mo."

Nagtanong uli ang ibon na sabi, "Paano natin malalaman kung sino sa atin ang maraming nainum na tubig?" Sumagot ang kalabaw, "Madali lang, kung sino sa atin ang makapagpababaw ng tubig sa ilog ibig sabihin noon ay siya ang maraming nainum."

Nag-isip ng malalim ang ibong tagak at sinabi sa kalabaw, "Mas malaki ang tiyan mo kaysa akin. Kaya malamang ikaw ang mananalo sa ating paligsahan. Pero, dahil tiyak akong tama sa ating alitan, kaya napagpasiyahan kong lumaban sa iyo."

Ngayon sabi na naman ng kalabaw, "Halika na! Pumunta na tayo sa ilog upang magpaligsahan." "Huwag kang masyadong magmadali, wala pa nga tayong tagahatol. Maghanap ka muna ng mga hayop na tagahatol at ako'y mag-iimbata rin ng mga ibon. Kaya maghintay tayo hanggang bukas." "O sige, bukas doon na tayo magkita sa ilog," sabi ng kalabaw.

Nang sila'y maghiwalay, agad lumipad ang ibong tagak at dumapo sa kawayan para hindi makita ng kalabaw. Kumubli siya sa may

Then the bird asked again saying, "How will we know which of us was able to drink more water?" The carabao answered, "That is easy, whichever one makes the water in the river shallower will be the one to have drunk the most water."

The egret thought hard for a moment and then said to the carabao, "Your stomach is bigger than mine. Therefore, it is certain that you will win our contest. But because I am sure I am in the right about our quarrel, I have therefore decided to compete with you."

Now the carabao again said, "Let's go! Let's go to the river to have the contest." "Don't be in such a hurry, we don't have our judges yet. First you go and look for animals who will judge and I, I shall also invite the birds. Therefore let's wait until tomorrow," replied the bird. "Ok, tomorrow we will meet there at the river," said the carabao.

When they parted, the egret immediately flew away and perched in the bamboo so that the carabao could not see her. She hid where there

Oman nane-ma si tang lamlam ang ganing, "Monopay pagatako ta mga sinopa ong yaten tang nainem ta yading wi?" Siminabat ka tang karabaw, "Madali lamang, mga sinopay ong yaten mapagpa-la tang wi ong soba maliag yaning tanandia tang nainem ta yading wi."

Indi naboay nagisip ta mo-ya tang lamlam ang tagalolok ig ganing ong karabaw, "Ang sian mo mas mabael kaisa ong yen. Animan, sigoradong yaway mandeg ong kontis ta. Piro tenged gasigoradō kang yo tang tama ong soayan ta, animan disididō kang bomatok ong nio."

Mandian ganing si tang karabaw, "Mayta ra! Paning ita ra ong soba para magkontis." Siminabat tang lamlam, "India kay masiadong magapora, anda pa ngani manigosgar ta. Magdilema kay ang lagi ta mga ayep ang magosgar ig yo, mangimbitaro ka ta mga lamlam. Animan magelat ita asta ong damal." Siminabat tang karabaw, "Sigi, ong damal don ita mamagbagatan ong soba."

Pagbelagan nira, ang lamlam ang tagalolok langkoy dang liminayog ig don siminogpo ong kawayan agod indi itaen tang karabaw. Napalingeb tanandia ong may kawayan para panaidan

kawayan para masdan ang tubig sa ilog. Nagmasid siya ng matagal. Pagkatapos ay lumipad na at nangumbida ng mga ibon para humatol sa kanilang paligsahan.

Pagsikat ng araw, ang mga ibon at mga hayop ay nagpunta sa ilog. Ang mga hayop na inimitahan ng kalabaw ay ang baboy, baka, kambing, aso, pusa at iba pa. Ang inimita naman ng ibon ay ang aloma-wit, tara-tara, amamadiang, pikoy, totoliaw, pato at iba pa. Sabi ng mga hayop, "Wik-wik, mahh-mahh, mi-i-i-i-, aw-aw at ngiaw-ngiaw." Sabi naman ng mga ibon, "Gak-gak, toit-toit, ak-ak, ogak-ogak at totoliaw-totoliaw."

Ngayon, noong nasa tabi na ng ilog ang mga hayop at ibon, handa na silang humatol. "O sige, simulan na natin ang paligsahan," sabi ng

was bamboo in order to observe the water in the river. She observed for a long time. Then she flew away again and invited other birds to judge her and the carabao's contest.

When the sun rose, the birds and animals went to the river. Those the carabao had invited were the pig, cow, goat, dog, cat, and even others. The ones the bird had invited were the aloma-wit, tara-tara, amamadiang, parrot, totoliaw, the duck and others too. The animals said, "Oink-oink, moo-moo, baa-baa, bow-wow and meow-meow." Then the birds said, "Gak-gak, tweet-tweet, ak-ak, ogak-ogak and totoliaw-totoliaw."

Now, when the animals and the birds were already there at the river's edge, they were ready to judge. "Ok, let's begin," the judges

na tang wi ong soba. Naboay tang panaid na. Oman liminayog si ig dayon dang nangimbitar ong domang lamlam para magosgar ong kontis nira tang karabaw.

Paga-la tang kaldaw, ang mga lamlam may ang mga ayep napaning da ong soba. Ang pinangimbitar tang karabaw ay ang baboy, baka, kambing, kiro, kosi, asta doma pa. Ang tong lamlam ang inimbitar na ang aloma-wit, tara-tara, amamadiang, pikoy, totoliaw, may pato asta doma pa. Ganing tang mga ayep, "Wik-wik, mahh-mahh, mi-i-i-i, aw-aw, may ngiaw-ngiaw." Tapos ganing tang mga lamlam, "Gak-gak, toit-toit, ak-ak, ogak-ogak, may totoliaw-totoliaw."

Mandian, asing don da ang mga ayep may lamlam ong binit tang soba, listo ra tanirang magosgar. Ganing tang mga

mga tagahatol. Bumaba sa ilog ang kalabaw at ang ibon at sinabi ng kalabaw sa ibon, "Ikaw muna ang mauna." Sumagot ang ibon, "Hindi, ikaw muna." Sinabi uli ng kalabaw, "Halimbawang maubos ko ang tubig sa ilog, wala ng matitira sa iyo." Sumagot ang ibon, "Hindi ka makakatiyak." Bumaling siya sa mga tagahatol at sinabi, "Mga tagahatol, kung sino sa aming dalawa ang dapat maunang uminom. At ang paligsahang ito ay mungkahi ni kalabaw." Kaya ang sagot ng mga tagahatol ay walang iba kundi ang kalabaw ang unang iinom.

Inumpisahan ng kalabaw inumin ang tubig sa ilog. Tuloy-tuloy ang inom ng kalabaw kaya ang buong akala ng tagahatol ay hindi na ito titigil sa pag-inom. Ngayon marami na siyang nainom, pero ang tuhig ay hindi man lang nabawasan sa halip ay lumalim pa ito ng lumalim. Sa katunayan walang sino mang nakakaalam na tumataas ang tubig, pero alam ng ibon na pataas ang tubig. Siyempre kapag pataas ang tubig sa dagat tataas din ang tubig sa ilog. Kaya ang tubig nakaabot sa may tinatayuan ng mga tagahatol at ang kalahaw ay halos apawan na ng

said. Then the carabao and the bird went down to the river and the carahao said to the bird, "You be the first one to go." The bird answered, "No! You first." Then the carabao said, "If for example I am able to drink all the water in the river, there won't be anything for you to drink." The bird answered, "Do not be too sure." She then turned to the judges and said, "Judges, please announce which of us will be the first to drink. And this contest, it was the carabao who proposed it." Therefore the answer of the judges was none other than the carabao would go first.

Now the carabao began to drink the water in the river. He drank and drank and the judges thought his lapping would not stop. Now he had already drunk much, but the water didn't go down, instead it got deeper and deeper. In truth no one knew that it was becoming high tide, but the bird knew the tide was rising. Of course if it is high tide at the ocean, it is natural for it to also be high tide in the river. And so the water reached up to in front of the judges and the carabao was just

manigosgar, "Sigi, impisan ta ra." Oman ang karabaw may ang lamlam ay minabak da ong soba ig ganing tang karabaw ong lamlam, "Yawa kay lagi tang tongkaw." Somabat tang lamlam, "Indi! Yawa kay ang lagi." Oman ganing si tang karabaw, "Mga alimbawa maloboto ang mainem tang wi ong soba, anda ra kay inemen mo." Siminabat tang lamlam, "India masigoro." Oman minalied tanandia ong mga manigosgar ig ganing, "Mga manigosgar yanonsio mi kay mga sinopay tongkaw ong yamen ang manginem. Ig ang kontis ang na, ang karabaw yay ang nangayat." Animan ang sabat tang mga manigosgar anday doma ang karabaw yay ang tongkaw.

Mandian inimpisan da tang karabaw ang nanginem tang wi ong soba. Sigi-sigi tang inem na ig ang kalaom tang mga manigosgar indi ra magpara tang ilep na. Mandian dorong nanginem na, piro ang wi indi ma-bat kondi mas pandalem ang pandalem. Ong matod anday taw ang gatako ang asi teteb, piro gata-wanan tang lamlam ang si teteb. Simpri mga teb tang talsi natoral teb ka ong soba. Animan ang wi nakabot tegka ong may toga tang mga manigosgar ig ang karabaw korang lamang lapawan da tang wi.

tubig. Kaya noong lumalalim na ang tubig, lumangoy na at umahon sa pampang ang kalabaw. Tapos pinagtawanan siya ng mga tagahatol.

Pagdating niya sa pampang, sinabi ng kalabaw, "Tingnan natin kung kaya ng ibong pababawin ang tubig. Kung kaya niya, magiging alipin niya ako." Sumagot ang ibon, "Sandali lang may inihahanda pa ako." Pero naku! Ang tagal-tagal ng kanyang paghahanda pero ang totoo naghihintay lang siya ng paghupa ng tubig.

Sa wakas, nang makita na niyang humuhupa na ang tubig ang ibon agad na bumaba sa ilog at sinabi niya, "Ngayon susubukan kong inumin ang tubig hanggang sa ako ay may hininga." Pero ang

short of being overcome by the water. Therefore as it got deeper and deeper the carabao began to swim and climbed up the river bank. Then the judges laughed at him.

When he was there at the top of the bank the carabao said, "Let's see if the bird can make the water shallower. If she can, what's even more, I shall become her servant." The bird answered, "It won't be long, I am still preparing something." But, oh! She spent a long, long time preparing, and in truth she was just waiting for the water to go down.

At last, when she noticed the water begin to recede, the bird proceeded to go down to the river and said, "Now I shall try to drink, as long as I still have breath I will continue drinking." But in reality she

Animan asing pandalem dang pandalem, ang karabaw langkoy dang nagkapay ig nagpatakak. Oman inimodan da tang mga manigosgar.

Asing don da tanandia ong takat, ganing tang karabaw, "Telekan ta mga ang wi kayang pa-lan tang lamlam. Mga kaya na, may doma yo magimong torobolon na." Siminabat tang lamlam ang ganing, "Indi lamang maboay may agsimpaneno pa." Piro aroy! Kaboay-boayan tang ayos na ig ong matod pa lamang ang aggelaten na ang wi ang ma-lan.

Ong kaboayan, asing gasantiar na rang ga-lan da tang wi ang lamlam dayon dang minabak ong soba ig ganing, "Samitano ang manginem, mintras may linawao pa sigi lamang tang inemo." Piro

katotohanan ay hindi siya umiinom kundi inilagay lang niya ang kanyang tuka. Parang nagkunwari lang siya sapagkat ng mga oras na iyon ay pahupa ng pahupa ang tubig. Naku! Nagulat lahat ang mga tagahatol. Akala nila ay talagang ininom lahat ng ibon ang tubig, ang hindi nila alam na may lihim ang ibon tungkol sa tubig. Nang makita ng kalabaw ang nangyari, talagang nagulat at siya'y nanghina ng husto. Kaya nahiga na lang siya sa tabi ng ilog dahil busog siya ng tubig.

Nang kumati na ang tubig sa ilog, binalingan ng ibon ang mga tagahatol at sinabing, "Mga tagahatol ipahayad ninyo nga kung sino ang nanalo." "Natalo ang kalabaw," sabi ng mga ibong tagahatol, at sinabi naman ng mga hayop na tagahatol, "Nanalo ang ibong tagak." Kaya ang sabi ng mga ibon, "Ang ibon ngayon ang hari ng mga kalabaw." At sinabi rin ng mga hayop, "Ang kalabaw ang siyang alipin ng ibon."

Kaya ngayon makikita natin na ang ibong tagak ay sumasakay sa likod ng kalabaw. Masayang-masaya ang ibon dahil naalaala niya ang kuwento ng kanyang lola noong ito ay nanalo sa paligsahan.

didn't drink but rather she dipped her bill into the water. She was just sort of pretending because at that time the water was becoming shallower and shallower. Oh! The judges were all really amazed. They thought that the bird was really drinking it all up, they didn't know that the bird really had a secret about the water. Now when the carabao saw what had happened, he was really amazed and became very weak. So he just lay down at the river's edge because he was so full of water.

When the tide had entirely gone out from the river, the bird turned to the judges and said, "Judges, please announce who has won." The bird judges answered, "The carabao loses," and the animal judges also said, "The bird is the one who won." And so the birds said, "The egret is now the master of the carabao." The animals also replied, "The carabao is now the servant of the bird."

Therefore today we see the egret riding on the back of the carabao. And that bird is very happy because it remembers the story about its grandmother when she won the contest.

ong matod indi tanandia nanginem kondi minedmed na lamang tang tongad na. Midio pagkonwari lamang tenged ang oras ang asi ga-la ra ang ga-la tang wi. Aroy! Ang mga manigosgar pisan ang nangabereng ang tanan. Ang isip nira talagang limbot ang ininem tang lamlam, indi tanira gatakong may sikrito tang lamlam natetenged ong wi. Mandian asing pagaita ka tang karabaw tenged ong nainabo, pisan ang nabereng ig linobayan ta osto. Animan lolbog da lamang tanandia ong binit tang soba tenged ong sobrang kalaelenen ka ta wi.

Asing talagang na-lan da tang soba, ang lamlam siminingara ong mga manigosgar ig ganing, "Mga manigosgar, yanonsio mi kay mga sinopay nandeg." Somabat tang manigosgar ang lamlam, "Napirdi tang karabaw," ig ganing ka tang manigosgar ang ayep, "Ang lamlam ang tagalolok yay ang nandeg." Animan ganing tang mga lamlam, "Ang lamlam ya ray bilang agalen tang karabaw." Ganing ka tang mga ayep, "Ang karabaw ya ray bilang torobolon tang lamlam."

Animan mandian itaen ta ang lamlam ang tagalolok tatay ong bokoboko tang karabaw. Ig doru kambeng tang lamlam ang asi tenged nademdeman na tang istoria tang lola na asing nandeg ka tanandia ong kontis.

Mga Te-ma

1. Tama obin Mali. Ang karabaw may ang lamlam ang tagalolok nagapon da tang diskotiran nira ig anday magpatalobabak ong nira.
2. Onopay sinegkan tang diskotiran tang karabaw may ang lamlam?
 - a. nagtangayan tanira
 - b. nagkontisan tanira
 - c. namansiolik tanira
3. Ong ayipa nagkontisan tang karabaw may ang tagalolok?
 - a. ong soba
 - b. ong bokid
 - c. ong lansangan
4. Namandopa tanira ong soba?
5. Alimbawa mapirdi tang karabaw, onopa tang nandiang dangaten?
 - a. torobolon ta taw
 - b. torobolon tang tanan ang mga ayep
 - c. torobolon tang lamlam
6. Danopa tang mga osgado?
7. Magtorol ta tambilog ang aran ta ayep ang inimbatar tang karabaw ig tambilog kang aran ta lamlam.
8. Sinopa tang nandeg ong kontis?
 - a. ang karabaw
 - b. ang tagalolok
 - c. ang mga ayep
9. Onopa tang sikrito tang lamlam?
10. Onopa, dapat ang patoladan ta tang bindoat tang lamlam ong pagpandaya agod mandeg?

Mga Tanong

1. Tama o Mali. Ang kalabaw at ang ibong tagak ay maghapon nagsagutan at hindi sila nagkasundo.
2. Ano ang nangyari sa pagsasagutan ng kalabaw at ang ibon?
 - a. naging magkaibigan sila
 - b. nagpaligsahan sila
 - c. nagsiuwi sila
3. Saan nagpaligsahan ang kalabaw at ang tagak?
 - a. sa ilog
 - b. sa bukid
 - c. sa bayan
4. Ano ang kanilang gagawin sa ilog?
5. Halimbawa ng matalo ang kalabaw ano ang mangyayari sa kanya?
 - a. utusan ng mga tao
 - b. utusan ng lahat ng mga hayop
 - c. utusan ng ibon
6. Sinu-sino ang kanilang mga tagahatol?
7. Magbigay ng isang pangalan ng hayop na inimbata ng kalabaw at isa ring pangalan ng ibon na inimbata ng ibon.
8. Sino ang nanalo sa kanilang paligsahan?
 - a. ang kalabaw
 - b. ang tagak
 - c. ang mga hayop
9. Ano ang lihim ng ibon?
10. Dapat bang tularan natin ang ginawang pandaraya ng ibon upang manalo?

Questions

1. True or False. The egret bird and the carabao quarreled all day and they still did not agree with each other.
2. What was the outcome of the discussion between the bird and the carabao?
 - a. they became friends
 - b. they had a contest
 - c. they went home together
3. Where did the carabao and the egret have a contest?
 - a. in the river
 - b. in the countryside
 - c. downtown
4. What would they do at the river?
5. If the carabao would lose, what would happen to him?
 - a. he would become a servant for people
 - b. he would become a servant for all the animals
 - c. he would become a servant for the bird
6. Who were their judges?
7. Name one kind of animal that the carabao invited and one kind the bird invited.
8. Who won the contest?
 - a. the carabao
 - b. the egret
 - c. the animals
9. What was the bird's secret?
10. Should we imitate what the bird did and cheat in order to win?

Ang Pitong Kuba

May isang taong maawain. Ngayon, ang taong ito ay nag-alaga ng pitong matatandang tao. Ang mga taong ito ay panay mga kuba. Sa loob ng tatlong taon niyang pag-aaruga, ang mga pitong matatanda ay namatay lahat. Naghanap siya ng tao na maglilibing sa pitong kuba. Pero ang pitong patay na kuba, ang pinalabas niya iisa lamang doon sa gitna ng bahay, at ibinurol niya ito. Ang anim ay itinago niya sa loob.

Ngayon ng dumating na ang taong inupahan niyang para maglibing, pinabuhat niya ang isa sa mga patay upang ilibing sa sementeryo. Nang bumalik na ang tao para kunin ang kanyang bayad, dahil nailibing na niya ang isang patay, mayroon na namang isa na nakaburo!! Sinabi ng taong nagyaya sa kanyang maglibing, bumalik daw ang patay. Kaya binuhat niya uli ang patay at dinala sa sementeryo at inilibing.

The Seven Hunchbacks

Once there was a compassionate man. Now that man, he took care of seven old people. Those old people were all hunchbacks. After he had taken care of them for three years, all of those seven old people died. Now he looked for somebody to bury those seven hunchbacks. But of those seven dead hunchbacks, he only laid out one of them at a time there in the middle of the house. He hid the other six inside.

Now, when the man he had hired to do the burying came, he had him take one of those dead men with him to bury in the cemetery. When the man came back saying he would get his wages since he had already buried the dead man, there was another one laid out! The man who had invited him to be the one to bury said that the dead man had returned. So he again lifted the dead man and took him to the cemetery and buried him.

Ang Pitong Bogtot

May tatang taw ang masine-bekenen. Mandian ang taw ang asi, nagsagod ta pito nga mepetan. Ang mga mepet ang asia poros bogtot. Ong teled ta tolong takon tang sagod na, ang mga mepet ang asing pito nangapatay ang tanan. Nagdilem tanandia ta taw para maglebeng ong pitong asing mga bogtot. Piro ang pitong asiang mga bogtot ang patay, ang pinaloa na oltimo tambilog lamang don ong ka-ngan tang balay ig pinaketay na. Ang enem sinalok na ong teled.

Mandian, pagkabot tang taw ang solan na para maglebeng pinatakan na ra ong nandia sing tambilog para ilbeng ong simintirio. Pagabalik ta sing taw, ang ganing mangomit da ono tang sol na komo nalbeng na ra sing tambilog ang patay, may don si palang keketay! Ganing tang taw ang asing nangimbitar ong nandiang maglebeng, nagbalik si ono tang patay. Animan inalsa na si tang patay ig ingkelan ong simintirio ig limbeng.

Pagkalibing niya, bumalik siya uli sa bahay upang kunin ang kanyang upa. Aba! Mayroon na namang nakaburo! Sinabi ng taong nag-utos, "Tingnan mo! Bumalik uli ang patay!" Ngayon pinasan na naman niya ang patay. Inilibing niya uli. Sa pagbalik niya, mayroon na namang isa. Sinabi ng tao, "Bumalik uli siya." Hanggang sa lumubog ang araw, laging sinasabi na bumabalik ang patay.

Sa ikapito niyang balik, palubog na ang araw. Pabalik na siya sa bahay para kunin ang kanyang bayad. May nakita siyang isang matanda doon sa kawayanan, na naghuhukay ng ubod ng kawayan para iulam. Ang matandang iyon ay kagaya ng kanyang mga inilibing. Kuba rin ito! Kaya nang makita niya, hinabol niya ito agad at sinabi, "O narito ka na naman? Balik ka naman doon. Pagod na ako ng kalilibing!" Kaya agad niyang hinampas ito at inilibing.

When he had buried him, he returned again to the house to get his wages. Oh! There was another one stretched out! The man who had hired him said, "Look! The dead man has returned again!" Now he carried that one dead man again. He buried him again. On his return, there was another one. The man said, "He returned again." Until the sun set, he was told that the dead man kept returning.

On his seventh return the sun had already set. He said he would go back to the house to get his wages. He happened upon an old man there in the bamboo grove who was digging bamboo shoots for viand. That old person was just exactly like those he had already buried. He was also hunchbacked! And so when he saw him he chased him right away and said, "So here you are again? You get back there again. I'm tired of all this burying!" So he knocked him out dead and buried him.

Pagalbeng na, nagbalik si don ong balay para komiten na tang sol na. Aba! May don sing keketay! Ganing tang taw ang nagtobol, "Way! Nagbalik si tang patay!" Mandian sinakan na si tang tatang patay. Limbeng na si. Ong pagbalik na, may don sing tambilog. Ganing, "Nagbalik si." Asta gakorop da tang kaldaw, tang ganing pirmi onong pagbalik tang patay.

Asing yapito rang balik na, korop da tang kaldaw. Ganing magbalik da ong balay para mangomit tang sol na. May natarakan nang tatang mepet don ong kakawayanan, ang panambo ta tera nang tambo. Ang mepet ang asi pario ka enged ta sing limbeng na. Bogtot ka! Animan, pagaita na dayon ang rinotos na ig ganing ono, "Narina si pala? Magbalika si don. Getatano ra tang lebeng!" Animan dayon ang linaban na ig limbeng.

Nang siya'y bumalik sa bahay ay wala na nga dahil nailibing na niyang lahat ang pito. Kaya, ang nakakaawa ay ang matanda na naghahanap lang ng makakain. Siya ang nahampas ng sepulturero dahil sa pag-aakalang siya ang laging bumabalik sa bahay. Kaya nang bumalik siya doon, binayaran na siya. Pero ang nakakaawa ay ang matanda na kanyang pinalo!

Iyon lang at doon natapos.

When he got back to the house there were no more indeed since he had already buried all seven. So the pitiful one was that old man who was just looking for his food. He was the one the gravedigger jumped on since he thought he was the one always returning to the house. So when the hired man returned there, he was paid his wages. But that old man he knocked out is to be pitied!

That's all, there's the end of it.

Komabot don ong balay, anda ra ka kaman komo lobot na ra kang nalbeng sing pito. Animan ang kailo ka asing mepet ang pagdilem lamang ta pamangan na. Ya ray linaba-laban tang taw ang maniglebeng tenged kalaom na ang tanandia tang pirming pagbalik-balik ong balay. Animan pagabalik na ong balay, sinolan da tanandia. Piro kailo ka sing mepet ang linampakan na!

Ya ra ka lamang, don tang kataposan na.

Mga-Tema

1. Monopa kaboay tang sagod tang taw ang masine-bekenen don ong mga mepet ang bogtot?
 - a. nagpatakon
 - b. tolong takon
 - c. pitong takon
2. Ong pitong mga mepet ang bogtot pirapa tang nangapatay?
3. Tama obin Mali. Ang tanan ang bogtot ang patay delelengan ang pinaketay na don ong ka-ngan tang balay.
4. Pirapang bisis nagbalik-balik tang taw ang maniglebeng don ong balay?
5. Onorang orasay matapos ang naglebeng tang taw ang maniglebeng?
6. Pirapang taw tang limbeng?
 - a. tambilog
 - b. pito
 - c. walo
7. Pandopa tang mepet don ong kakawayanan?
 - a. panambo ta tera nang tambo
 - b. pantalok
 - c. pame-pet ta kawayan
8. Sinopa tang taw ang makatete-bek?
 - a. ang mepet ang pariho tang mga bogtot da
 - b. ang soltiras ang panambo
 - c. ang maniglebeng
9. Sinopay nagbinalik-balik ong balay?
 - a. ang mga bogtot ang patay
 - b. ang taw ang masine-bekenen
 - c. ang taw ang maniglebeng
10. Onopay adal obin liksion ang nakomit mo ong istoriang narin?

Mga Tanong

1. Gaano katagal ang pag-aalaga ng taong maawain doon sa mga matatandang kuba?
 - a. isang taon
 - b. tatlong taon
 - c. pitong taon
2. Ilan ang namatay sa pitong matatandang kuba?
3. Tama o Mali. Ang lahat na matatandang kuba na namatay ay sabay-sabay na ibinurol sa gitna ng kanilang bahay.
4. Ilang beses nagpabalik-balik ang taong tagapaglibing doon sa bahay?
5. Anong oras natapos ng paglilibing ang taong sepulturero?
6. Ilang tao ang kanyang inilibing?
 - a. isa
 - b. pito
 - c. walo
7. Ano ang ginagawa ng matanda doon sa kawayanan?
 - a. kumukuha ng ubod ng kawayan
 - b. nagtatago
 - c. nagpuputol ng kawayan
8. Sino ang taong iyon na nakakaawa?
 - a. ang matandang katulad ng mga kuba
 - b. ang dalagang kumukuha ng ubod ng kawayan
 - c. ang taong sepulturero
9. Sino ang laging bumabalik-balik sa bahay?
 - a. ang mga patay na kuba
 - b. ang taong maawain
 - c. ang taong sepulturero
10. Anong aral o leksiyon ang inyong nakuha sa kuwentong ito?

Questions

1. How long did the compassionate man care for the hunchbacks?
 - a. one year
 - b. three years
 - c. seven years
2. How many of the seven old hunchbacks died?
3. True or False. All of the dead hunchbacks were laid out in the middle of the house at one time.
4. How many times did the gravedigger come back to the house?
5. What time was it when the gravedigger finally finished his work?
6. How many people were buried?
 - a. one
 - b. seven
 - c. eight
7. What was the old man doing in the bamboo grove?
 - a. getting bamboo shoots for his viand
 - b. hiding
 - c. cutting bamboo
8. Who was the pitiful one?
 - a. the old man who looked just like the hunchbacks
 - b. the young woman digging bamboo shoots
 - c. the gravedigger
9. Who kept returning to the house?
 - a. the dead hunchback
 - b. the compassionate man
 - c. the gravedigger
10. What is the lesson we can learn from this story?